

Stjernen

April 1985
Årgang 134
Nummer 2

Stjernen

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Helliges officielle tidsskrift med artikler fra *Ensign, New Era og Friend*

April 1985
134. årgang
Nummer 2

Det øverste Præsidentskab:

Spencer W. Kimball
Marion G. Romney
Gordon B. Hinckley

De tolv Kvorum:

Ezra Taft Benson, Howard W. Hunter,
Thomas S. Monson, Boyd K. Packer,
Marvin J. Ashton, Bruce R. McConkie,
L. Tom Perry, David B. Haight,
James E. Faust, Neal A. Maxwell,
Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks

Vejledere: Carlos E. Asay, Rex D. Pinegar,
George P. Lee, James M. Pammore

Redaktør: Carlos E. Asay

Direktør for Kirkens blade: Wayne B. Lynn

International Magazines:

Chefredaktør: Larry A. Hiller
Tilknyttet redaktør: David Mitchell
Børnestjernen: Lois Richardson
Layout og design: Mary A. Hodson

Indhold

- 1 Jesus af Nazaret, *president Spencer W. Kimball*
- 6 Undersøgelser omkring Mormons Bog: 2. del, *John L. Sorenson*
- 13 Undervisning ved Ånden, *Ældste Loren C. Dunn*
- 16 Lukket om søndagen! *Quinten og LaRae Warr, fortalt til Ruth Heiner*
- 18 Fødselsdagsgaven man kun får en gang i livet, *Floy Daun Mackay*
- 21 Lad os skabe orden i vore hjem, *Præsident Marion G. Romney*
- 26 „I henhold til hans ønsker“, *Ældste Dean L. Larsen*
- 29 Spørgsmål og svar. Omvendelse, *Jerry Taylor*
- 30 – Satans begrænsinger, *Lawrence R. Peterson, jun.*
- 31 Trosartiklerne til familieaftener, *Elizabeth Martinsen*
- 32 Vær en medlems-missionær, *Lindsay R. Curtis*
- 34 Til erindring om far og mor – Præsident David O. McKay og søster Emma Ray Riggs McKay, *David L. McKay*
- 41 1830: Væsentligt år i tidernes fylde, *Richard L. Bushman*
- 44 Hvorfor udsætte at tabe sig, *Garth Fisher*
- 49 Det rigtige sted på det rigtige tidspunkt, *Kirsten Christensen*
- 51 Som det ser ud i dag: En tur med fotografiapparat til kirkens historiske steder i Missouri og Illinois
- 57 Mormon humor

Børnestjernen

- 1 Fra ven til ven, *Janet Peterson James E. Faust*
- 3 Abraham og Sara
- 5 Hvem har gemt sig, *Coleen Fahy*
- Fra prik til prik, *Carol Conner*
- 6 Ombytningen, *Paula DePaolo*

På omslaget: „Herren, Jesus Kristus“, oliemaleri af Del Parson.

Stjernen

Redaktør: Jørgen Ljungström,
Medredaktør: Tom A. Jensen

Redaktionens adresse:

Translation Division
Vodrofsvej 7
DK-1900 København V.
Tlf. (01) 31 50 83

Distribution:

Nordisk Distributions Center
Smedevangen 9
DK-3540 Lyngø

© 1985 by the Corporation of the President of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

Eftertryk forbudt

Abonnement:

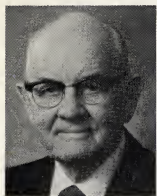
8 numre Dkr. 72,- (inkl. moms og porto)
Betalning over giro 3120988 til
Nordisk Distributions Center,
Smedevangen 9, DK-3540 Lyngø.
United States and Canada: \$ 10.00
(surface mail).

Printed by Production Center Frankfurt,
Federal Republic of Germany

ISBN 0900-2545

PB MA 0562 DA

Jesus af Nazaret

Præsident Spencer W. Kimball

Denne artikel er taget fra en artikel i Den danske Stjerne december 1981 og genoptrykt efter præsident Kimballs anvistning i en forkortet udgave, så den kan anvendes til samtaler i hjem og familier

Hvor er vi dog taknemmelige for Herren, Jesus Kristus. Hans fødsel, liv og død er de største begivenheder nogen sinde. Han døde for at sone for vore synder, for at åbne mulighed for at vi kan opstå, for at vise hvordan vi kan fuldkommengøre vort liv og finde vejen til ophøjelse. Hans død var hensigtsmæssig og han døde frivilligt. Han fødtes i beskedenhed, han levede i fuldkommenhed, hans eksempel var overbevisende. Hans død åbnede døre og menneskene fik tilbudt alle gode gaver og velsignelser.

Jo, enhver sjæl har sin handlefrihed. Vi kan få alle de velsignelser Kristus levede og døde for at skænke os. Men Kristi død og hans plan er intet værd hvis vi ikke drager nytte af dem: „Thi se, jeg, Gud, har lidt dette for alle, for at de, som vil omvende sig, ikke skal lide“ (L&P 19:16).

Freleser kom for „at tilvejebringe udødelighed og evigt liv for mennesket“ (Moses 1:39). Hans fødsel, død og opstandelse bibragte først og fremmest udødelighed. Men for at opnå den næste mulighed, evigt liv, må vi forene vore anstrengelser med hans.

Kristus sammenfattede den evige ophøjelsesplan for nephiterne:

„Hvad slags mænd burde I da ikke være? Sandelig siger jeg jer: Som jeg er“ (3 Nephi 27:27).

Da han førte den store mængde jøder op på bjergtet udmaledet han detaljeret kravene for ophøjelse. Hans berømte bjergprædiken synes at omfatte alle budene og kravene, og hans konklusion lød da også: „Så vær da I fuldkomne, som jeres himmelske Fader er fuldkommen“ (Matt. 5:48).

Han kunne måske have efterkommet det første krav – opstandelse og udødelighed – mange år før og været død mange år tidligere. Men det så ud til at han skulle leve et længere og mere farefuldt liv så han solidt kunne grundlægge vejen til fuldkommenhed.

I mere end tre årtier levede han et liv i fare. Lige fra den tid hvor den grusomme Herodes lod Betlehems spædbørn dræbe, til Pilatus overgav Jesus til den blodtørstige menneskemængde var han i stadig fare. Han levede i fare og der var udsat en belønning til den som kunne få ham anholdt, og denne belønning på 30 sølvpenge blev til sidst udbetalt. Det var som om det ikke kun var menneskelige fjender der gjorde livet vanskelig for ham, men selv hans venner lod

ham i stikken, og Satan og hans følgesvende jagede ham uophørligt. Alligevel ser det ud til at han ikke kunne forlade jorden, selv om han døde en tidlig død, før han havde oplært sine disciple yderligere. Han blev der udover 40 dage hvor han forberedte apostlene til deres lederstillinger og forberede folk til at blive hellige.

Når vi betragter hans liv kan vi se de profetiske mønstre. Han blev som forudsagt „smerternes mand og kendt med sygdom“ (Es. 53:3). Hvordan kunne han effektivt lede sit folk – hvordan kunne han vise os hvordan vi skulle holde hans bud – med mindre han selv oplevede sørger såvel som glæder? Hvordan kunne det overhovedet blive kendt at det er muligt for den enkelte at blive fuldkommen, eller hvordan kunne et menneske overtale til at nå dette mål, hvis ingen beviste at det kunne lade sig gøre? Derfor levede han under vanskeligheder hele sit liv.

Allerede tidligt under sin mission gav han befalingen om at være fuldkommen. Måske havde han allerede dengang en vis idé om hvilke prøvelser han skulle udsættes for. Ville han selv være i stand til at leve op til fuldkommenhedens ophøjede ideal? Kunne han klare de vedvarende anstrengelser? Hans daglige liv bekræftede hans magt, hans evner, hans styrke. Lige fra fødslen blev hans liv stormfuldt. Han blev født i en stald uden de bekvemmeligheder som selv de fleste israelitter havde i deres hjem. Han var en uvelkommen gæst. Der var ingen plads til ham på herberget. Mens han endnu var barn blev han i hast bragt til et fjernt land, så hans liv kunne reddes. Det var en farefuld rejse som foregik i stor hast og frygt, en rejse som utvivlsomt har været hård for den nyfødte der måske stadig blev ammet af sin mor. Turen tilbage til Nazaret fra Ægypten var endnu længere og vanskeligere, fordi de atter skulle undgå en hjerteløs hersker.

Hans prøvelser fortsatte. Måske havde Satan hørt ham sige, mens Kristus endnu var en dreng på 12 år: „Vidste I ikke, at jeg bør være i min Faders hus?“ (Luk. 2:49). Så kom det tidspunkt hvor Satan forsøgte at lokke ham i en fælde. I deres sammenstød i den tidligere verden havde de stået på niere lige fod, men nu var Je-

sus ung og Satan erfaren. Han udtænkte en raffineret plan for at udfordre Frelseren så han kunne tilintetgøre ham. Jesus havde talt om sit sønneforhold til Faderen. Satan besluttede sig til at prøve dette. Jesus, der var sulten efter en lang faste, trængte til næring, og det grusomme spørgsmål der blev stillet ham, blev slynget ud: „Hvis du er Guds Søn, så sig, at stenene der skal blive til brød“ (Matt. 4:3). Lige i det øjeblik ville brød have smagt ham godt. Og derpå blev der fremsat en grim tanke på templets tinde: „Hvis du er Guds Søn, så styrk dig ned; (for englende)

skal bære dig på hænder“ (4:6). Måske var Herren fuldt ud klar over sin ubegrænsede magt, men det ville være forkert at benytte den til egen fordel og for at tilfredsstille Satans djævelske udfordring.

Og endelig blev han udsat for et fristende løfte på det overordentlige høje bjerg hvor han kunne se ud over nationernes rigdomme, betragte kongers og kejsers magt, velstandens herlighed, og tilfredsstillelsen af enhver trang, ethvert ønske og enhver lidenskab: „Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig“ (Matt. 4:9).

Men overfor denne fristelse lød det tapre afslag: „Vig bort, Satan! Thi der står skrevet: „Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene““ (Matt. 4:10).

Hvilket ensomt liv han må have levet! Han fik ikke længere noget privatliv. Han bad ofte dem han helbrede: „Se til, at du ikke siger noget om det til nogen.“ Men den der fik del i hans kraft og godhed gik vidt omkring og priste gerningen, så den blev offentliggjort, „så Jesus ikke mere kunne gå åbenlyst ind i en by; han opholdt sig ude på øde steder!“ (Mark. 1:45).

Det han sagde blev udfordret. Han måtte forsvare de principper han udforskede i. „Hvorfor faster du ikke?“ „Hvorfor spiser dine disciple med uvaskede hænder?“ „Hvorfor bryder du sabbaten ved at helbrede på denne dag?“ Lederne forsøgte at dræbe ham fordi han helbrede på sabbaten. Det var galt nok at hans fjender forsøgte at fange ham i en fælde, men også hans venner gik ud „for at få fat på ham; thi de sagde: „Han er ude af sig selv““ (Mark. 3:21).

Hvem kunne han gå hen til for at få medfølelse? Var dette årsagen til at han så ofte gik op i bjergene for at være sig selv og hente trøst hos sin Fader? Ensom, alene, uden nogen han rigtigt kunne stole på, intet sted at gå hen. Som han sagde: „Ræve har huller, og himlens fugle reder; men Menneskesønnen har ikke det sted, hvor han kan lægge sit hoved“ (Luk. 9:58). Derfor klatrer han op i bakkerne, men nogen følger efter. Han sejler over søen og der står folkemængden. Han lægger sig til hvile i båden, men bliver brutalt vækket med en kritik: „Bryder du dig ikke om, at vi går under?“ (Mark. 4:38).

Da han kom til gadarenerne egn „bad (de) ham om at gå bort fra dem“, fordi de var blevet forskrækket p.g.a. hans mirakler (Luk. 8:37). Så gik han atter ombord på båden og krydsede Galilæasøen.

Da han havde mættet folket fulgte de efter ham, men af forkerte årsager: „I søger mig . . . fordi I spiste af brødene og blev mætte!“ (Joh. 6:26).

Da han gav dem store lærdomme og krævede meget af deres hænder, „trak mange af hans disciple sig tilbage og vandrede ikke mere med ham“ (Joh. 6:66).

Og selv da han gik døden i møde måtte han sige til sine udvalgte 12: „Har jeg ikke selv udvalgt jer tolv? Og dog er en af jer en djævel!“ (Joh. 6:70). Derefter vandrede han dagligt sammen med en forrædder. Hvor en-somt! Hvor rædselsfuldt! Han måtte flygte og vente, vel vidende at døden ikke var langt borte! „Thi i Judæa vil-le han ikke vandre, fordi jøderne søg-te at slå ham ihjel!“ (Joh. 7:1).

Han prøvede at gå ubemærket rundt, „dog kunne han ikke forblive skjult“ (Mark. 7:24). Den største skuffelse fik han da han kom hjem. Ingen fejrede ham, han mødte kun nysgerrighed og afvisning. „Er han ikke tømmemanden, søn af Maria?“ (Mark. 6:3). En ganske almindelig dreng fra deres egen gade, sagde de.

„Og han kunne ikke gøre nogen undergerninger der . . . og han undrede sig over deres vantro“ (Mark. 6:5-6). Grunden var deres misundelse og sarkasme. Hvilken hjemkomst! Stakkels Nazaret! Stakkels nazaræere som afviste en af deres indfødte sønner, deres egen Forløser! Hvis ikke han var gået „sin vej midt imellem dem“ (Luk. 4:30), ville de have styr-tet ham ned fra bjergtoppen i Naza-ret. I Jerusalem ville de stene ham, „men Jesus skjulte sig og gik bort fra helligdommen“ (Joh. 8:59).

Og efter en anden af hans taler „søgte de nu igen at gribe ham; men han gik bort og slap dem af hænde“ (Joh. 10:39).

Der var udsat en belønning til den der kunne fange ham. Altid konfronteredes han med fysisk vold. Folk var ivrige efter at afsløre hvor han var og hvad han gjorde så han kunne blive henrettet. Dødens spøgelse gik foran ham, sad ved siden af ham, gik ved siden af ham og fulgte efter ham.

Hvor må det have været vanskeligt for ham, han der kunne få et figentræ til at visne på en enkelt befaling, at skulle gemme sig på grund af de beskyldninger hans fjender rettede imod ham. Men han bad for dem i stedet for. Det er menneskeligt at gøre gengæld og slå igen, men det er guddommeligt at acceptere fornærmelser, således som Herren gjorde. Han lod sig kysse af den forrædder som var ham bekendt, uden at gøre modstand. Og da han blev taget, til-lod han ikke sin loyale apostel Peter at forsvere sig, skønt denne værdige

mand var parat til at dø i kampen for ham.

Han overgav sig og afvæbnede sine modige apostle ved sin side, selv om han havde befaling over tolv legioner engle. Han lod sig mishandle og fornærme uden at gøre gengæld. Havde han ikke sagt: „Elsk jeres fjender?“ (Matt. 5:44).

Han stod roligt og behersket med guddommelig værdighed, mens de spyttede ham i ansigtet. Han bevarede roen. Der kom ikke et vredt ord over hans læber. De gav ham lussinger og slog ham på kroppen. Alligevel stod han resolut og uanfægtet.

Han fulgte bogstaveligt sit eget påbud da han vendte den anden kind til for også at blive slået der. Og alligevel krøb han ikke for dem, han benægtede ikke noget, kom ikke med indsigelser. Da falske vidner blev betalt for at lyve om ham, fordømte han dem ikke. De fordrejede hans ord og mistydede hans meninger, og stadig forblev han rolig og sikker. Havde han ikke lært os at „bede for dem, som forfølger jer?“ (Matt. 5:44).

Han der skabte verden og alt hvad der er i den, han der skabte det sølv der var præget til pengestykker som blev betalt i løsesum for ham, han der

kunne kommandere forsvarere på begge sider af sløret – blev stående og led.

Hvilken værdighed! Hvilken selvbeherskelse! Hvilken selvkontrol! Selv da han, den fuldkomne, den syndfri, den gode, Livets Prins, den retfærdige, blev vejjet og fundet for let i forhold til morderen, oprøreren og ballademageren, Barabbas, da vandt Barabbas sin frihed på bekostning af Kristi korsfæstelse – og alligevel sagde Frelseren ikke et fordømmende ord til dem der havde truffet denne uretfærdige beslutning.

Han sagde heller ikke noget da folk råbte: „Lad os få Barabbas løsladt!“ (Luk. 23:18). Selv da de råbte på hans blod og sagde „Korsfæst, korsfæst ham!“ (Luk. 23:21), gav han hverken udtryk for bitterhed eller fordømmelse. Kun ophøjet ro. Dette er guddommeligt værdighed, magt, selvkontrol, selvbeherskelse. Barabbas for Kristus! Den uretfærdige for den retfærdige; den Hellige skulle korsfæstes, den kriminelle løslades. Og alligevel blev der ikke fra den dømtes side givet udtryk for hævngherrighed, lyst til at skælde ud eller fordømme. Disse mennesker blev ikke ramt af noget lyn, selv om det godt kunne have sket. Der blev ikke noget jordskælv for at redde Kristus, selv om der kunne have kommet et voldsomt jordskælv. Der kom ingen engle i en fart med beskyttende våben, selv om der stod legioner parat. Jesus bad ikke om at slippe, skønt han kunne være

blevet forvandlet. Han stod og led på sjæl og legeme. „Velsign dem, som forbander jer,“ havde han belært om (Matt. 5:44).

Men der kom stadig flere prøvelser. Selv om Jesus blev erklæret uskyldig blev han forhørt på kryds og tværs. Uværdige mennesker piskede ham. Den rene og hellige, Guds Søn. Et ord fra hans mund og alle hans fjender ville være faldet hjælpeløst til jorden. Alle ville være omkommet og alle kunne være blevet til støv og aske. Og alligevel bevarede han roen og led. Selv da han blev overgivet til soldaterne for at blive korsfæstet, bad han for dem der behandlede ham så foragteligt. Hvor må han have lidt da de forbød sig imod hans person ved at hive tøjet af ham og ikklæde ham den røde kåbe!

Og så var der tornekrone. Blodet fra rifterne så ud til at være det de længtes efter. Og havde de ikke lige sagt: „Hans blod komme over os og vore børn?“ (Matt. 27:26). Nu var der intet der kunne stoppe dem. De hungrede efter at få tilfredsstillet deres blodtørst. Kun korsfæstelsen kunne gøre dette, men først måtte de have tilfredsstillet deres dyriske sadisme ved at spytte i hans hellige ansigt.

Han fik en kæp i hånden, en rød kappe over sine skuldre og en tornekrone på hovedet, og således blev han nedværdiget: De lo, spottede, håned og udfordrede ham. De tog kappen ud af hånden på ham for at slå ham oven i hovedet. Alligevel blev han stående, forbilledet på langmodighed.

Ideer til hjemmelærere

Nogle punkter som kan understreges:

Hvis du synes kan du fremlægge disse punkter under dine hjemmelæreresbesøg.

1. Jesus Kristus åbnede muligheden for vor opstandelse, viste vejen til hvordan vi kan fuldkommengøre vort liv samt vise os vejen til ophøjelse.
2. Hans fødsel, død og opstandelse frembragte u dødelighed. Men vi må forene vore anstrengelser med hans for at opnå evigt liv.
3. Hvordan skulle han kunne vise os hvordan vi skal holde hans bud hvis han ikke selv havde oplevet sorger såvel som glæder? Derfor måtte han gennemgå prøvelser hele sit liv.
4. Hvordan kunne vi få kendskab til dette hvis det var muligt

for den enkelte at blive fuldkommen, eller hvordan skulle vi kunne overtale til at nå dertil, hvis ingen havde bevist at det kunne lade sig gøre? Jesus har virkelig vist os vejen.

Diskussionshjælp

1. Fortæl hvad du personligt føler for Frelseren. Bed familiens medlemmer fortælle om deres følelser.
2. Findes der skriftsteder eller citater i denne artikel som familien kunne læse højt og drøfte?
3. Ville denne samtale blive bedre hvis du før besøget talte med husets overhoved? Har du et budskab fra kvorumslederen eller biskoppen til husets overhoved, angående Frelserens mission?

*Vi kan få alle de velsignelser
Kristus levede og døde for at
skænke os.*

De havde stadig travlt omkring ham. De simulerede i dyb forhånelse at de tilbød ham, hvilket de gjorde spottende og viste ham falsk ærbødighed, og sagde vittigheder og lo. Blev al deres grimhed, hele deres anklage og al deres bitterhed mod menneskeheden – bekendte og fjender – udløst overfor denne ene der var så ren, så uplettet og værdig? Hvornår havde de fået nok? Hvor dybt kan et menneske synke! – de som kun er lidt ringere end Gud, de som er skabt i Guds billede. Hvad ville de gøre når deres offer ikke længere kunne lide og tilfredsstillte deres lastefuldhed og

De ville have denne sårede, ødelagte og blødende mand til at bære korset, dette tunge redskab der skulle iværksætte hans egen død. De havde ingen tunge byrder at bære på mens de betragtede et hjælpeløst offer der svedte, stønnede, masede og sled. Eller var han hjælpeløs? Havde han ikke stadig de 12 legioner engle under sin kommando? Havde de endnu ikke trukket deres sværd af skeden? Led de ikke stadig, selv om de afstod fra at komme til undsætning?

Hånen og spotten tog til hen ad vejen hvor folk stod og så til. De skulede ondts mens de bandede og hånede ham. „Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse“ (Mark. 15:31). De havde set eller hørt om hans mirakler – hvordan han havde stilet stormen og bølgerne ved sit ord, hvordan spedalske var blevet rensede, hvordan lamme var kommet til at gå og blinde til at se, hvordan døde var blevet oprejst – Lazarus var kommet levende frem fra graven efter at han havde været død i flere dage og hans legeme allerede var ved at gå i opløsning.

Han går sin ensomme vej. Naglerne drives ind i hans hænder og fødder, gennem det bløde og skælvende kød. Lidelserne tager til. Korset sættes ned i et hul i jorden, kødet flænses. Hvilken uudholdelig smerte!

Der bliver slået flere nagler i hændene, så man kan være sikker på at legemet ikke falder til jorden og kommer sig.

Og nu spottes de ham igen: „Andre har han frelst, sig selv kan han ikke frelse. Han er jo Israels konge! Lad ham nu stige ned af korset, så vil vi tro på ham“ (Matt. 27:42). Hvilken fristelse må det ikke have været for Herren, der kunne være trådt ned frisk og rask uden et sår eller en skramme! Hvilken udfordring har det ikke været, men han havde truffet sin beslutning og svedt store bloddråber af angst og smerter da han blev konfronteret med sin mission – om at fortsætte og gennemgå alle de grove fornærmelser for til sidst at møde døden for at bibringe disse selv samme mennesker og deres børns livet, dersom de ville følge ham.

Nu da hans jordiske liv var ved at ebbe ud – beherskede han sig og overvandt fristelsen til at „vise dem“ sin magt. Nu dukkede fristelserne op igen, ligesom de gjorde da han i ørkenen blev udfordret til at stille sin sult ved at forvandle sten til brød og som da han stod på bjergets top og hans modstander fristede ham til at vise hvad han kunne. Satan, som havde fristet ham i ørkenen, på bjergene og på helligdommens finde havde sandelig gjort et godt stykke arbejde med at tilskynde sine undersåtter. De benyttede nu den samme taktik, de samme ord: „Hvis du er jødernes konge, så frels dig selv!“ (Luk. 23:37). Røveren på korset hånede ham: „Er du ikke Kristus? Frels dig selv og os!“ (Luk. 23:39). Alle de andre omkringstående var næsten ligeså kriminelle i deres forfølgelsesvanvid. De brovtinge gejstlige i deres lange broderede kåber, folkets ledere – nedværdigede sig i den grad at også de hånede og spottede.

Hans time var kommet. Han var alene trods menneskemængden. Han var alene, mens engle ivrigt ventede på at komme til at trøste ham. Alene mens hans Fader havde den dybeste medfølelse, men vidste at hans Son måtte gå den bitre, krogede vej alene. Alene, udtørret, feberhed, døende råbte ham: „Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?“ (Matt. 27:46). Han havde været alene i haven – hvor han bad om styrke til at drikke den bitre kalk. Han havde

sagt: „Elsk jeres fjender“ (Se Matt. 5:44). Nu beviste han hvor meget et menneske kan elske sine fjender. Han hang døende på korset, for dem der naglede ham til det. Da han døde oplevede han smerter, som intet menneske hverken for eller siden har oplevet. Alligevel råbte han: „Fader! Tilgiv dem; thi de ved ikke, hvad de gør“ (Luk. 23:34). Var disse hans sidste ord ikke den mest størstslående gerning? Hvor guddommeligt at kunne tilgive dem der dræbte ham – dem der råbte på hans blod! Han havde sagt: „Bed for dem, som forfølger jer,“ og her bad han for dem. Hans liv fuldkomment gjorde hans lærdomme. „Så vær da I fuldkomne,“ lød hans befaling til os. Jesus viste os virkelig vejen i sit liv, sin død og sin opstandelse. Det ville være godt hvis vi på denne tid af året oprigtigt, kærligt og taknemmeligt ville udøse vort hjerte i bøn til vor Fader i Himlen: Vi er taknemmelige Fader, fordi vi ved med sikkerhed at du lever; at vi ved at det lille barn der blev født i Betlehem virkelig er din Søn; taknemmelige for at frelsesplanen eksisterer, at den virker og at den kan bringe oplysning og hjælpelse. Vi kender dig, Herre. Vi elsker dig og følger dig. Vi indvier atter vort liv helt og holdent for din sag. På denne smukke årstid beder vi alle mennesker overalt slutte sig til os i vor glade, kærlige og taknemmelige bønner for livet og for vor Herres og Frelsers, vor Forløseres, Jesu Kristi, Guds Søns lærdomme. □

Undersøgelser omkring Mormons Bog

2. del

Vores skiftende forståelse af det fordums Amerika og dets skrifter

John L. Sorenson

Her er den anden af tre artikler om oplysninger som de lærde og videnskaben har fundet frem til i det sidste halve århundrede, og som synes at støtte Mormons Bog og faktisk er med til at klarlægge den. I den samme periode har sidste dages helliges stadige mere omfattende og omhyggelige studier af Mormons Bog anbragt den i et nyt lys som et amerikansk skrift fra fordums tid.

I denne artikel skal vi se på et andet område af livet i det fordums Amerika, og som illustrerer denne udvikling.

Det skrevne

Doktor Sylvanus G. Morley som var en af de mest fremstående eksperter indenfor Mayakulturen har sammenfattet nogle af de få eksperters mening omkring 1935 om udviklingen af den nye verdens skrifter:

„Mayaskrifterne repræsenterer et af de tidligste stadier i udviklingen af skrivesystemer som stadig eksisterer

i vore dage . . . Det kan meget vel være det første stadium af et formelt skrivesystem der eksisterer, som vi har optegnelser om.

Mayaskrifterne behandler hovedsageligt . . . tidsberegning og astronomi – måske nærmere astrologi – og religion. Det er på ingen måde optegnelser af personer som forsøger at forherlige sig selv – og om selvros, som de ægyptiske, assyriske og byzonske skrifter. Der er ingen beretninger om kongelige sejre, om kongelige bedrifter. Der er heller ikke gjort noget forsøg på at hædre eller ophøje, at forgyldte eller hæve nogen til skyerne, de er faktisk så fuldstændig upersonlige . . . at det oven i købet er tvivlsomt om navnene på bestemte mænd og kvinder nogen sinde blev indhugget i mayamonumenterne.” [1] Det minder sandelig ikke om noget som helst af det vi har i Mormons Bog.

Men i 1970 skete der en stor ændring m. h. t. de lærdes meninger. Michael Coe taler nu sarkastisk om „det meget mærkværdige begreb” som

Et pragtfuldt stenkistelæg fra Pacals grav. Han var konge af Palenque, og hans grav findes for foden af bjerget der ligger i det nordlige Chiapas, ved den sydvestlige grænse til den gamle mayakultur i Mexico. Udskåret i overfladisk relief beskriver dette solide kalkstenslåg, som er mere end 3.6 m langt og 2 m bredt, den afdøde regents nedgang til underverdenen, hvorfra han vil blive genfødt som en gud.

Det nye synspunkt får mayakulturen „til i høj grad at ligne andre af verdens tidligere civilisationer, med deres beretninger om sejre, ydmygelse af fanger, kongelige ægteskaber og kongelig afstamning” [3] Det lyder også mere som om de ligner nephiter og lamaniter.

Skrifterne har på et tidspunkt lige så vel voldt de lærde problemer på et andet punkt. Moroni påstod at „de skriftegn, som hos os kaldes de forbedrede ægyptiske” er „blevet overleveret os og ændret af os efter vort sprogbrug” (Se Mormon 9:32). Disse „skriftegn” må således have haft en fonetisk bestanddel – som i en vis udstrækning har repræsenteret lyden. Alligevel har førende eksperter som Morley, Thompson og Barthel fastholdt at der kun var ubetydelige lydtegn i mayaernes skrivesystem. [4] En sovjetisk lærd, Yuri Knorosov har været foregangsmand med hensyn til at rette denne fejl. [5] I vore dage er det almindeligt kendt at „mayaernes skrivesystem indeholdt markante lydtegn”, meget lig Moronis beskrivelse af nephiternes system. [6]

Det er naturligvis stadig rigtigt at der i de mesoamerikanske skrifter er ordbilledtegn (som står for hele begreber eller ord, og lader lydene ude af betragtning). Et enkelt tegn kan have flere betydninger, som kun kan klarlægges ved sammenhængen og læserens erfaring. „Det er forståelsen af disse der tager længst tid og kræver mest tålmodighed.” [7] Det lyder endnu engang som Moroni, for han beklagede sig over nephiternes „ringe evne til at skrive”. De kunne „kun skrive lidt på grund af deres hænders udygtighed”. De opdagede at de „begik fejl, når de ville sætte ord sammen” (Se Ether 12:22-25). Mormon beklagede sig også over deres skrivesystem og sagde at „der er

blev fastslået på Morleys tid at maya-inskriptionerne ikke var meget andet end „intetsigende tidsberegninger”. Denne ændring tog sin begyndelse i 1958 i Heinrich Berlins værk, som ifølge Coe, påviste at „mayareliefferne og de ledsagende tekster er histo-

riske optegnelser som ikke har noget at gøre med mystiske religiøse emner, men handler om hverdagslivet, politiske intriger i primitive stater med krigerske regenter, der var fast besludtede på at medtage andre mayastater under deres indflydelse”. [2]

mange ting, vi ikke kan skrive i vort eget sprog" (Se 3 Nephi 5:18. Dette er også fodnote [8]). J. E. S. Thompson har givet den samme kommentar til mayaskrivelser. „Både hensynet til plads og rituelle forbindelser gjorde det vanskeligt at skrive nøjagtigt . . . læseren måtte have en god baggrund indenfor mytologi og folklore for at fatte teksten" [9], og selv da kunne tegnene tydes på mange måder.

Her beskæftiger vi os kun med mayahieroglyfferne af to grunde: det er de bedst kendte og de dateres til den sidste tid af Mormons Bogs periode. De mayasprogede indbyggere på Yucatanhalvøen levede omkring år 300 til 900 e. Kr. og udhuggede hundredvis af indgraverede monumenter af de tilgængelige kalksten, og deres efterkommere videreførte så meget af deres gamle kultur at de kunne give spanierne nyttige oplysninger om mayaernes tanke- og skrivesystem. Kun aztekernes system har overlevet så meget at det tåler sammenligning i detaljer, men det var en enklere og nyere form for skrivning. [10] Alt i alt er mindst 14 skrivesystemer kendt i Mellemamerika. [11] Kun for tre af dem – mayaerne fra lavlandet, aztekerne og mixtekerne – er der gjort betydelige fremskridt med hensyn til udtydning. Nogle skrivesystemer er kun blevet identificeret med en enkelt tekst. [12] Og ligesom med „Anthons manuskript" som blev overdraget os gennem Joseph Smith, sker der tilsyneladende ingen fremgang med hensyn til at forstå disse skrifter for vi har mere at arbejde med.

Vi kan imidlertid med sikkerhed si-

ge at i henhold til de fund der er gjort indtil nu, var mange af de mesoamerikanske kulturer i stand til at læse, skønt andre ikke var i hvert fald fra år 1000 f. Kr. [13] Ingen andre steder på den vestlige halvkugle har vi gode grunde til at tro at der eksisterede skrift før den europæiske opdagelse. [14] Vi ved at der findes brudstykker af inskriptioner forskellige steder i Nord- og Sydamerika, men det er tvivlsomt hvorvidt det er gamle skrifter og om de er ægte. Det er interessant at bemærke at Mormons Bog fortæller om at mennesker kan læse og skrive i tusinder af år boede umiddelbart i nærheden af „den lille landtunge", det samme område hvor Mellemamerikas landtunge ligger, hvilket er det eneste sted man kender i den nye verden, hvor der er tradition for en lignende læsefærdighed.

Et andet punkt som tidligere lærde almindeligvis ikke var opmærksomme på er den lighed i strukturen som findes mellem mayaernes og ægypternes hieroglyffer. Linda M. Van Blerkom fra Colorados universitet har for nylig klarlagt dette ved at opstille de seks hovedtyper af tegn som begge benyttede. Hun har imødegået Morleys gammeldags bedømmelse med disse ord: „De, der placerer mayaernes hieroglyffer på et lavere udviklingsstade end de . . . systemer den gamle verdens civilisationer anvendte, er forkert på den."

Faktisk blev „mayahieroglyfferne anvendt på de samme seks måder som ægypternes". [15]

En anden lighed mellem ægypternes og mayaernes skrivelser er at de

begge dybt engagerede sig i og formodentlig også stammer fra de hellige aspekter i livet. Hodge mener at „den forunderlige kraft der ligger i både tale og skriftsprog" er med til at forklare oprindelsen og bevarelsen af ægypternes hieroglyffer som blev kaldt „Guds ord". [16] Thompson taler om „den nære forbindelse mellem mayahieroglyfferne og religion, for der er ingen tvivl om at mange af hieroglyffernes former og måske også navnene har religiøse bibetydninger". [17]

Morley og hans ligestillede har fornemmet det rette med hensyn til skrifternes forbindelse med religion, men tager fejl i deres antagelser af at det ikke var ret meget andet involveret. Skrivesystemet var en måde til at viderebringe hellige betydninger i alle afskygninger af det civiliserede liv – indenfor handel, regering, historie, kalendere, astronomi og sådan noget som krigsførelse, ofringer, død, sundhed, skæbne og genealogi. Alt dette havde en religiøs overtone og involverede skrivning.

Michael Coe fastholder f. eks. at de scener der skildres på de imponerende begravelsesvaser som er fundet i mayagravene, kommer fra „en lang salme som måske blev sunget over de døde eller døende . . . Det egentlige tema handler om døden og opstandelsen af herrerne i mayaernes rige". Det ligger i virkeligheden „ikke udenfor mulighedernes grænser at der fandtes en rigtig dødebog i det gamle mayarige, magten til de gamle ægypteres dødebog". [18] Han siger faktisk at „der må have været tusind-

Disse tre inskriptioner fra kanterne på stenkelisetallet fortæller om kongens fødselsdato (år 603 e. Kr.). Pacal regerede i hele 68 år, fra år 615 til 683 e. Kr. Gamle indgravninger som disse

viser at den tanke om at mayainskriptionerne kun var ordbilleder uden fonetiske tegn, var en fuldstændig misforståelse.

vis af sådanne bøger i gammel tid". Den hellige bog som fandtes hos Quiche-mayaerne i Guatemalas højland, den som blev kaldt *Popol Vuh*, var en senere udgave af en sådan bog, og højst sandsynlig en omskrivning af noget der oprindeligt var skrevet med hieroglyffer. [19] De fleste mayaer kendte det mytologiske mønster der repræsenterer tanker om døden, opstandelsen, skabelsen og skæbnen, således som det er anført i sådanne bøger. Mayaernes udgave var imidlertid den bedst bevarede. Andre mesoamerikanske kulturer har troet og handlet på lignende måde. Der var en enkelt, forenet kerne af ideer i Mesoamerika . . . som vi kunne kalde en „mesoamerikansk religion“ [20], ifølge Coe.

Det var hovedsagelig præsterne der havde adgang til denne religion i dens fulde betydning. Det var kun dem der fik mulighed for at mestre det indviklede sprog som var nødvendigt for at trænge ind i den religiøse orden, og „mayaskrivelseerne synes at være omsluttet af en slags præstesprog“. Man måtte være grundigt oplært i „den rigdom af billedtegn, tekniske sætningsdannelser og dæknavn“. [21] Kendskab til dette system „var intet mindre end et krav for rettheden til at arve en lederstilling“, for præster var regenter og omvendt. [22]

En af grundene til at hieroglyfsystemerne var så vanskelige at mestre, var den indviklede litterære form. For 50 år siden var der naturligvis ingen der forstod meget af stilen i mayaernes skrift. Men i 1950 kunne J. Eric Thompson sige: „Jeg er overbevist om at der er stor lighed mellem mayaskrifterne fra kolonitiden og selve hieroglyfteksterne i Salmerne og i Jobs Bog.“

Han bemærkede at begge er „arrangerede som vekselsange hvor anden linie af et skriftsted besvarer eller gentager en variation af det første“. (Som f. eks. i Jer. 51:38). Det samme mønster ses i Yucatecsprogets dokumenter fra det 16. århundrede og i Chilam Balams dokumenter fra Chumayel og Tizimin. En bon af Lacandon Maya indianerne, nedskrevet i 1907, viser det samme mønster. Med hensyn til dette sprog siger Sir Eric: „Læg mærke til liniernes rytme, det frie brug af jamber og den karakter af

Dette cylindersegl fra Olmekerperioden er fundet i nærheden af Mexico City i 1948, og kunne repræsentere de tidligste og dog mest avancerede skrift man kender fra Mesoamerika. Noget af det er skrevet i symboler, som også findes i Anthon Transcript, er kendt i skrifter fra den gamle verden.

vekselsang der findes i hver eneste linie". Dette „blankvers som er af høj kvalitet . . . spiller på ordenes lyd“, det rimer ikke, men er nærmest som ordspil. [23]

Monro Edmonson fra Tulane University er endnu mere markant: „*Popol Vuh* er poesi og kan ikke forstås nøjagtigt i prosa. Det er helt igennem sammensat af parallelle kupletter (parvise rim).“ Denne form, såvel som de naturlige rødder i mayaernes sprog, gør det vanskeligt at få endtydige meninger ud af teksten. Således „kan man ofte berettiget foreslå mange vidt forskellige meninger for et bestemt enstavelsesords rod“. [24] Edmonson har også givet sine kommentarer til anvendelsen af salmer, der er skrevet som paralleler hvor to på hinanden følgende linier, der har fælles nøgleord, er nøje forbundet i betydning og somme tider rummer ordspil der ikke kan oversættes.

Alt dette er rester af hebraiske sprogs form, betydningslære og tekststil. Det ville være dumstristigt at sige at det vi finder i det ene sprog stammer direkte fra et andet, men mayasproget ville have været meget

beslægtet med de stilistiske begreber og former som hebraiske talere i et mayansk sammenhæng kunne have ønsket at benytte.

Disse punkter om skrivestil gør det helt naturligt at tænke på kiasme, den påfaldende litterære form som findes mange steder i Mormons Bog og i gamle skrifter fra Det nære Østen og i Middelhavsområdet. [25] Kiasmer er en „spejlvendt“ form for paralleller. En direkte parallel ses i Ordsp. 15:1: „Mildt svar stiller vrede, sårende ord vækker nag.“ Denne sammenstilling i to sætninger af begreber der har forbindelse med hinanden, er i kiasmer vendt om således at den anden linie står i omvendt orden. "Thi *mine* tanker er *ej eders*, og eders veje *ej mine*, lyder det fra Herren" (Es. 55:8). Vi ved at der er kiasmer i Mormons Bog som er højst indviklede og som strækker sig over en tekst på tusinder af ord, og som ikke kan ses med mindre man foretager en meget detaljeret analyse. [26] For 10 år siden spurgte jeg Thompson om man havde fundet kiasmer i mayalitteraturen, men han indrømmede at han aldrig havde hørt om det. Da jeg

beskrevet denne form blev han interesseret og sagde at visse korte passager i Chilam Balam meget vel kunne være kiasmer. Andre eksempler på kiasmer i mesoamerikanske skrifter og kunst, fortjener yderligere studium sammen med studierne af Yucatec. [27]

Ordspillet på mayasproget (og andre mesoamerikanske sprog) er parallelt med de jødiske og ægyptiske sprog. Carleton Hodge har lagt mærke til at „strukturen i et af de jødiske sprog gør det muligt at bruge en slags ordspil som kan være udviklet på en ejendommelig og underfundig måde”. Germanske eller indoeuropæiske, samt mange andre sprog giver ikke mulighed for sådanne ordspil. Han mener at de ægyptiske hieroglyffer delvis kan have udviklet sig som følge af denne tendens. [28]

Alt dette stemmer på en bemærkelsesværdig måde helt overens med hvad der står i Mormons Bog. Kong Benjamin „lod (sine sønner) under vise i sine fædres sprog, for at de derigennem kunne blive til forstandige mænd” (Mosiah 1:2. Det siger ikke noget om at det var præsterne der underviste dem). Det kongen interesserede sig for var at hans sønner beherskede det sprog for indlevde, i hvilket forfædrenes optegnelser var skrevet, så de kunne læse „Guds hemmeligheder”, som stod deri (Mosiah 1:3).

Ved Yucatans erobring var det kun præsterne, præstesønnerne og nogle af „hovedsmændene” og „deres yngste sønner” der vidste hvordan man skulle skrive hieroglyffer. [29] Benjamin gjorde sin pligt som far indenfor kongehuset, idet han fik undervist sine sønner. Læg også mærke til at Zeniff var så stolt af sine litterære evner at han indflettede en sætning om det allerede i begyndelsen af sine optegnelser i Mosiah 9:1, på et sted hvor det ikke havde særlig betydning. Dette sprog der var så indviklet at beherske rummede både „de skrifttegn, som hos os kaldes de forbedrede ægyptiske” og betydningslærens midler til at udlægge dem som „jødernes lærdom” (Mormon 9:32, 1 Nephi 1:2). Det betød at kun de velhavende som havde den tid der var nødvendig til at lære det indviklede system og som havde fritid til at studere, kunne øge deres „mulighed for

Mormons Bog har på et tidspunkt forvoldt visse lærde nogle problemer på et vigtigt punkt. Moroni påstod at „de skrifttegn, som hos os kaldes de forbedrede ægyptiske” er „blevet overleveret os og ændret af os efter vort sprogbrug”. Disse skrifttegn må således have haft en fonetisk bestanddel. Men eksperter fastholdt at der kun fandtes ubetydelige lydtegn i mayaernes skrivesystem. I vore dage er det almindelig kendt at „mayaernes skrivesystem indeholdt markante lydtegn”, meget lig Moronis beskrivelse af nephithernes system.

at tilegne sig kundskab og lærdom”, mens andre „var uvidende på grund af deres fattigdom” (3 Nephi 6:12).

Der er andre områder som stemmer overens i de mesoamerikanske skrifter og Mormons Bog, bl. a. at tegnene kunne tilpasses så de kunne bruges på mere end et sprog. Skønt der var fonetiske tegn (lydtegn), som nævnt tidligere, så kunne mennesker der kulturelt var forbundet med hinanden tilpasse systemet enten ved at lære de fonetiske tegn udenad eller ved at erstatte dem med andre. Ægypterne har tilsyneladende selv i løbet af tusinder af år måttet foretage ændringer for at gengive nye udtalelser og gloser, og de tegn der blev anvendt på Mormons og Moronis tid ville ikke være blevet kaldt „forbedret ægyptisk”, dersom de ikke yderligere var blevet ændret i forhold til det man betragtede som ægyptisk på Nephitis tid.

Med en tilstrækkelig ændring kan det ikke undre nogen at Moroni sagde „at intet andet folk kender vort sprog” (Mormon 9:34). Hieroglyfferne måtte være ændret i en anden retning da „der blev undervist i Nephis

sprog blandt hele det lamanitiske folk” på Almas tid. Når lamaniterne lærte hieroglyfferne kunne de kommunikere med hinanden på tværs af forskellige lokale sprog og „handle med hinanden” (Mosiah 24:4, 7). De handlede kunne således gøre forretninger på et skrevet *lingua franca* på alle områder. Det ser ikke ud til at der var nogen anden grund til at forklare hvorfor indlæring af „Nephis sprog” ville stimulere handelen og øge velstanden. Det var netop på den måde mayaernes hieroglyffer betjente folket, ved at det almindeligvis kunne læses overalt indenfor de 20 eller flere sprog som mayafamilierne talte, og måske endog udover disse.

I Mormons Bog nævnes ofte denne rigdom af optegnelser (f. eks. i Helaman 3:15 og 3 Nephi 5:9). De fleste af dem må naturligvis være skrevet på det billigere og mere bekvemme materiale, papir. De hellige skrifter der blev brændt da de troende i Ammonihah blev kastet i ilden (se Alma 14:8) har sikkert alle været af papir. De fleste optegnelser i Mesoamerika var skrevet på papir lavet af bark og foldet som en harmonika. [30] Fra mayaområdet er kun tre sådanne gamle håndskrifter der med sikkerhed kan dateres før Columbus, bevarer. [31] Hieroglyfferne blev skrevet i lodrette kolonner på „siderne”. Mayainskriptionerne blev skrevet i dobbelte kolonner, hvert tegn skulle læses sammen med tegnet ved siden af og sådan skulle man fortsætte, par for par, fra øverst til nederst. Før Kristi tid skrev man kun i enkelte kolonner.

Bemærk at „Anthon manuskriptet” der blev udgivet i 1980 som en kopi Joseph Smith fremstillede af de skrifttegn der fandtes på Mormons Bogs plader, står i enkelte kolonner, i overensstemmelse med den gamle førkristne tidsalder, skrevet på „Nephis sprog”, hvilket Mormons Bog blev skrevet i. [32] Det er derfor ikke overraskende at professor Charles Anthon, til hvem Martin Harris viste Joseph Smiths kopi i 1828, sammenlignede det han så med „den mexicanske kalender”, på baggrund af den smule oplysninger han fik stillet til rådighed. [33]

Der kunne skrives meget mere om andre aspekter ved brugen af optegnelser, særlige inskriptioner, skri-

I henhold til de fund der er gjort indtil nu, var mange af de mesoamerikanske kulturer i stand til at skrive og læse i kvadrater fra år 1000 f. Kr. Ingen andre steder på den vestlige halvkugle har vi gode grunde til at tror at der eksisterede skrift for den europæiske. Mormons Bog fortæller om at mennesker der kan læse og skrive i tusinder af år boede i umiddelbar nærhed af „den smalle landtunge“, det samme område hvor Mellemamerikas landtunge ligger.

benter osv., men lige nu er det tydeligt at vor viden om mesoamerikanske skrifter, indenfor de sidste årtier har gennemgået en revolution på mange måder. Ved hjælp af disse nye oplysninger er vi i stand til at se nye betydninger af Mormons Bogs beretninger, men hensyn til skrivemåder og bøger. Vi må forvente mange flere forandringer, forandringer som i stigende grad kan bringe de hellige skrifter og de lærdes oplysninger til enighed. (Fortsættes)

Fodnoter

- [1] Sylvanus G. Morley. *The Ancient Maya*, 2. udgave s. 260-61. (Stanford University Press, Stanford, 1947). Den citerede udtalelse blev skrevet i 1935. Se s. 259.
- [2] Michael D. Coe: „Ancient Maya Writing and Calligraphy,” *Visible Language* 5, s. 259 (1971).
- [3] Samme, s. 298.
- [4] J. Eric Thompson: „Maya Hieroglyphic Writing,” *Handbook of Middle American Indians*, redigeret af Gordon R. Willey, 3. bind, s. 652-53. (University of Texas Press, Austin, 1965). Thomas S. Barthel: „Writing Systems,” i *Native Languages of the Americas*, redigeret af Thomas A. Sebeok, 2. bind, s. 37. (Plenum Press, New York, 1977).
- [5] Coe, 1971, s. 301; David H. Kelley: *Deciphering the Maya Script* (University of Texas Press, Austin, 1976).

- [6] Coe: „Ancient Maya Writing and Calligraphy,” s. 301; Coe: *The Maya Scribe and His World*, s. 11. (New York The Grolier Club, 1973).
- [7] Coe, 1971, s. 301.
- [8] Det er tydeligt at Mormon ikke bogstaveligt mente at deres skriftsystem ikke gav mulighed for at behandle hele emner, i betragtning af hvor mange emner der faktisk behandles i Mormons Bog. I Ether 12:25 klarlægges utvivlsomt hans mening. Her pointerer Moroni at de „ikke kan skrive dem (vore ord)”. Det var den „ufuldkommenhed” de led under når de skulle skrive. (Se Mormon 9:31). Vanskeligheden må tilskrives de flertydigheder der lå i hieroglyfsystemet i modsætning til det alfabetiske system. (Sammenlign med Mormon 9:33).
- [9] Thompson, s. 646.
- [10] Barthel, s. 35; George C. Vaillant: *The Aztecs of Mexico*, s. 201-4. Pelican Books, Harmondsworth, England, 1950). Frances F. Berdan: *The Aztecs of Central Mexico: An Imperial Society*, s. 150-51. (Holt, Rinehart and Winston, New York, 1982).
- [11] Coe, „Early Steps in the Evolution of Maya Writing,” i *Origins of Religious Art and Iconography in Preclassic Mesoamerica*, redigeret af H. B. Nicholson, s. 110 og fremefter. (UCLA Latin American Center and Ethnic Arts Council of Los Angeles, Los Angeles, 1976). Coe nævner tretten, men udelader de olmekiske tegn, som måske viser sig at være hieroglyffer og det særpregede Tlatilcosegl, på hvilket man ser et fuldstændig andet system end på alle andre. Carl Hugh Jones påviser nogle interessante ligheder mellem den og „Anthon manuskriptet” i sin bog: „The ‚Anthon Transcript’ and Two Mesoamerican Cylinder Seals,” *Newsletter and Proceedings, Society for Early Historic Archaeology* 122 (sep. 1970), s. 1-8, efter David H. Kelley: „A Cylinder Seal from Tlatilco,” *American Antiquity* 31 (1966) s. 744-46.
- [12] Tlatilco i note 11, og Kaminaljuyu Stela 10. Se Coe, 1976, s. 115.
- [13] Joyce Marcus: „The Origins of Mesoamerican Writing,” *Annual Review of Anthropology* 5 (1976), s. 44 – skønt hendes datering måske nu er et århundrede senere. Hieroglyfferne der ses på dette monument (monument 3, San Jose Mogote, Oaxaca) er i hvert tilfælde for stilleerede til ikke at have haft århundreders historie bag sig.
- [14] Barthel, op. cit.
- [15] Linda Miller Van Blerkom: „A Comparison of Maya and Egyptian Hieroglyphics,” s. 1-8. *Katurub* 11 (aug. 1979).
- [16] Carleton T. Hodge: „Ritual in Writing: An Inquiry into the Origin of Egyptian Script,” i *Linguistics and Anthropology: In Honor of C. F. Voegelin*, redigeret af M. Dale Kinkade, s. 133-34, 344. (The Peter

de Ridder Press, Lisse, Belgium, 1975).

- [17] Eric S. Thompson: *Maya Hieroglyphic Writing: An Introduction*, s. 9 (University of Oklahoma Press, Norman, 1960).
- [18] Coe, 1971, s. 305-6. 1973, s. 18 og fremefter.
- [19] Coe, 1971, s. 305. Sammenlign med „Landa’s Relacion de las Cosas de Yucatan: A Translation,” redigeret af Alfred M. Tozzer, *Harvard University, Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology, Papers*, 18. årgang, 1941, s. 169.
- [20] Coe, 1973, s. 8; David H. Kelley: „Astronomical Identities of Mesoamerican Gods,” *Archaeoastronomy* 11, s. 51-554. (Supplement to *Journal of the History of Astronomy*) (1980).
- [21] Barthel, s. 45.
- [22] Samme. Sammenlign med Thompson, 1970, s. 7; Tozzer, s. 28.
- [23] Thompson, 1960, s. 61-62.
- [24] Munro S. Edmondson: „The Book of Counsel: The Popol Vuh of the Quiche Maya of Guatemala,” *Tulane University, Middle American Research Institute, Publication* 35 (1971), s. XI-XII.
- [25] *Chiasmus in Antiquity: Structures, Analyses, Exegesis*, redigeret af John W. Welch (Gerstenberg Verlag, Hildesheim, Vest Tyskland, 1981); John W. Welch: „Chiasmus in the Book of Mormon,” i *Book of Mormon Authorship: New Light on Ancient Origins*, redigeret af Noel B. Reynolds, s. 33-52. (Brigham Young University, Religious Studies Center, Provo, 1982).
- [26] Welch, 1982, s. 49-50.
- [27] For eksempel Margaret McCleary: *Popol Vuh: Structure and Meaning*, s. 55, 67-90. (Plaza Mayor, Madrid/New York, 1972); Marvin Cohodas: „The Iconography of the Panels of the Sun, Cross, and Foliated Cross at Palenque: Part I,” i *Sociedad Mexicana de Antropología, XIII Mesa Redonda, Xalapa*, 1973, s. 75-101 (Mexico, 1975).
- [28] Hodge, s. 344.
- [29] Tozzer, s. 29.
- [30] Samme, s. 28.
- [31] Thompson, 1960, s. 23-26.
- [32] Daniel W. Bachman: „Sealed in af Book: Preliminary Observations on the Newly Found ‚Anthon Transcript,” *Brigham Young University Studies* 20 (1980), s. 321-45; kan erhverves hver for sig som genotryk BAC/80, Foundation for Ancient Research and Mormon Studies, postbox 7113, University Station, Provo, Utah 84602.
- [33] B. H. Roberts: *New Witnesses for God*, 2. bind, 2. del, „The Book of Mormon,” s. 95-100. (Deseret Book Co., Salt Lake City, 1926). Se artiklen om dette i min „The Book of Mormon as a Mesoamerican Codex,” *Newsletter and Proceedings, Society for Early Historic Archaeology* 139, s. 2 (1976).

Undervisning ved Ånden

Eldste Loren C. Dunn
De halvfjerds' første Kvorum

I denne uge er en ung ødemærkspilott i Yellowknife i det nordvestlige Canada ved under bøn at forberede en lektie til sit præstedemmemkorum på søndag. En kontormand i Darwin, Australien, har ringet til sin kammerat for at aftale hjemmelærerbemøge. To missionærer i Tokyo i Japan er i gang med at give en undersøger en lektie, og en husmor i Stuttgart i Tyskland glæder sig allerede til sin næste primaryklasse.

Med de tusindvis af kirkens lærere som findes fra den ene ende af jorden til den anden, har vi bogstavelig talt en hel hær af mænd og kvinder som udfører et yderst vigtigt arbejde. De har hver især sagt ja til en kaldelse til at undervise i evangeliet. Og de underviser virkelig – medlemmer og ikke-medlemmer, børn og unge, mænd og kvinder i enhver stav, distrikt, ethvert ward og enhver gren i hele kirken.

Vi har ikke lovord nok til disse trofaste lærere for alt det gode de gør. De videregiver ikke bare oplysninger. De har en kaldelse der er meget større end det. De underviser i evangeliet ved Åndens kraft. De opløfter dem der lytter – inspirerer dem til at gøre gode gerninger.

Frelseren har fortalt os om den ideelle undervisningssituation: „Når I kommer sammen, skal I belære og opbygge hinanden, for at I kan vide . . . hvorledes I skal forholde jer“ (L&P 43:8). En ting er at give belæringer, men at give belæringer og opbygge er noget mere. Man opbygger

ved at belære ved Åndens kraft. Når et menneske opbygger eller underviser ved Ånden, inspirerer det dem der hører til et ønske om at gøre bedre – på en eller anden måde at efterleve det de har lært.

Det første ansvar enhver af kirkens lærere har er derfor at undervise evangeliet ved Ånden. I verden undervises efter menneskets forskrifter. Der udveksles ganske enkelt interessante oplysninger eller flere kendsgerninger. Men undervisning ved Ånden er en helt anden oplevelse – der tales til sjælen hos de mennesker som lytter. Taleren og lytteren opbygges og oplyses. Man får en indre glæde og ønsker at leve et bedre liv.

Der er utallige måder hvorpå kirkens lærere kan forberede sig. Læreren kan bl. a. lade sig indskrive til læreruddannelseskurset og følge de forslag og den hjælp der gives i kirkens lektiehæfter. Alligevel er den største og vigtigste forberedelse en lærer kan gøre åndelig, og denne forberedelse skal gøres individuelt.

Vi har fået at vide at „dersom I ikke modtager (Ånden), skal I ikke undervise“ (L&P 42:14). Dette skriftsted kan anvendes på to måder. For det første skal vi være døbt og have modtaget Helligåndens gave, som er sandhedens kilde, for at kunne sige ja til kaldet om at undervise i evangeliet. For det andet skal vi leve og handle og bede, så denne Åndens gave vil være levende i vort liv, så den til gengæld kan ophøje og opløfte os

og dem vi er kaldet til at undervise. Som en bekræftelse har Herren til dette spørgsmål: „Hvortil er I blevet ordineret?“ svaret således: „Til at prædike mit evangelium ved Ånden, ja, Talsmanden, der blev udsendt for at lære menneskene sandheden“ (L&P 50:13–14).

Dette synes at være det hverv skriften giver os med hensyn til al undervisning i kirken. Betydningen af dette er fremhævet et par vers senere hvor Herren siger: „Den der er ordineret af mig og sendt ud for at prædike sandhedens ord gennem Talsmanden . . . gør han det gennem sandhedens ånd eller på anden måde?“

Sker det på anden måde, er det ikke af Gud“ (L&P 50:17–18).

Enhver af kirkens lærere må forberede sig åndeligt for at sikre sig succes som lærer i evangeliet. Denne forberedelse er ikke altid forbundet med uddannelse eller erfaring eller hvor meget man ved. Hvis man forbereder sig, vil Ånden oplyse læreren om hvad han eller hun skal undervise i, og resultatet vil blive en større tro. Læreren budskab vil således gå til lytteren hjerte og alle vil blive „opbygget og glæder sig med hinanden“ (L&P 50:22). De som således bliver inspireret vil derved frembringe retfærdige gerninger.

For sådanne lærere er det lige så vigtigt at have erfaring i at være trofast som at kende princippet om tro. Det er lige så vigtigt at nyde velselserne ved at opretholde præstedømmet som det er at kunne undervise i præstedømmets principper. Den der efterlever det han eller hun underviser i vil modtage Ånden.

Undervisning ved Ånden er ikke bare spørgsmålet om at fortælle inspirerede historier eller berette om oplevelser der appellerer til følelserne. Det er meget mere end det. Nogle kan faktisk komme til at forveksle noget der appellerer til følelserne med den milde måde Helligånden arbejder på, uden at det nødvendigvis er det samme. Den stille, fredelige bekræftelse, man får i sit hjerte når man bliver undervist af en trofast lærer, er måske slet ikke følelsesmæssigt således som verden forstår ved en følelsesmæssig oplevelse. Men den vil opbygge eller åndeligt opløfte læreren og eleven. Begge vil glæde sig når

de atter og atter lærer om åndelige sandheder. „Ja se, jeg vil tale til dig i din sjæl og i dit hjerte,“ og „derved skal du fornemme, at det er rigtigt“ (L&P 8:2; 9:8).

En lærer der underviser ved Helligåndens kraft har bestemte egenskaber. Nogle af dem er følgende. Læg mærke til hvor nært de er forbundet.

1. *Imødekommenhed og elskværdighed.* Frelseren påbegyndte sin mission med disse af Esajas' ord: „Herrens Ånd er over mig, fordi han salvede mig, at jeg skal gå med glædesbud til de fattige. Han sendte mig for at udbråbe for fanger, at de skulle få frihed . . . for at sætte fortrykte i frihed“ (Luk. 4:18).

Til dem til synagogen sagde Frelseren: „I dag er dette skriftord, som lød i jeres øren, gået i opfyldelse.

Og alle . . . undrede sig over de livsalige ord, som udgik af hans mund“ (Luk. 4:21, 22).

Der er en elskværdighed over dem som underviser evangeliet ved Ånden. Den synes at være påvirket af personlig ydmyghed, tro og en dyb og vedvarende kærlighed til mennesker.

Mens vi for nogle år siden boede på New Zealand var vi heldige at kunne deltage i en seniorklasse i Mount Roskill ottende ward, når pligterne ikke kaldte os andre steder hen. På dette tidspunkt hed læreren Joan Armstrong og hun var omvendt til kirken. Hendes lektier bar tydeligt præg af at hun havde forberedt sig under bøn. Hun underviste os i evangeliets principper og brugte lektiehæftet som vejledning.

Mens søster Armstrongs undervisning blev påvirket af hendes egen personlige tro. Ånden i hendes undervisning afspejlede de erfaringer hun gjorde i livet og hvordan Herren havde inspireret og vejledt hende. Udtil var søster Armstrong ingen dynamisk lærer, og hun havde heller ikke ordet i sin magt. Men hun var forberedt, og alt dette medførte imødekommenhed og elskværdighed hos hende, båret af Ånden. Det var den samme Ånd der herskede i klassen. Medlemmerne deltog, men ikke negativt. De diskuterede, men der var kun få uoverensstemmelser. Hun lagde ikke vægt på det mystiske eller udspekulerede. Det behøvede hun ikke for hun havde forberedt sig.

Medlemmerne forlod opløftet og opbygget hendes klasse.

Der er tusindvis af lærere i kirken som søster Armstrong. De lader sig tilskynde af Ånden og udvikler imødekommenhed og elskværdighed, som er båret af Ånden og berører dem de underviser. Dette er tilfældet selv om de på deres egen personlige måde giver en lektie på forskellige måder. Det er det fælles grundlag der binder de mennesker sammen der er overordentligt lærde i evangeliet, dem der er kaldet til at være lærere, men lige netop er begyndt et ærligt studium af evangeliet.

2. *Vidnesbyrd.* „Thi jeg vil forlade jer jeres synder med den befaling, at I forbliver standhaftige i jeres sind i højtidelig andagt . . . ved at bære vidnesbyrd for hele verden om det, som bliver givet jer“ (L&P 84:61).

Læreruddannelsen kan og vil på en forunderlig måde hjælpe lærerne til at udvikle sig. Lektiehæfterne er udarbejdet for at hjælpe lærerne til at fremføre evangeliet ud fra skrifterne og profeterne, og for at vise hvordan man anvender lektierne i hverdagen. Men intet af dette kan skabe en evangelielærer af et menneske, med mindre han eller hun tilføjer sin undervisning den vigtigste ingrediens – og det er sit eget vidnesbyrd. Alle de samlede evner der findes i hele kirken kan ikke fremstille et evangelisk lektiehæfte så godt at det kan kompensere for en lærer der ikke har udviklet et vidnesbyrd eller ikke anvender sit vidnesbyrd i sin undervisning. Hvor er vi dog taknemmelige for de tusinder af lærere i kirken der underviser i evangeliet ved deres eget vidnesbyrds kraft.

3. *Skrifterne.* „Ja, de var blevet stærke i kundskaben om sandheden, thi det var mænd med sund forstand, og de havde ransaget skrifterne med flid for at kunne få kundskab om Guds ord“ (Alma 17:2).

Herren har givet kirken skrifterne som en vejledning. Med skrifterne mener vi ikke alene de fire standardværker, men også de inspirerede artikler som skrives af vort tids apostle og profeter og andre kirkeledere, som bliver „drevet af den Helligånd“ (L&P 68:4).

For et par år siden havde jeg det privilegium at være med til en undersøgelsesforening i Parramatta staven i

Sydney i Australien. Hovedtaleren var et medlem af De tolv Kvorum. Blandt tilhørerne var der mange som havde undersøgt kirken i længere tid, som var blevet undervist i evangeliets principper, men ikke havde et tilstrækkeligt stort vidnesbyrd til at gøre mere ved det.

Medlemmet fra De Tolv var særlig velsignet den aften, da han fortalte beretningen om evangeliets gengivelse, på en måde som gjorde stort indtryk. Han åbenbarede skrifterne trin for trin for de tilstedeværende. Ånden bar vidnesbyrd om at det han belærte om var sandt. Ved mødets slutning fastsatte 7 af dem som længe havde undersøgt kirken deres dåbsdato.

Medlemmerne af Det øverste Præsidentskab og De tolv Kvorum er alle eksempler for hele kirken på hvor vigtigt det er at anvende skrifterne ved undervisning i evangeliet og til at opbygge dem der søger sandheden.

Joseph F. Smith sagde: „Det mest karakteristiske ved skrifternes inspiration og guddommelighed er den ånd de er skrevet i og den åndelige rigdom de bringer dem der trofast og samvittighedsfuldt læser dem . . . De er beregnet til at gøre mennesket mere åndeligt begavet og til at åbenbare og styrke fællesskabsbåndet mellem mennesket og hans Gud“ (*Juvenile Instructor*, april 1912, s. 204).

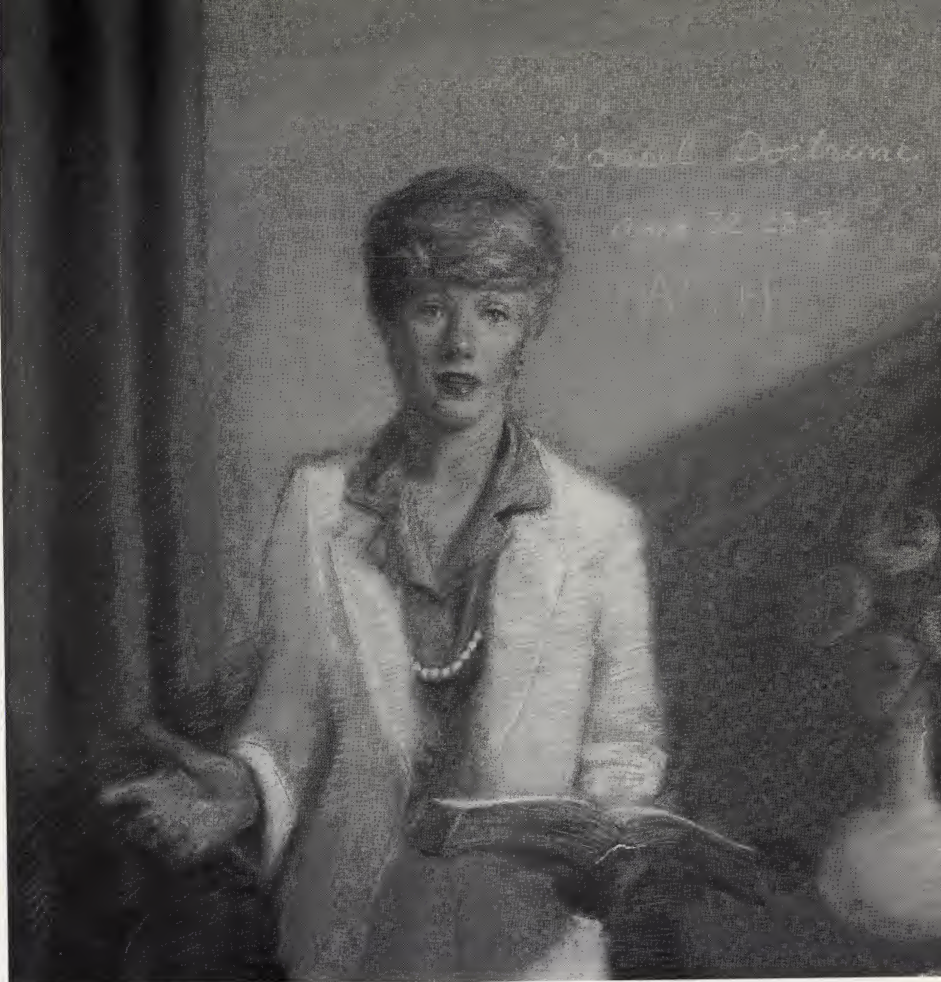
4. *Bøn.* „Og Ånden skal gives jer ved troens bøn“ (L&P 42:14).

Det vigtigste skridt i den åndelige forberedelse er bøn. Bøn er et middel til hjælp og forståelse. Det er erkendelsen af at „mennesket ikke fatter alle de ting, som Herren kan fatter“ (Mosiah 4:9).

Gennemgå under bøn det du skal undervise i. Når du mener du har fundet ud af i hvilken retning lektion skal gå, så fremlæg det for Herren i bøn. Lad de indtryk du får vejlede dig mens du er i denne bønsmønstre stemning. Herren har sagt os: „Dersom I beder af oprigtigt hjerte og med fast forsat samt med tro på Kristus, da vil han åbenbare sandheden deraf for jer gennem den Helligånd kraft“ (Moroni 10:4). Hvis I føler fred og sikkerhed, så fortsæt.

Hvis I er forvirret og i tvivl, så vælg en anden fremgangsmåde og fremlæg også den for Herren i bøn. Bed ydmygt om at du må have Herrens

Joseph Smith
1830-1844
A. H. Church

Ånd hos dig i alt hvad du gør, specielt når du står foran dem du er kaldet til at undervise.

Præsident Spencer W. Kimball har sagt til os: „Han står og banker på. Hvis vi ikke lytter, vil han ikke gå til bords med os eller besvare vore bønner. Vi må lære hvordan man lytter, fatter, tolker og forstår. Herren står og banker. Han holder sig ikke tilbage. Men han vil ikke tvinge sig ind på os. Hvis vores afstand til ham bliver større, så er det os der flytter os og ik-

ke Herren. Og skulle det ske at vi ikke får et svar på vore bønner, må vi ransage vores levevis for at finde en grund til det. Så må vi have forsømt at gøre hvad vi burde, eller have gjort noget vi ikke skulle have gjort. Vi har været sene til at høre og langsomme til at se.“ (*Faith Precedes the Miracle*, s. 208. Deseret Book Co., Salt Lake City, 1972).

Således ser vi at det store ledende princip for alle kirkenes lærere er at undervise i evangeliet ved Åndens

kraft. Joseph Smith sagde faktisk at „alle skal forkynde evangeliet ved Helligåndens kraft og indflydelse; og intet menneske kan forkynde evangeliet uden ved Helligånden“ (*History of the Church*, 2:477).

Lærere i Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige har lige så megen indflydelse som nogen anden gruppe i kirken. Må Herren velsigne dem med glæde og succes i deres kaldelser, og må det altid vise sig at de underviser i evangeliet ved Ånden. □

Lukket om søndagen!

af Quinten og LaRae Warr

Fortalt til Ruth Heiner

„Hvis du så mine bøger igennem, ville du ikke være helt så ivrig efter at holde din forretning åben om søndagen! Jeg kan vise dig sort på hvidt at vi ikke havde nogen fortjeneste om søndagen i de år vi holdt vores forretning åben den dag!”

Som unge arbejdede min hustru og jeg nogle år i Idaho Falls i restauranter der holdt åben om søndagen. I den tid lagde vi mærke til at forretningen ofte mistede penge om søndagen. Det var som om apparaterne altid brød sammen, hvorpå vi ikke kunne betjene kunderne. Reparører skulle have dobbelt så meget den dag. Det var svært at finde gode folk til at hjælpe. Vi svor at hvis det nogen sinde skulle lykkes os at købe vores egen forretning, skulle det være anderledes.

Omsider fik vi mulighed for at købe en lille restaurant. Vi måtte tage et stort lån for at købe forretningen, og dem der financierede samt andre der havde restauranter rundt omkring, forsikrede os at vi ikke havde den ringeste chance for at betale vores lån hvis vi ikke var med i konkurrencen på ugens største forretningsdag – søndagen. Da vi allerede havde givet udbetalinger og ønskede at få succes med vort forehavende, gik vi i fælden. Vi holdt åbent.

Søndagen viste sig som forudsagt at blive vores største dag. Da vi nu engang havde truffet beslutningen om at holde åben om søndagen, kunne vi ikke lave om på det. Vi var nervøse for at skulle miste den handel. Frygten for at vi ville miste kunder dersom vi ikke betjente folk om søndagen voksede stadig dybt i vort sind, og vi var bange for at vi ikke kunne skaffe de mange penge der skulle til for at forretningen skulle blive vores.

Vi havde næsten nået vort mål da jeg fik et hjerteanfald. Eftersom det var svært at finde god hjælp til om søndagen, blev vi enige om at holde lukket om søndagen i vintermånederne.

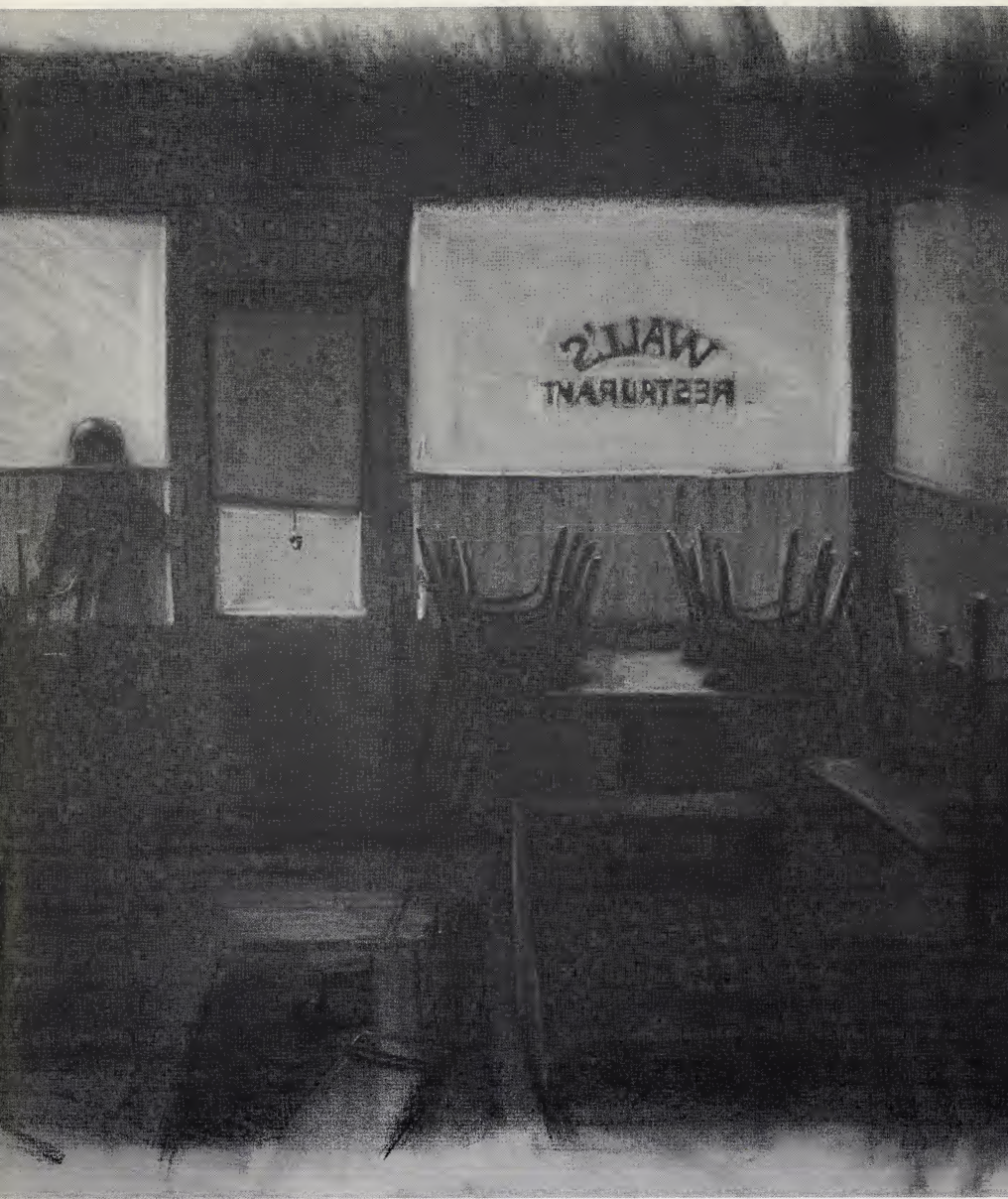
Min læge syntes at det var en god beslutning og glad for at jeg på den måde kunne få noget hårdt tiltrængt hvile. Efterhånden som månederne gik blev jeg bekymret over den lille handel vi havde ifølge vore bøger. En dag sagde jeg til min hustru at vi atter måtte have åbent om søndagen. Hun så tavst på mig et øjeblik og sagde derpå: „Gå først ind og se dig i spejlet og prøv så at se om du ligner en mand der kan holde til at arbejde syv dage om ugen!”

„Jeg tror ikke jeg behøver at se,” svarede jeg lavmælt. „Vi må hellere glemme det igen.”

Da vi senere satte os ned for at gennemgå og vurdere vores forretning det år, blev vores frygt bekræftet – vores omsætning var mere end 170.000 kr mindre end året før! Men til trods for denne lave omsætning viste det sig at vores fortjeneste kun havde været 100 kr. mindre! Vi blev forbløffet. I vores glæde over at se disse tal blev vi enige om at holde restauranten lukket om søndagen endnu et år. Atter gik omsætningen ned, men fortjenesten blev ikke mindre. Vores forretning blev en succes uden at vi havde åbent om søndagen!

Når jeg tænker på hvor dårlig virkning det havde på mit helbred og alt det arbejde vi udførte for *ingenting* på disse søndage, så er jeg overrasket over at det tog så lang tid at lære den lektie at lydighed mod sabbatsloven bærer lønnen i sig selv. Sabbaten er Herrens dag. Vi vil alle blive velsignet når vi ærer den. □

Fødselsdagsgaven man kun får en gang i livet

Floy Daun Mackay

Det er en meget vigtig begivenhed at blive 18 år. Eftersom Eric var væk hjemmefra og gik på Brigham Young universitetet da han fyldte 18 år, besluttede vi at sende ham noget specielt. Alle i familien fik hver en opgave. Hans lillesøster, Jennifer, ville bage nogle småkager, hans far ville sende ham nogle penge, hans storebror, Brad (som også gik på BYU) ville hjælpe ham med at fejre sin fødselsdag, hans lillebror, Jeff, ville lave nogle tegninger og jeg ville skrive nogle vers til ham som et imponerende fødselsdagskort.

Jeg var meget ivrigt optaget af min opgave. Jeg besluttede mig til at skrive en vers om hvert af hans leveår.

Jeg satte mig og skrev de første fem vers og lo højt. Og så kom jeg til at tænke på Eric da han var 6 år.

„Eric har en kæreste! Eric har en kæreste! Jeg kunne tydeligt huske hvordan Brad drillede Eric da de sammen kom hjem fra skole“.

Eric sagde ikke noget. Jeg kunne ikke spore så meget som et smil eller en rynke i hans engleansigt. Han ignorerede fuldstændig Brad og spurgte: „Kan vi spise morgenmad lidt tidligere i morgen, mor? Jeg vil gerne gå lidt tidligere i skole.“

„Ja,“ svarede jeg. Hans kølighed forbavsende mig. „Jo, naturligvis. Har du lyst til at fortælle mig hvorfor?“

„Nej.“ Han rystede på hovedet,

smilede og gik ud af bagdøren for at lege.

„Se, hvad jeg sagde!“ bekræftede Brad.

Jeg hører ikke til den slags mødre

der snager – i hvert fald kun en lille smule. Jeg ville gerne vide hvorfor Eric gik et kvarter tidligere hjemmefra når han skulle i skole og kom et kvarter senere hjem i en hel uge. Men han fortalte ikke noget frivilligt.

Om tirsdagen skulle jeg på bibliote-

ket for at aflevere nogle bøger. Jeg besluttede mig til at gå kl. 13:50 så jeg kom forbi skolen ca. 14:20 når den var forbi.

Jeg var lidt sent på den og nåede næsten hjem før jeg så Eric. Han gik sammen med en pige. Bagfra kunne jeg se at hun havde langt, lyst hår og en smuk kjole på. Der var noget mærkeligt ved hende. Hun løftede ikke sin venstre fod ret meget når hun gik, og da jeg kørte forbi dem kunne jeg se at hendes venstre arm var lam. Eric så mig. Han viste et stort smil og vinkede. Da jeg smilede igen, så jeg en smuk lille pige med et charmerende smil og blå øjne.

Ved middagsbordet syntes jeg at tiden nu var kommet til at vi kunne tale åbent om det hele. Jeg ønskede at Eric skulle vide at der ikke var noget i vejen for at han havde mange forskellige venner når man går i første klasse – også selv om en af dem var en pige.

„Jeg så din skolekammerat i dag, Erik. Hun er pæn.“

„Hun er sød,“ tilføjede han.

„Så det er derfor du skal tidligere afsted om morgenen når du skal i skole?“ spurgte hans far.

„Ja.“

„Fortæl mig lidt om hende. Hvad hedder hun? Hvordan ser hun ud?“

„Hun hedder Jvona. Og hun ligner . . . hun ligner . . . å . . . hun ligner en pige.“

Hele familien lo. „Hun er nærmest

smuk," forklarede jeg. „Hun har lyst hår, og blå øjne og et dejligt smil.“

„Men hvad er der galt med hendes ben?“ spurgte Brad uskyldigt.

Eric rejste børster og hævede stemmen. „Der er ikke noget i vejen med hendes ben.“

„Brad sagde det ikke for at være ondskabsfuld, Eric. Der er bare noget galt med hendes ben og arm. Hun er spastisk lammet. Men derfor er hun stadig smuk og sød.“ Jeg underviste fysisk handicappede børn og accepterede at alle har begrænsninger af en eller anden art.

I begyndelsen af december fik jeg en telefonopringning.

„Det er Eric's mor, ikke?“

„Jo,“ svarede jeg.

„Det er fru Hamilton. Jena Hamiltons mor.“

„Åh, ja. God dag!“

„Jeg ringede bare fordi jeg gik og tænkte på om du er klar over hvad Eric har gjort for os – jeg mener for Jena – men det berører faktisk os allesammen.“

Jeg vidste ikke rigtigt hvad hun mente. „Nej, det tror jeg ikke,“ svarede jeg ærligt.

„Kender du Jena?“

„Jeg så hende en dag da hun gik hjem fra skole. Hun er en meget yndig pige.“

„Så ved du sikkert også at der er noget i vejen med hendes ben og den ene arm. Hun er spastisk lammet.“

„Javel.“

„Da vi flyttede hertil sidste sommer og jeg gik hen for at få indskrevet hende. I skolen sagde de at de ikke ville tage hende. Hendes evner til at lære noget fejler ikke noget. Hun er bare bevægelseshæmmet, men de holdt fast ved at de andre børn ville drille hende så vi ville fortryde det. De bad mig lade hende indskrive i en særlig skole, men jeg holdt på at lade hende forsøge her. De var skeptiske, men jeg stod fast ved min beslutning.“

„Jeg forstår godt hvad du mener.“

„Da skolen begyndte gik det nøjagtigt som de sagde. Nogle af børnene blev ved med at kalde hende øgenavne og gøre nar ad hende. Ingen ville lege med hende. Efter den første halvanden uge i skolen kom hun grædende hjem hver dag. Men så skete der et lille mirakel – Eric!“

„Eric?“

„Han mente at nu kunne det være nok. Han spurgte Jena om hun ville lege med ham i frikvartererne. Drenge lo ad ham og gav ham også øgenavne. Men det var han ligeglad med.“

„Det er ikke min Eric,“ tænkte jeg.

„Han fulgtes hjem med Jena under hån og spot. Lige fra den dag fulgtes han med hende i skole, legede med hende i frikvartererne og fulgtes med hende hjem igen.“ Den tredje uge i skolen begyndte nogle drenge at kaste sten efter Jena. Eric lovede dem en ordentlig gang bank hvis de ikke holdt op.

Det var min Eric. Han var 5 cm mindre end de andre, men han var aldrig bange for at slås hvis det var nødvendigt.

„Jeg tror fru han har sagt det så overbevisende at de besluttede sig til at lade hende være i fred. Jena klarer sig fint nu. De andre børn leger med hende og det ser ikke ud til at de lægger mærke til hendes problemer.“

„Det var da dejligt!“

„Men der er mere endnu,“ fortsatte hun. „I går standsede jeg Eric udenfor – jeg var så glad fordi det gik som det gør – og jeg sagde: ‚Du er en flink dreng! Hvordan kan det være du er så flink!‘ Det var kun en bemærkning og naturligvis ikke ment som et spørgsmål, men han svarede med det samme og sagde: ‚I kirken lærer vi at drengene skal være flinke.‘

Jeg blev meget overrasket og spurgte: ‚Og hvilken kirke tilhører du så, Eric?‘

Og han sagde: ‚Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, men somme tider kalder de den mormonkirken. Kunne du tænke dig at få missionærer på besøg?‘ Jeg skal love for at han er en rigtig dreng!“

„Ja, ønsker du missionærbesøg?“ håbede jeg at høre mig selv sige. Men det gjorde jeg ikke. „Ja, det synes jeg da også han er. Jeg er virkelig glad fordi du ringede til mig.“

Jena Hamilton havde ikke meget brug for Eric efter den tid. De var gode venner. Men han begyndte igen at lege med drengene og sagde at piger var „dumme“. Ca. et år senere flyttede Jena og vi flyttede også.

Jeg så på det fødselsdagskort jeg havde skrevet. Jeg besluttede mig til ikke at skrive noget vers om Eric da

han var 6. Det var for specielt.

Senere sendte jeg det overvægtige fødselsdagskort og frydede mig inderst inde ved tanken om Eric der læste sit liv højt for dem han bor på værelse med.

Klokken var næsten 12 fredag aften da telefonen ringede.

„Mor, det er Eric.“

„Eric! Det er din fødselsdag i dag. Du fik mit kort! Du fik pengene? Du syntes begge dele var dejligt! Du behøver da ikke at sige tak på denne tid af dagen!“

„Mor, hør her! Brad og jeg sad et øjeblik på elevernes sovesal og mindedes gamle dage da telefonen ringede. Det var en pige.“

Hun sagde: ‚Er det Eric Miller? Du kan sikkert ikke huske mig. Det er så længe siden. Det er Jena Hamilton.‘

„Jena! Jeg kan næsten ikke tro det! Naturligvis kan jeg huske dig. Hvad laver du i Utah? Er du på besøg?‘

„Jeg går på BYU ligesom dig.“

„Men hvorfor? Hvordan kan det være at du har bestemt dig til at gå her?‘

„Jo ser du, en dag for tre år siden ringede to mennesker på vores dør mens min mor og jeg stod og vaskede op. De sagde at de repræsenterede Jesus Kristus og havde et budskab til os. Min mor sagde: ‚Nej tak, det interesserer os ikke.‘ Af en eller anden grund spurgte hun så: ‚Hvilken kirke kommer I fra?‘ Og de sagde: ‚Vi tilhører Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, som somme tider kaldes mormonkirken.‘ Hun så på mig og vi sagde begge to: ‚Det er Eric's kirke.‘ Vi var naturligvis ikke interesserede, men vi ville gerne være høflige overfor nogen der kom fra Eric's kirke. Nå ja, du ved hvordan det går! Vi blev døbt efter den fjerde lektie.‘

„Jena! Hvor pragtfuldt! Hej, forresten det er min fødselsdag. Vi er netop ved at fejre den! Hvor bor du? Kan vi komme over til dig?‘

Eric afsluttede sin historie. Jeg strog en tåre af min hase og min næse. Der blev en lang pause. „Men hvad så,“ spurgte jeg, „gik I derover? Hvordan har hun det?“

„Hun er yndig!“ svarede Eric begejstret.

„Og hendes ben? Har hun det bedre?“

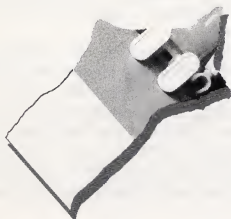
„Hendes ben? Hvad var der i vejen med hendes ben?“ □

Denne redigerede udgave af en tale som tidligere blev holdt af præsident Romney, er genoptrykt så den enkelte og familierne kan studere den

Lad os skabe orden i vore hjem

Præsident Marion G. Romney
Førsterådgiver i
Det øverste Præsidentskab

„Væn drengen til den vej han skal følge, da viger han ikke derfra, selv gammel” (Ordsp. 22:6).

Dette råd er tilskyndet af overbevisningen om at en god opdragelse er den bedste modgift mod materialisme, uærbødighed, verdslighed, dalende moral, voksen- og ungdomskriminalitet, stigende antal forbrydelser og den ofte manglende respekt for Guds love og menneskeværddigheden, som i den grad plager vore dages verden.

Jeg har ikke til hensigt at skræmme jer ved at dvæle ved vore dages smudsigheder. Men jeg har i sinde at gøre jer opmærksom på, at med mindre disse skadelige påvirkninger standses i vore familier og i vort eget liv, kan det komme til at betyde stor sorg og elendighed i tilværelsen for forældre, børn og alle som ligger under for de åndeligt modstridende filosofier, indstillinger og adfærd i vore dage.

Kirken kan og vil hjælpe forældrene med at opdrage deres børn. Men

vi kan kun blive en hjælp. Kirken er ikke og kan ikke være nogen erstatning for forældre med hensyn til deres største ansvar, som ifølge Herren er at undervise deres børn „i læren om omvendelse, tro på Kristus, den levende Guds Søn, og om dåb og den Helligånd's gave gennem håndspålgelse, når de er 8 år gamle” (L&P 68:25).

Halvandet år efter dette forklarede Herren profeten Joseph Smith at alle børn er uskyldige for ham i deres spæde alder, men derefter ville „den onde komme og (overtale dem til at være ulydige) og borttage lyset og sandheden . . .

Men jeg har befaleet jer at opdrage jeres børn i lys og sandhed” (L&P 93:38-40).

Herren sendte da besked til nogle af de ledende brødre, først Frederick G. Williams: „Du har ikke lært dine børn lys og sandhed efter befalingerne, og den onde har endnu magt over dig, og dette er årsagen til din sorg.” Jeg spekulerer på om noget af vores

En god opdragelse er den bedste modgift . . . mod den ofte manglende respekt for Guds love . . . som i den grad plager vore dages verden.

sorg, noget af vores ungdomskriminalitet kommer af, at nogle af vore børn ikke er blevet undervist i lys og sandhed.

Men Herren lod ikke bror Williams i tvivl om sit ansvar i denne sag for han fortsatte: „Og nu giver jeg dig den befaling, at om du vil hjælpes, må du sætte dit eget hus i orden“ (L&P 93:41-43).

Derpå antydede Herren overfor Sidney Rigdon at han „ikke . . . (havde) efterkommet befalingerne angående børnene“ og befalede ham at gøre det. Han irrettesatte også biskop Newel K. Whitney for ikke at belære sine børn, idet han sagde at han „bør sætte sit hus i orden og se til, at de er flittigere og omhyggeligere hjemme“ (L&P 93:50).

Selv profeten Joseph Smith blev irrettesat fordi han ikke opdragede sine børn ordentligt: „Din familie må omvende sig og afstå fra visse ting“ (93:48).

Forældre i vore dage er under den samme forpligtelse som disse første brødre var til at vejlede deres børn og opfordre dem til at undlade det der kunne forhindre at de havde Ånden hos sig i deres liv. Konsekvenserne ved ikke at opdrage sine børn efter evangeliets principper er nøjagtig lige så alvorlig nu som det var dengang. Skønt Herren i åbenbaringen talte til fædrene, påhviler pligten lige så meget mødrene.

Mens vi udfylder dette store ansvar må vi ikke have så travlt med mad, tøj, husholdning og med at søge at dække vore børns verdslige behov, at vi overser det vigtigste, det som skal beskytte dem mod verdens ondskab og berede dem til evigt liv. Vi må ikke, som nogen har sagt, være så ivrige efter at bestige bjerget at vi er for udmattede til at nyde udsigten fra toppen. Jeg er bange for at nogle af os

er så optaget af det verdslige at de glemmer at betragte evangeliets perspektiv.

Sidste dages hellige bør nøgternt gennemtænke hvor meget vi kunne begrænse de unges misgerninger, hvis alle praktiserede det som Herren specielt har befalede os at lære vore børn.

For eksempel lydighed. „Din familie må . . . give alvorligere agt på dine ord. Ellers må de fjernes fra deres plads,“ sagde Herren til profeten Joseph (L&P 93:48). Og hvad sagde profeten om ulovligheder? „Vi tror, at vi må . . . adlyde, ære og holde lovene“ (den 12. trosartikel).

Hvis børn blev opdraget til disse grundlæggende principper om at være ærlige og villige til at adlyde landets love, ville det være en effektiv hjælp til at undgå megen hærværk og kriminalitet.

Et andet princip Herren befalede os at lære vore børn er arbejde. Det er undladelse af undervisning i dette princip der er skyld i meget af vor tids irritation overfor unge. „En dvask hjerne er djævelens værk“ er der et gammelt ord der siger. Der er ingen tvivl om at dette er sandt for skrifterne forbinder dovenskab med noget af det usleste. Da Nephi beskrev et folks efterkommere, ud fra det syn han så, sagde han: „Efter at de var sunket ned i vantrø . . . blev (de) et mørkt, afskyeligt og urent folk, *fuldt af dovenskab og allehånde vederstyggeligheder*“ (1 Nephi 12:23. Fremhævelse tilføjet).

I sin fordømmelse af dovenskab i vor uddeling, har Herren forbundet det med ungdomskriminalitet og ugudelighed, specielt griskhed. Han siger: „Den lade skal ihukommes for Herren,“ og tilføjer: „Jeg . . . er ikke helt tilfreds med Zions indbyggere thi der findes lediggængere blandt

dem, og deres børn vokser op i ugedelighed. *De søger heller ikke alvorligt efter evighedens skatte; men deres øjne er fyldt med griskhed*" (L&P 68:30-31. Fremhævelse tilføjet).

Jeg vil gerne nævne noget andet som Herren specielt har befalet os at lære vore børn – nemlig at bede.

Herren talte om Zions indbyggere og sagde: „De skal også lære deres børn at bede og at vandre retskaffent for Herren" (L&P 68:28).

„Bed altid," sagde Herren til profeten Joseph Smith „så du må vinde sejr, ja, så at du kan overvinde Satan og slippe ud af hænderne på Satans tjenere, der understøtter hans værk" (L&P 10:5).

I disse sidste dage hvor kulturerne ser ud til at gøre forsøg på at afskaffe Gud og hans retfærdighed i hverdagslivet og menneskenes affærer, er det særlig nødvendigt at bede i løndom og holde familiebøn. Ingen kloge sidste dages hellige forældre, som har forstået bønnens magt og vort samfunds tendenser til at udelade re-

ligionen, vil undlade at lære deres børn at bede. Intet menneske har noget bedre våben mod Djævelens magt end den der uafbrudt og regelmæssigt, morgen og aften bøjer sine knæ og i løndom går til vor himmelske Fader i oprigtig og ydmyg bøn.

Jeg håber endvidere at forældrene ikke vil undervurdere hvilken magt de daglige bønner som bedes på børnenes vegne har. Det var de bønner Alma bad for sin villedte søn og dennes venner, der hjalp dem til omvendelse.

Der er naturligvis mange andre sandheder Herren forventer vi skal lære vore børn. Dem kan vi læse om i skrifterne og finde i rådene fra sidste dages profeterne.

Men når vi har fundet ud af *hvad* vi skal lære vore børn, er det lige så vigtigt at vi ved *hvordan* vi skal lære dem evangeliets sandheder. Spørgsmålet om *hvordan* vi skal undervise, skal vi selv finde ud af ved at studere, gennem erfaring og gennem Helligåndens vejledning, der „skal gives jer

ved troens bøn" (L&P 42:14). Hvilken metode vi end bruger må vi dog huske på, at for at vores undervisning kan være vellykket og effektiv, må den overbevise vore børn om at efterlevelse af evangeliet er vejen til lykke. Hvis de får den fornemmelse at disciplineringen, holdningerne og de regler de skal underlægge sig er vilkårlige, at der ikke er nogen grund til at de skal holde sig indenfor bestemte regler uden at kunne nyde livet, så vil de kun indrette sig så længe vi har dem under vores umiddelbare indflydelse.

Men hvordan kan vi så gøre det vi skal på en måde som kan opmuntre dem til at holde sig til evangeliet? Det følgende råd som Herren gav profeten Joseph Smith er en sikker retningslinje for alle forældre:

„Ingen magt eller indflydelse kan eller bør udøves i kraft af præstedømmet uden gennem overbevisning, langmodighed, mildhed, sagtomdighed og uskromtet kærlighed;

gennem venlighed og sand kundskab, som uden hykleri og uden svig vil udvikle sjælen meget.

Irettesæt skarpt, når den Helligånd driver dertil, og udvis derefter større kærlighed mod ham, som du har irttesat, at han ikke skal betragte dig som sin fjende;

men at han må erfare, din trofasthed er stærkere end dødens bånd" (L&P 121:41-44).

Hvis vi udøver tålmodighed, langmodighed og kærlighed, vil vi opnå børnenes velvilje og tillid. Hvis vi viser forståelse og giver os tid til at undervise og oplære dem til frivilligt at leve i overensstemmelse med evangeliets åbenbarede sandheder, vil de lidt efter lidt reagere på den vejledning de får samt indse og værdsætte at „menneskene er til for at kunne nyde glæde" (2Nephi 2:25). Profeten

*Sidste dages hellige
forældre, lærere og
ledere må med fornyet
opmærksomhed skabe
orden i deres hjem.*

Joseph Smith sagde: „Hensigten og formålet med vores eksistens er at vi skal blive lykkelige, og dette bliver endemålet dersom vi følger den sti som fører dertil.“ Vore børn må, som følge af vores vejledning og gennem egen erfaring, lære at tro og vide at det er som profeten sagde: „Denne sti er dyd, oprigtighed, trofasthed, hellighed og overholdelsen af alle Guds bud“ (*History of the Church*, 5:134–35).

Lad os lære vore børn at „*ugudelighed aldrig har været lykke*“ (Alma 41:10), således som Alma lærte sin søn Corianton. Lad os lære dem at når vi udsætter vor omvendelse bliver konsekvensen i den sidste ende ødelæggende: „I har forhalet jeres frelses dag, indtil det for bestandigt er for sent,“ sagde lamaniten Samuel til de vantro nephiter, „og jeres undergang er sikker; ja, thi i alle jeres livs dage har I tragtet efter det, som I ikke kunne få; I har søgt glæde ved at begå synd, hvad der strider mod vort store og evige Overhoveds retfærdighed“ (Helaman 13:38).

Vi må ved Helligåndens inspiration hjælpe vore børn til at forstå disse store sandheder mens de vokser op. Vi kan hjælpe dem til at forstå, ved at anerkende ordentlig opførsel og ved at lade dem vide at en upassende opførsel medfører sorg. Kun når forældrene underviser og inspirerer deres børn til villigt at beslutte sig til at efterleve Jesu Kristi evangeliums principper, ved forskrift og eksempel, kan vort og andre samfund bringes i orden. For når et menneske modtager et vidnesbyrd om princippernes guddommelighed og ser et glimt af den glæde de giver løfte om, vil de bede brændende, arbejde flittigt og strengt adlyde Guds bud, hvilket naturligvis også omfatter landets love.

Jeg ville ønske forældrene ville for-
nemme Mormons Bogs ånd i dette
spørgsmål om at oplære sine børn.
Da kong Benjamin talte til sit folk,
som var blevet bevæget til at omven-
de sig og styrke sin tro under hans
store afskedstale, belærte ham dem
om hvordan de skulle opdrage deres
børn:

„Og atter siger jeg jer, som jeg før
har sagt, at eftersom I er kommet til
kendskab om Guds herlighed . . .
(har) fået forladelse for jeres synder,
hvad der er årsag til så stor glæde i je-
res sjæl, så ønsker jeg, at I . . . altid
(skal) bevare i erindringen Guds stor-
hed . . . og ydmyge jer i største yd-
myghed, daglig påkalde Herrens
navn og være bestandige i troen . . .

Og se, jeg siger jer, at dersom I gør
dette, skal I altid være glade og fyldt
med Guds kærlighed og altid få
syndsforladelse . . .

Og I vil ikke være tilbøjelige til at
forurette hinanden, men til at leve
fredsommeligt og give ethvert men-
neske, hvad der tilkommer det.

Og I vil ikke tilstede, at jeres børn
går sultne eller nøgne, ej heller vil I
tilstede, at de overtræder Guds love
og strides og kives indbyrdes og tjener
Djævelen . . .

Men I vil lære dem at vandre på
sandhedens og dydens veje; I vil lære
dem at elske og tjene hinanden“
(Mosiah 4:11–15).

Jeg husker at jeg engang læste det-
te stykke for en af mine sønner mens
han gik i primary. Vi læste Mormons
Bog sammen, vers for vers, han et
vers og jeg et vers.

Da vi havde læst dette stykke, blev
han så bevæget over denne udtalelse:
„og I vil ikke tilstede, at jeres børn
. . . overtræder Guds love og strides
og kives indbyrdes og tjener Djævelen“
(vers 14) at han kom i tanker om
nogle af sine gavytvestreger og fik

tårer i øjnene. Lige fra det øjeblik og til han blev en voksen mand fik han tårer i øjnene, når han kom i tanke om denne sætning, dersom han var ved at komme op at skændes med nogen.

Jeg forsikrer jer mine kære søsken-
de at det vil være lettere at opdrage
vore børn, dersom vi kan hjælpe dem
til inderst inde at fornemme den ind-
stilling og ånd som ligger i denne
storslåede tale af kong Benjamin. Lad
os prøve at inspirere vore børn med
evangeliets ånd, så vil de ikke tænke
på at genere hinanden og andre, men
leve i fred og give ethvert menneske,
hvad der tilkommer det. Lær dem,
som Benjamin sagde: „At vandre på
sandhedens og dydens veje . . . lær
dem at elske og tjene hinanden“
(Mosiah 4:15).

Hvis mødre og fædre, under
Helligåndens vejledning, standhaftigt
ville tilpasse deres eget liv efter
Herrens bud og befalinger og følge
hans og hans profeters råd om at
vænne deres børn til den vej de skal
gå, så ville de sidste dages hellige
meget snart nå indledningen til den
herlighed som nephiterne nød da
„der ingen strid og uenighed var
mellem dem, og alle handlede ret-
skaffent med hinanden . . . fordi
Guds kærlighed boede i folkets hjer-
te“, og da der ikke var „misundelse
eller strid eller oprør, hører, løgn el-
ler mord og heller ikke vellyst under
nogen form“ (4 Nephi 1:2, 15-16).
Disse hellige var så velsignet at den
profetiske historiker sagde: „der
kunne i sandhed ikke findes noget
lykkeligere folk blandt alle de folk,
der var blevet skabt ved Guds hånd“
(4 Nephi 1:16).

Lad os ikke glemme at Herren har
forsikret os at vi i vor nuværende ud-
deling vil kunne have et lignende
samfund.

Men det kræver endnu meget af os
at tilsidesætte de dårlige indflydelser
der findes i vore dage. Sidste dages
hellige forældre, lærere og ledere må
med fornyet opmærksomhed skabe

orden i deres hjem og under inderlig
bøn forsøge i kærlighed og på en god
måde at lære deres børn den vej de
bør gå for at opnå den sande lykke og
glæde i deres liv. □

Ideer til hjemmelærere

Nogle punkter som kunne fremhæves:

Hvis du synes kan du fremlægge
disse punkter under samtalerne
ved dine hjemmelærerbesøg:

1. Vores børneopdragelse er
den bedste modgift mod de
problemer der plager vore dages
verden.
2. Kirken kan og vil hjælpe for-
ældrene med opdragelsen af
deres børn, men den er ikke og
kan ikke være en erstatning for
forældrene.
3. Vi må ikke have så travlt med
at søge at dække vore børns
verdslige behov at vi glemmer
det som er beregnet på at styrke
dem mod denne verdens
ondskab og forberede dem til
evigt liv.
4. Når vi er klar over hvad vi skal
lære vore børn er det lige så vig-
tigt at vi ved hvordan vi skal lære
dem evangeliets sandheder. Det
skal vi lære ved selv at studere,
ved egen erfaring og gennem

Helligåndens vejledning, som
„skal gives jer ved troens
bøn“ (se L&P 42:14).

5. For at vores undervisning kan
være effektiv, skal den overbevi-
se vore børn om at efterlevelsen
af evangeliet er vejen til lykke.
Hvis vi udviser tålmodighed,
langmodighed og kærlighed, vil
vi opnå vore børns velvilje og
tillid.

Diskussionshjælp

1. Fortæl hvor vigtigt du person-
ligt mener at det er at sætte sit
hus i orden“. Bed familiens
medlemmer fortælle om deres
mening.
2. Findes der skriftsteder eller
citerer i denne artikel som fami-
lien kunne læse højt og drøfte?
3. Ville denne samtale blive
bedre dersom du for besøget
talte med husets overhovede?
Har du et budskab fra kvorum-
lederen eller biskoppen
angående forældrenes ansvar?

„I henhold til hans ønsker“

Ældste Dean L. Larsen

Præsidentskabet for De halvfjerds første Kvorum

Jeg har ved flere lejligheder hørt forskellige versioner af en beretning som formodentlig beror på kendsgerninger, og de lyder omtrent således: En dag kom en ældre mand hen til en guide eller vært ved en af kirkens besøgscentre. Han sagde at han var medlem af kirken, men ikke havde haft noget at gøre med den siden sin ungdom. Han fortalte om en dag hvor han var blevet smidt ud af en søndagsskoleklasse – formodentlig på grund af dårlig opførsel. Han sagde at han aldrig siden den dag havde sat sine ben i en kirke og forklarede endvidere at han havde børn, børnebørn og oldebørn, tilsammen mere end 100 mennesker, og ingen af dem var medlemmer af kirken.

Når jeg gang på gang har hørt denne historie, er den hovedsagelig blevet fortalt for at illustrere den forfærdelige pris der måtte betales p.g.a. en søndagsskolefunktionærs vrede. Men vi hører jo ikke søndagsskolefunktionærens side af den sag. Vi tager heller ikke den unge mands ansvar for sin *egen* opførsel i betragtning, og de år hvor hans, såvel som hans efterkommeres liv er blevet forgiftet på grund af hans uforsonlighed, bitterhed, stærke uvilje og manglende omvendelse.

Der ligger en stor tragedie i beretningen. Hvem har ansvaret for den og hvordan kunne den være undgået?

Når jeg har haft anledning til at besøge kirkens stave har jeg ofte hørt om de vanskeligheder, som lærere for unge piger og unge mænd i søn-

dagsskoleklasserne, i Unge Piger og i det aronske præstedømmes kvorummer, udsættes for. Somme tider hører jeg om situationer hvor der så tit måtte kaldes nye lærere, at præstedømmelederne næsten ikke kunne finde nogen til at erstatte dem. Når sådanne forhold rapporteres er det i reglen for at illustrere hvor meget kirken har brug for et effektivt læreruddannelsesprogram. Det er klart at et sådant behov eksisterer, men jeg kan ikke tro at det fulde ansvar for sådanne ulykkelige situationer påhviler lærerne.

Jeg har i mange år været plaget af en oplevelse jeg selv har haft i mit liv. Jeg arbejdede et sted hvor de havde et fuldtidsseminarprogram kørende ved siden af det lokale gymnasium. Vi kom til at mangle en lærer da vi var halvvejs gennem et skoleår, fordi en af seminarlærerne blev syg. Jeg blev bedt om at tage nogle af hans klasser hver dag et stykke tid, indtil der kunne findes en anden lærer. Det var for det meste en dejlig oplevelse og noget jeg bevarer som et kært minde. Men i en af klasserne havde vi en ung mand som viste sig at være en virkelig udfordring. Han gik i den sidste klasse. Han var kvik og talentfuld. Det var tydeligt han var populær hos de andre elever og havde en betragtelig indflydelse på dem. Men hans opførsel i seminarklassen var som regel forstyrrende. Han søgte opmærksomhed og fik den i regel også, som følge af sin dårlige opførsel i klassen.

Da jeg havde et ønske om at skabe en atmosfære hvor vi kunne drøfte og

lære noget af åndelig natur, blev jeg gentagne gange forstyrret af denne unge mands narrestreger. Han søgte brændende de andre elevers opmærksomhed. De mange personlige samtaler jeg havde med ham medførte ingen forbedringer. Når vi talte sammen var han helt enig, men han vendte tilbage til sin forstyrrende opførsel så snart vi nåede den næste klasse. Jeg talte med gymnasiets rådgivere og fandt ud af at den unge mand boede alene sammen med en af sine forældre og at han var et stadigt problem også i sine skoleklasser, selv om hans terminsprøver viste at hans evner og talenter var over middel.

Omsider kom der en dag hvor jeg vidste at jeg måtte foretage mig noget afgørende, hvis jeg skulle bevare en vis ro og orden i klassen. Efter en af den unge mands typiske forstyrrel-

ser, bad jeg ham gå med mig udenfor klasselokalet. Der sagde jeg til ham at jeg ikke længere kunne odelægge de andre elevs muligheder på grund af hans pjankede opførsel. Jeg sagde at han ikke skulle bryde sig om at komme tilbage til klassen for han kunne styre sin opførsel og bidrage til den åndelige atmosfære som var nødvendig i et seminarlokale. Han drejede om på hælen uden et ord og forlod bygningen. Jeg har aldrig set ham siden.

Om eftermiddagen ringede hans mor til mig og fortalte mig hvor misfornøjet og ulykkelig hun var over det jeg havde gjort. Hun advarede mig og sagde at jeg sent skulle glemme at jeg havde udvist hendes søn af seminarklassen.

Denne mors forudsigelser kom til at passe. Det er aldrig lykkedes mig

fuldstændig at glemme denne oplevelse. En eller to uger efter disse begivenheder skiftede jeg arbejde og flyttede til en anden del af landet. Jeg aner ikke om den unge mand nogen sinde kom tilbage til seminarklassen. Jeg kan ikke engang huske hans navn, fordi det nu er over tyve år siden. Jeg har somme tider spekuleret på om han er far til en stor børneflokk et eller andet sted, og giver en usympatisk seminarlærers opførsel for mange år siden skyld for at de ikke har forbindelse med kirken.

Jeg er sikker på at jeg har lært noget i de mellemliggende år, som kunne have hjulpet mig med at klare situationen bedre. Måske var der noget jeg kunne have gjort og som jeg ikke gjorde, for at hjælpe den unge mand til at ændre indstilling og opførsel. Det er jeg sikker på at der var. Men

når jeg ser tilbage på disse oplevelser husker jeg levende hvilken bekymring jeg havde for de andre elever i klassen, og det inderlige ønske jeg havde om på en eller anden måde at velsigne deres tilværelse. Når mine tanker går tilbage til denne episode støder jeg uundgåeligt på det samme problem, som jeg stod overfor dengang jeg bad den unge mand forlade seminarklassen. Hvilket ansvar havde jeg for de andre elevs muligheder, som blev truet af den unge mands opførsel ud over mit ansvar for hans åndelige muligheder? Hvilke ansvar havde han?

For ganske nylig havde jeg en anden oplevelse som står noget i kontrast til min episode med den unge mand. Jeg var til en stavskonference, og efter lørdagens aftenmøde kom en dame hen til mig, hilste på mig og

Jeg har i mange år været plaget af en oplevelse jeg selv har haft i mit liv.

spurgte: „Kan du huske mig?“ Hendes ansigt var mig svagt bekendt, men jeg måtte have hjælp for at huske hende. Den pågældende søster mindede mig om at hun var en af mine engelskelevere i gymnasiet for mange år siden. Jeg så hende omgående for mig som jeg havde kendt hende 32 år tidligere. Hun var en af lederne for eleverne, en dygtig elev. Vi stod et øjeblik og opfriskede gamle minder vi havde tilfælles. Hun glædede sig over at kunne præsentere sin familie for mig. Nogle af hendes børn var gift og en af hendes sønner var på mission. Hun havde flere børnebørn. Det var tilsyneladende en stærk familie, som gav deres betydelige bidrag til samfundet og kirken.

Mens vi talte sammen spurgte denne rare søster mig pludselig: „Kan du huske den dag du bad mig forlade klassen?“ Jeg blev overrasket over hendes spørgsmål og kunne ikke huske noget om en sådan begivenhed. Jeg spekulerede på om hun måske forvekslede noget, for jeg kunne ikke mindes andet end gode oplevelser i forbindelse med hendes skoletid. „Nej,“ blev hun ved, „der var en dag hvor jeg havde snakket mere end jeg burde. Da du forsøgte at irettesætte mig svarede jeg igen på en måde som jeg ikke burde have gjort. Så bad du mig forlade lokalet. Jeg var forbløffet. Der var ingen anden lærer der nogen sinde havde tilladt sig at disciplinere mig på den måde. Jeg nægtede at gå og du fulgte mig ud i hallen uden for klasselokalet og fortalte mig at jeg ikke skulle komme igen før jeg havde lært at opføre mig som en dame.

Jeg var meget vred og fløv. Jeg gennemgik i tankerne alt hvad jeg kunne gøre for at få hævn. Min far havde indflydelse i samfundet og han ville ikke tolerere noget sådant.

Senere på dagen begyndte jeg at tænke over hvad der var sket. Jeg blev klar over at du havde ret og jeg havde fejlet. Så vidste jeg at lærer og klassekammerater alt for ofte havde tolereret en sådan opførsel fra min si-

de, og at det ikke var godt. Jeg opdagede et karaktertræk ved mig selv, som jeg aldrig før havde lagt mærke til og jeg besluttede mig til at forandre mig. Det var derfor jeg kom tilbage og sagde undskyld til dig for min opførsel i klassen. Det blev et vendepunkt i mit liv på en vigtig måde, og jeg vil altid være dig taknemmelig.”

Her var et tilfælde hvor en unge pige fornemmede sit ansvar i en uheldig situation og tog et passende skridt til at gøre det rette. Det gav mig noget interessant at tænke over. Hvori ligger forskellen mellem denne unge piges reaktion og den måde den unge mand reagerede på da han forlod seminar klassen? Og hvilken forskel har det været for deres tilværelser i de mellemliggende år, som følge af den måde de reagerede på overfor disse og lignende andre situationer?

Forældre, lærere, ledere, venner har allesammen et ansvar for at vise interesse og kærlighed og for at hjælpe. Men der er tilfælde hvor deres ansvar forenes med den enkeltes ansvar, for hvem interessen, kærlighed og hjælp viser sig. Et menneske der opdager at han eller hun ofte har uoverensstemmelser og vanskeligheder med andre må ærligt spørge sig selv hvor meget han eller hun selv bidrager til problemet. Og så må den pågældende være ansvarlig nok til at rette sin opførsel når den er til skade for vedkommende selv og for andre. Det kan kun bidrage til stadig sorg og ulykke for en selv og andre, når man undskylder sine egne fejl og skyder skylden på dem man lever og arbejder sammen med. Vi er nødt til at være ansvarlige.

Alma, en lærer og leder i Mormons Bog, blev skuffet når han forsøgte at hjælpe og motivere mennesker der ikke ville reagere. I et sådant øjeblik skuffelser udbrød han: „O, gid jeg var en engel og kunne få mit hjertes ønske opfyldt, så jeg kunne gå ud og tale som Guds basun med en røst, der kunne få jorden til at skælve“ (Alma 29:1).

Jeg tænker at Alma kunne huske noget om den oplevelse han havde i byen Ammonihah, hvor han var blevet irettesat og afvist. Hvis han kunne have fået jorden til at ryste under disse menneskers fødder, kunne han måske have skræmt dem til at underlægge sig. Men Alma huskede

at dette ikke er Herrens metode.

„Jeg burde ikke i mine ønsker røkke en retfærdig Guds faste beslutning; thi jeg ved, at han giver menneskene efter deres ønske, det være til død eller liv; ja, jeg ved, at han beskikker menneskene . . . efter deres vilje, den være til frelse eller forråelse.“

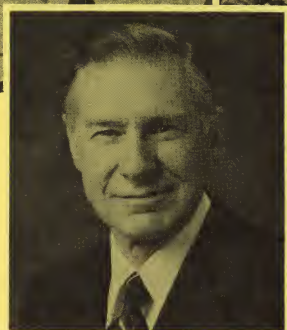
Ja, jeg ved, at godt og ondt rammer alle mennesker; og den, der ikke kender godt fra ondt, er uden skyld; men den, der kender godt og ondt, ham gives efter hans ønsker, enten han ønsker godt eller ondt, liv eller død, glæde eller samvittighedsnag“ (Alma 29:4-5).

Når vi først ved hvad der er rigtig og forkert bliver vi hver især ansvarlige for vores egen opførsel. Det er yderst vigtigt at have gode forældre, men det er lige så vigtigt og nødvendigt at være gode sønner og døtre. Når alt kommer til alt skal vi stå til regnskab. Det er nødvendigt at vi har gode lærere og ledere. Men det er ligeså nødvendigt at være gode elever og tilhængere. Vi kan ikke lægge vores ansvar på andres skuldre. Herren har skabt jordelivets natur således at vi ikke kan undslippe for de sidste konsekvenser af det vi gør af egen fri vilje.

Kære unge mennesker, når I beklager jer over uinteressante og dårlige lærere, vejledere og ledere, spørger I så også ærligt jer selv om hvor gode elever, klassemedlemmer, kvorummedlemmer, sønner og døtre I selv er? Gør I alt hvad I kan for at øge mulighederne for jer selv og andre, eller finder I på undskyldninger for at bidrage til de problemer der somme tider eksisterer? Og når I begår fejltagelser, har I så tilstrækkeligt mod og retskaffenhed til at erkende jeres del af problemet og beslutte jer til at handle anderledes?

Jeg håber en dag når jeg besøger et sted i kirken, at en mand vil komme hen til mig og sige: „Kan du huske mig? Jeg er den seminarelev der forlod din seminar klasse den dag. Jeg har lært noget vigtigt i livet siden da. Jeg ønsker du skal vide at alt har vendt sig til det bedste.“

Så vil nogle af de bekymringer, som jeg har næret siden den dag for tyve år siden måske hans forsvinde. Og måske vil også hans drømme blive mere problemfri. □

Fra ven til ven

Fra et personligt interview Janet Peterson har holdt med ældste James E. Faust fra De tolv Kvorum

„Ingen har haft en bedre far end jeg,” sagde ældste James E. Faust, da han med kærlighed mindedes sin far, dommer George A. Faust. „Min far holdt på disciplinen og min mor var en meget kærlig kvinde som undervi-

ste os ud fra Mormons Bog og de andre standardværker. Mormons Bog var hendes yndlingsbog.”

Hos familien Faust var der fem drenge – de havde deres eget basketballhold. James var nr. 2 i rækken af

Fausts drenge. „Hvis min mor nogen sinde har været skuffet over at hun ingen piger fik,“ siger ældste Faust, „så har hun aldrig vist det.“

Ældste Faust er født i Delta i Utah. Senere flyttede familien til Cottonwood området i Salt Lake City, som på det tidspunkt var en landkommune helt anderledes end den omegnsskommune, med det travle indkøbscenter som nu findes her.

Da vi talte om de leveforhold ældste Faust levede under som dreng sagde han: „Hvert år skaffede vi os et lam som vi opdrættede, og vi havde heste og hunde. Min far var ivrig efter at komme ud i luften og han var en dygtig fisker. Han elskede udendørs-livet og det samme gjorde vi.“

Da ældste Faust blev ældre tilbragte han og hans bror sommeren på deres bedstefars kvægfarm, hvor de yderligere lærte at påtage sig ansvar.

„Jeg er meget taknemmelig for den indflydelse min bedstemor og bedstefar har haft på mit liv. Jeg husker min bedstemor som en majestætisk kvinde. Min far kunne være streng og mine bedsteforældre mindede ham om at vi kun var drenge.

Som børn var den underholdning vi fik, mest centreret omkring kirken og dens aktiviteter. Vi overværede ofte optræden i wardet som blev afholdt i vores kirkebygning.“

Ældste Faust husker også „at de

spændte hesten for kanen og kørte op til Butler Hill om vinteren“.

Newell B. Stevenson som gennem hele livet har været ven med ældste Faust, husker at Butler Hill også var det lokale skisportsted. „Vi tog gerne derop og stod på ski,“ fortæller han. „Det var så langt tilbage så man ikke kendte noget til skistøvler og skibindinger og al den slags. Vi lavede selv en kæk og hvis man var lidt heldig kunne man klare hele vejen ned ad bakken. Naturligvis skulle man gå hele vejen op ad bakken når man nåede ned til foden. Engang tabte Jim (ældste Faust) en ski og faldt og brækkede kravebenet.

Visvømmede gerne en hel del sammen om sommeren i det kolde vand i en smeltevandssø der lå i nærheden af hvor vi boede. Hvis vi kunne have tilbragt hele vort liv der ville vi have gjort det. Det skete et par gange at vi tog der op i det tidlige forår og forsøgte at lokke hinanden til at gå ud i vandet. Det var så koldt at vi kom op i en fart!“

Ældste Faust følte sig også tiltrukket af andre sportsinteresser, specielt fodbold og terrænsport. Hans far var hans ivrigste støtte. Bror Stevenson mindedes den tid og sagde: „Jeg tror ikke jeg nogen sinde har været til en sportsbegivenhed som en af Fausts drenge var med til, uden deres far og så var der for at støtte dem.

Selv da vi var drenge var Jim den åndelige leder af vores gruppe – specielt da vi nåede op i teenageårene. Vi gjorde alt sammen, og jeg kan takke ham en hel del fordi han hjalp os med at undgå problemer. Han var ikke overbærende, dominerende eller hyklerisk – han var bare altid retfærdig.“

„Det er skønt at være far og bedstefar,“ erklærede ældste Faust. Han og hans hustru, Ruth, har fem børn – tre sønner og to døtre – og seksten børnebørn.

Ældste Faust understreger forældres og bedsteforældres vigtige indflydelse med dette råd: „Drenge og piger, hav tillid til den vejledning og de råd I får af jeres forældre og bedsteforældre, som elsker jer mere end nogen andre i denne verden. De er altid dybt interesseret i jer. Jeg har somme tider betvivlet råd og vejledning jeg har modtaget fra mine forældre og bedsteforældre, men jeg har aldrig været i tvivl om at de elskede mig. Men jeg opdagede at de bedre var i stand til at vide hvad der er rigtigt og forkert end jeg, ud fra min begrænsede forståelse og erfaring.“ □

Abraham og Sara

Ca. 2000 år før Jesus blev født levede der i byen Ur en ung mand, som hed Abraham. Ur var en meget ugudeligt by, fyldt med mennesker der ikke længere troede på Gud. De nød at gøre ondt, og tilbød afguder der var lavet af træ eller sten. Disse afguder kunne hverken se eller tænke, eller høre eller føle men folk bad alligevel til dem, og regnede med at afguderne ville besvare deres bønner. De ofrede endda dyr og mennesker til disse uskårne træfigurer.

Abraham foragtede denne ugudelighed. Han var en god og ærlig mand der elskede Gud, og han bad ofte til ham. Han længtes efter at få Guds præstedømme og tjene vor himmelske Fader. Han vidste at han ville opnå livets største glæder ved at tjene Gud – ikke ved at dyrke afguder. Da tiden var inde gik Abraham derfor til højpræsten Melkisedek, for at få overdraget præstedømmet.

Herren elskede Abraham på grund af hans lydighed og trofasthed, og

han betroede Abraham nogle hellige redskaber som kaldtes Urim og Tumim. Disse redskaber hjalp Abraham til at forstå Guds hensigter, og til at undervise folk om Gud. Abraham fik også Herrens folks optegnelser. Disse optegnelser var gået i arv fra den ene profet til den anden lige siden Adams dage.

Abraham elskede sin familie og sine venner, og forsøgte at lære dem sandheden.

Han var bedrøvet over at se dem afvise evangeliet. Han fortalte dem at hvis de ikke omvendte sig ville der komme en stor hungersnød – men de ville ikke lytte til hans advarsler.

Abraham blev ved med at bede folk omvende sig, men de blev vrede og lagde planer om at dræbe ham. Selv Abrahams far, Tara, var med til at

lægge denne grusomme plan. De fangede Abraham og slæbte ham hen til et stort alter, som blev brugt til ofringer. En stor skare mennesker, som havde tilbudt de store stenfugder, så til mens Abraham blev tvunget til at lade sig binde til alteret.

Abraham var bange. Han vidste at præsterne havde i sinde at dræbe ham, og ofre ham til de afguder, som han hadede så meget. Han kæmpede for at komme fri, men det var umuligt. I sin angst råbte han til vor himmelske Fader, om han ikke på en eller anden måde kunne befri ham fra denne forfærdelige skæbne.

Da præsten stod parat til at stikke en kniv i Abraham, var Abraham fyldt med Helligånden, og han så Gud i en åbenbaring. En engel stod ved siden af ham, og løsnede de kraftige reb, som han var bundet til alteret med. Abraham var befriet.

Så kom Guds vrede over folket. Afguderne og alteret, som Abraham var blevet løst fra, blev fuldstændig ødelagt. Den onde præst blev slået og døde. Abraham var blevet beskyttet, og hans liv var reddet gennem Guds kraft.

Det gik som Abraham havde profeteret – Gud sendte hungersnød i landet, så folk led forfærdeligt. Abraham håbede på at disse lidelser ville hjælpe folk til at omvende sig fra deres afgudsdyrkelse. Tara blev plaget så meget, at han begyndte at tænke over de ting hans søn havde forsøgt at lære ham. Han indså hvor ond og ugudelig han havde været, og omvendte sig.

Hungersnøden blev værre, og Abrahams bror, Haran, døde. Haran havde 4 voksne børn som hed Jiska, Sara, Milka og Lot. Sara var en meget smuk pige, som elskede Herren og holdt hans bud. Abraham elskede Sara og vidste at hun var en særlig pige, så han valgte hende til sin hustru.

Isak

Abraham og Sara havde været gift i ca. 30 år, uden at få børn. Sara var ved at blive gammel og Abraham var bekymret. Herren havde sagt til ham at jordens slægter ville blive velsignet gennem hans efterkommere – men uden børn ville han jo slet ikke få nogen efterkommere. Abraham bad til

Herren og fortalte om sine bekymringer, og Herren lovede at han en dag ville få en søn. Abraham kunne ikke forestille sig hvordan dette løfte skulle kunne opfyldes. Han vidste at der skulle ske et mirakel for at Sara kunne få et barn i sin høje alder, men Abraham havde tro.

Der gik mange år. Abraham var omkring 100 år og Sara 40 da Herren fortalte Abraham den spændende nyhed: Sara ville snart få en søn, som de skulle kalde Isak. Abraham blev så glad at han bøjede sit ansigt ydmygt mod jorden og takkede Herren.

Da barnet var født var Sara meget lykkelig. Endelig havde hun fået et barn efter at have ventet i 40 år. Hun vidste at denne fødsel virkelig var en stor velsignelse fra Herren.

Abraham og Sara elskede Isak og passede godt på ham. Efterhånden som han blev ældre lærte de ham om vor himmelske Fader og hvordan man beder. Han var en god dreng, og Abraham og Sara var meget stolte af ham.

En dag, da Isak var blevet en stor dreng, modtog Abraham en åbenbaring. Herren sagde: „Tag din søn Isak, din eneste, ham, du elsker, og drag hen til Morija land og bring ham der som brændoffer på et af bjergene, som jeg vil vise dig!”

Abraham blev meget ulykkelig, og der løb mange spørgsmål gennem hans hoved. Hvordan skulle han kunne ofre sin dyrebare søn som brændoffer? Abraham hadede tanken om at ofre mennesker. Og hvordan kunne han få efterkommere som skulle være til velsignelse for jordens lande, hvis Isak blev dræbt? Hvorfor befalede Herren ham at gøre noget der var så grusomt, især efter han havde ventet så mange år på at få en søn? Men Abraham var en mand der havde stor tro, så han forberedte sig på at adlyde Herrens befaling.

Abraham og Isak stod tidligt op om morgenen, sadlede æslet, og tog to unge tjenere med dem. De tog brændet med til brændofferet, og begav sig mod Morijas land. De rejste i 3 dage. Abrahams hjerte var tungt af sorg – han elskede Isak højt. Hvorfor havde han fået denne befaling?

Endelig kunne de se Morija i det fjerne. Abraham befalede sine to tjenere: „Bliv her med æslet, medens jeg og drengen vandrer derhen for at

tilbede; så kommer vi tilbage til eder.”

Abraham lagde brændebundtet, som skulle bruges til offeret, på Isaks ryg, mens han selv bar kniven og ild til at tænde bålet med.

Mens de sammen gik hen til Morija, hvor de skulle ofre, opdagede Isak at de havde glemt noget og spurgte: „Her er ilden og brændet, men hvor er dyret til brændofferet?”

Abraham svarede med sorg i stemmen: „Gud vil selv udse sig dyret til brændofferet, min søn!”

Da de kom til stedet byggede Abraham et alter og lagde brændet på. Med fortvivlelse bandt han Isak med stærke bånd, og lagde ham på alteret. Isak var klar over hvad det betød, men han havde tillid til sin far. Han vidste at hans far kun ville gøre hvad der var rigtigt. Isak var villig til at ofre sit liv på sin fars befaling.

Abraham led indvendigt, men alligevel hævdede han kniven, for at dræbe sin elskede søn.

I samme øjeblik lød en engels stemme, som kaldte på ham og sagde: „Abraham, Abraham, ræk ikke din hånd ud mod drengen og gør ham ikke noget; thi nu ved jeg, at du frygter Gud og end ikke sparer din søn, din eneste, for mig!”

Abraham fyldtes med lettelse og taknemmelighed. Nu vidste han at Herren havde prøvet hans tro. Abraham havde været lydige, så han bestod prøven. Han takkede Herren. Og da han nu så op, fik han bag ved sig øje på en vædder, hvis horn havde viklet sig ind i de tætte grene; og Abraham gik hen og tog vædderen og ofrede den som brændoffer i sin søns sted.

Atter kaldte Herrens engel på Abraham fra Himlen og sagde: „Fordi du har gjort dette og ikke sparet din søn, så vil jeg velsigne dig og gøre dit afkom talrigt som himmelens stjerner og sandet ved havets bred. Og i din sæd skal alle jordens folk velsignes, fordi du adlød mig.”

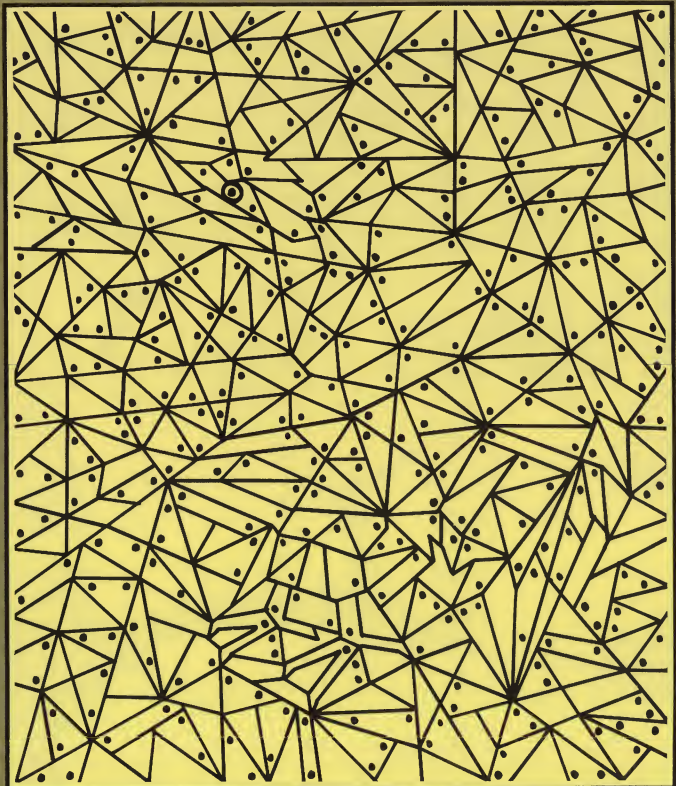
Abraham og Isak gik ned til tjenerne og med stor taknemmelighed tog de hjem igen. □

(Denne historie findes i Abraham 1–2 og 1. Mosebog 22)

Hvem har gemt sig

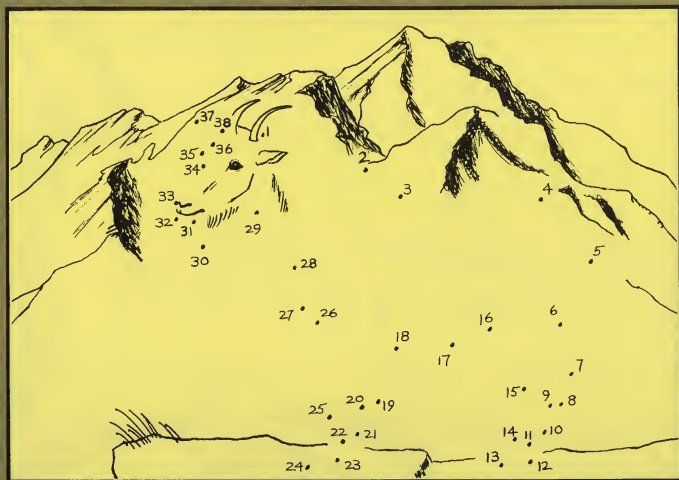
Coleen Fahy

Farvelæg de felter hvor der kun er en prik

Fra prik til prik

Carol Conner

Ombytningen

Paula DePaolo

Lisa elskede at danse. Hun gik til ballet to gange om ugen hos fru Joule. Men uanset hvor ihærdigt Lisa sled i det syntes hun aldrig hun kunne blive så dygtig som Susan eller Jody der var de bedste på holdet. Spejlet på endevæggen i den kæmpestore dansesal viste det tydeligt. *Og så de her knæ!* tænkte Lisa og stirrede på sit spejlbillede. *Hvorfor er de bøj-*

ede når alle de andre har helt strakte knæ? Lisa var ked af det fordi hun ikke kunne danse så yndefuldt på tæer eller svinge benene så højt som alle de andre piger. Hun mente også at hun var den eneste der faldt når hun skulle danse de hurtige omdrejninger tværs igennem salen. Lisa ville gerne stå i første række hvor alle de bedste dansere stod, i stedet for i anden eller

tredie række. Hvis hun blev dygtig nok ville fru Joule flytte hende frem, men det syntes helt umuligt.

En eftermiddag da Lisa ville tage sine lyserøde balletsko op af posen, var de der ikke. Hun havde glemt dem derhjemme. „Fru Joule,“ råbte hun, „må jeg gerne låne et par balletsko?“

„Naturligvis,“ svarede hendes lærer og kom med en stor kasse fyldt med balletsko, som hun gemte hvis der skulle blive brug for dem. Alle parrene var holdt nydeligt sammen med en elastik.

Da Lisa havde undersøgt nogle få par sammen med fru Joule fandt hun et næsten helt nyt par lyserøde balletsko med blanke silkebånd i stedet for elastikker, som der var på hendes egne. Det var nøjagtig hendes størrelse! Hvad med dem her?“ spurgte hun. „Det er fint,“ svarede fru Joule og tilføjede „jeg kan godt huske de sko. Det har været Eileen Websters, og hun danser nu i et stort balletkorps. Jeg er stolt af at kunne sige at hun er en af deres bedste dansere.“

Lisa stak i skoene og bandt de bløde silkebånd rundt om sine ankler. Hvor var de dejlige at have på. Eileen Websters sko føltes faktisk som noget vidunderligt og specielt og det gjorde Lisa også. Hun sad og drømte om at blive en stor balletdanserinde, lige til der kom en og prikkede hende på skulderen. „Vi skal ind at danse,“ sagde Susan.

Denne eftermiddag dansede Lisa bedre end hun plejede. Hun udførte alle trinene så godt hun kunne. Hun ønskede at blive en Eileen Webster, og skoene hjalp hende. I spejlet så hun en helt ny Lisa. Fru Joule bad hende oven i købet om at vise et bestemt dansetrin. For en gang skyld måtte Susan og Jody følge hende, og Lisa passede godt på ikke at lave fejl.

Efter timen gik Lisa hen til fru Joule og spurgte: „Hvis du får mine gamle

balletsko, tror du så jeg må beholde de her?“

„Jo, hvis du gerne vil,“ svarede fru Joule. „Tror du de passer dig godt nok?“

„De sidder fuldkommen som de skal!“ sagde Lisa.

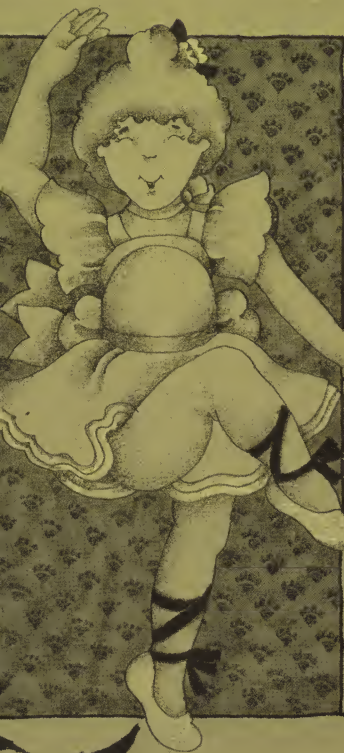
Da Lisa næste gang kom til ballet byttede hun sine egne slidte balletsko med Eileen Websters der næsten var nye. Efterhånden som tiden gik begyndte hun at komme tidligere, så hun kunne øve sig før timen. Somme tider blev hun længere sammen med Susan og Jody, for at øve sig på nogle vanskelige ballettrin og drejninger. Snart efter blev hun flyttet op i første række. Hun var også den første af eleverne der kunne dreje to gange rundt på stedet i stedet for en gang.

„Det var virkelig godt,“ sagde Susan oprigtigt.

„Tak,“ sagde Lisa. Hun kunne ikke fortælle Susan at det bare var skoene der fik hende til at danse så godt. Det måtte være hendes hemmelighed. Der fandtes ikke andre balletsko som dem. De hjalp hende til at hoppe højere, lande blødere, bøje sine fødder mere yndefuldt og til at hvirvle rundt som en snurretop.

Efterhånden som afdansningsballet nærmede sig, hvor alle eleverne på holdet skulle vise forældre og venner hvad de havde lært, mødtes Lisas hold oftere for at øve deres danse. Lisa lagde mærke til at hendes sko så ud til at være lidt slidte. Det engang så bløde læder var blevet rynket, og den lyserøde farve var ikke så lyserød mere. Sømmene på silkebåndene var gået op og måtte sys igen den ene gang efter den anden. Men skoene var så vigtige for Lisa og derfor forlangte fru Joule ikke at hun skulle anskaffe sig nogle nye til afdansningsballet.

„Gør dem rene så godt du kan,“ sagde hun.

Lige før opvisningen skulle begynde den første aften, skulle Lisa øve sin solo da hun kunne mærke at hun stod med den bare fod på gulvet. Hendes sål var revet af, så der var et stort hul. Hun måtte finde fru Joule. „Men kære ven,“ sukkede fru Joule. „Det var da godt jeg tog en kasse med ekstra sko med. De her kan du bestemt ikke have på. De ser ikke alene forfærdelige ud, men den flænge her vil gøre det farligt for dig. Lisa, de her sko er slidt op.“

„Jamen, fru Joule,“ råbte Lisa med store panikslagne øjne, „jeg må have dem på! Åh, vil du ikke nok være sød at lave dem. Jeg kan slet ikke danse uden dem!“

Lisa følte sig syg helt ned i maven. „Uden de balletsko kommer jeg til at danse som den gamle Lisa. Jeg gør fejl og vil gøre det pinligt for alle.“ Hun rystede mens disse tanker for gennem hovedet.

„Nå ja, Lisa,“ sagde fru Joule. „Jeg skal se hvad jeg kan gøre. Se nu at blive klædt på. Jeg kommer med skoene til dig.“ Lisa gik ind i omklædningsrummet. Hun rørte nervøst sit hår. *Hvor er fru Joule?* spekulerede hun på. Hun gjorde nogle hurtige omdrejninger for at se om hendes hår blev siddende. Det gik fint. *Hvorfor kommer fru Joule ikke?* Hendes kamme-

rater snakkede og hjalp hinanden med deres kostumer og makeup. Lisa tog sin dansejole på og gik hen for at blive kontrolleret af sin lærer.

„Du skal ikke være ked af det, Lisa,“ sagde Susan, „hun er her snart.“

Et par minutter før opvisningen kom fru Joule løbende ned i salen. „Her er dine sko, Lisa,“ sagde hun forpustet. „Skynd jer nu! I piger skal

danse først.“

Lisa tog hurtigt balletskoene på. „Mange tak skal du have,“ sagde hun og gav sin lærer et stort knus. „Nu skal det nok gå altsammen.“

Lisa skyndte sig ind i rækken mellem Susan og Jody og de dansede en for en ud i projektørlyset, mens publikum klappede.

Hele opvisningen gik fint. Der blev klappet ekstra for Lisas hold fordi de udførte nogle meget vanskelige trin. Lisa havde aldrig danset bedre. Hun vidste at hendes familie ville være stolt af hende.

Da det hele var forbi gik Lisa og hendes foreldre hen for at sige farvel til fru Joule.

„Og endnu engang tak fordi du reparerede mine sko,“ sagde Lisa, „jeg kunne slet ikke have klaret mig uden dem.“

„Jamen, det gjorde du,“ sagde fru Joule idet hun fremviste Eileen Websters revnede sko. „Jeg kunne ikke fortælle det før, for du var så sikker på at det var skoene der fik dig til at danse godt. Nu kan du se at det slet ikke var skoene. Det var fordi du selv har arbejdet så flittigt og jeg er meget stolt af dig i aften.“

Lisa stirrede på Eileen Websters slidte sko.

Fru Joule fortsatte: „Du må godt beholde de her sko hvis du vil, men vær sød fra nu af at tage dine egne på. Jeg syede bare nogle silkebånd på dem, fordi du skulle have dem på i aften.“

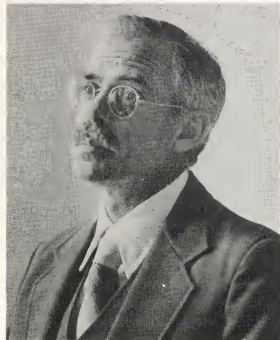
Lisa tog de balletsko hun havde haft på op af sin taske og så sine initialer i dem. „Det var det selv samme par jeg havde byttet for balletstjernens sko!“ sagde hun forbløffet til sig selv.

„Hørte du det?“ spurgte hun sin mor. „Det var ikke skoene. Det var mig hele tiden, og jeg vidste det ikke engang? Bare vent til i morgen. Så skal jeg gøre det endnu bedre!“ Og det gjorde hun. □

Spørgsmål af almindelig interesse besvaret som vejledning, ikke som en officiel tilkendegivelse af kirkens politik

Spørgsmål og svar

Spørgsmål:
Kan man omvende sig fuldt ud ved personlig kommunikation med Herren, eller skal man søge sin biskop?

Svar:
Jerry Taylor,
biskop for Provos 32. ward,
Provo stav, Utah

Dette spørgsmål består i virkeligheden af to dele, og svaret til begge dele er ja. I sin bog *Tilgivelsens Mirakel* har præsidet Spencer W. Kimball, (der dengang var medlem af de tolv kvorum) skrevet: „Mange overtrædere har i deres skamfølelse og stolthed tilfredsstillet deres samvittighed, i det mindste midlertidigt, men nogle få private bønnen til Herren og ræsonneret, at det var tilstrækkelig bekendelse af deres synder. 'Men jeg har bekendt min overtrædelse til min himmelske Fader,' vil de påstå, 'og det er alt, der behøves.' Dette er imidlertid ikke

sandt, hvor det gælder en større synd. I sådanne tilfælde kræves to sæt tilgivelse for at bringe overtræderen fred – en fra de rette autoriteter i Herrens kirke, og en fra Herren selv. Dette fremhæves i Herrens klarlægelse af kirkens administration, som han udtrykte overfor Alma: „Derfor siger jeg til dig: Gå, og den, der synder imod mig, skal du dømme i forhold til de synder, han har begået; og dersom han bekender sine synder for dig og mig og omvender sig i hjertets oprigtighed, skal I tilgive ham, og jeg vil også tilgive ham' (Mosiah 26:29).” (Spencer W. Kimball, *Tilgivelsens Mirakel*, s. 161).

Det vil være lettere at forstå anden halvdel af spørgsmålet hvis man kender formålet med at bekendende. I Lære og Pagter kan vi læse at ånden ligner legemet meget, men at det stof ånden består af bare er „finere og renere” (L&P 131:7). Hvis vort legeme kommer til at fejle noget alvorligt går vi til en læge, og han vil foreskrive os en kur hvorved vi kan blive raske igen. Det samme gælder når ånden er angrebet eller syg. For at ånden kan blive helt rask er en del af kuren bekendelse.

For nylig fik vor syvårige søn, Wade, blindarmsbetændelse. Infektionen havde bredt sig til bughulen, men udefra så det ikke ud til at der var noget alvorligt galt. Hvis han ikke havde fået den rette lægehjælp og opmærksomhed, ville han sikkert have været død. Og ligesom mennesker med alvorlige fysiske sygdomme ikke kan helbrede sig selv, således kan ånden heller ikke helbrede sig selv efter en større overtrædelse, med mindre der foreligger en bekendelse. Menneskets åndelighed vil forblive svag, og på en eller anden måde tøve med at opfylde sit udødelige formål, og

oven i købet svinde ind og dø.

Måske kunne der nævnes endnu et punkt nemlig at vi jo heller ikke går til lægen for hver lille skramme vi får, og således behøver vi jo heller ikke bekendende enhver „lille” synd for biskoppen. Præsident Brigham Young gav følgende råd: „Lad være med at fortælle om din meningsløse adfærd, som ingen kender til undtagen du selv” (*Journal of Discourses*, 8:362). Sagen er bare at vi ærligt må kunne skelne mellem store overtrædelser og meningsløse adfærd.

I *Tilgivelsens Mirakel* har præsidet Kimball givet os klare retningslinier som kan hjælpe os med denne afgørelse: „Overtræderen må have ,et sønderknust hjerte og en angervigen ånd' og være villig til at ydmyge sig og gøre alt det, der forlanges. Bekendelse af sine større synder overfor den rette autoritet i kirken er et af Herrens forlangende. I sådanne synder er inkluderet hor, utugt, andre seksuelle overtrædelser og forskellige former for synd af tilsvarende størrelsesgrad” (s. 160).

Hvis du ikke er sikker på om en personlig overtrædelse tilhører denne kategori, bør du tale med din biskop om det. Han vil give dig gode råd og bevare fortroligheden. Det er bedst at tale med din biskop om overtrædelsen lige med det samme. Ring og træf en aftale om at mødes med ham på hans kontor. Han står altid wardsmedlemmerne til rådighed med hjælp og råd.

Det er også kirkens unge mænds og pigers privilegium regelmæssigt at have en samtale med deres biskop. Ved sådanne lejligheder vil han spørge dem ud om deres værdighed. Det er vigtigt at disse spørgsmål besvares sandfærdigt. Det kan være en stor fristelse at lyve om overtrædelser for ikke at gøre det pinligt for sig selv, men præsi-

dent Kimball har udstedt en streng advarsel mod dette.

„De, som lyver overfor Kirkens ledere, glemmer eller ignorerer en vigtig regel eller sandhed, som Herren har fastsat: At når han har kaldet mænd til høje stillinger i sit rige og har lagt myndighedens kåbe på dem, er en løgn overfor dem det samme som en løgn overfor Herren. En halv sandhed overfor hans embedsmænd er en halv sandhed overfor Herren. Oprør mod hans tjenere er også oprør mod Herren. Og enhver handling imod brødrene, som besidder evangeliets nøgler, er en tanke eller en handling imod Herren. Som han har udtrykt det: ‚Thi den, der modtager mine tjenere, modtager mig. Og den, der modtager mig, modtager min Fader‘ (L&P 84:36–37).“ (Spencer W. Kimball, Tilgivelsens Mirakel, s. 164).

I skrifterne fremhæves det gentagne gange hvor vigtigt det er at bekendte til den rette myndighed når der er tale om en alvorlig overtrædelse.

„Se, den, der omvender sig fra sine synder, ham er de forladt, og jeg, Herren, kommer dem ikke mere i hu.

Heraf kan I vide, om et menneske omvender sig fra sine synder: Se, han vil bekendte dem og aflægge dem“ (L&P 58:42–43).

„Og den, der angrede sine synder og bekendte dem (Alma), regnede han til Kirkens folk.

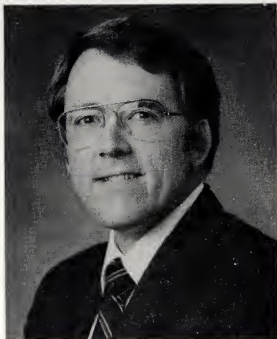
Og de, der ikke ville bekendte deres synder og omvende sig fra deres misgerninger, blev ikke regnet til Kirkens folk, og deres navne blev slettet“ (Mosiah 26:35–36).

„Men kom i hu, at på denne Herrens dag skal du ofre dine gaver og sakramenter til den Allerhøjeste og bekendte dine synder for dine brødre og for Herren“ (L&P 59:12).

I *Tilgivelsens Mirakel* kapitel 13, går prædient Kimball mere i dybden med dette spørgsmål.

„Bekendelse bringer fred. Hvor ofte er ikke folk gået ud af mit kontor befriet og med et lettere hjerte, end de har haft længe? Deres byrde er blevet lettere, fordi de har delt dem med en anden. De var frie. Sandheden havde gjort dem frie“ (s. 167). □

Spørgsmål: Hvilke begrænsninger har Satan? Kan han indgyde os tanker? Kan han læse vore tanker?

Svar:
Lawrence R. Peterson, jun., tidligere
biskop for 31. ward i Butle,
Brighton staven, Salt Lake City

En af de lærdomme der gør størst indtryk og som findes i Mormons Bog er at Satans magt over et menneske oges efterhånden som et menneske bliver mere og mere ugydelig, indtil hele mennesket til sidst „tages til fange af djævelen“ og bliver bundet med „helvedes lænker“ (Alma 12:11). Satans metode er at påvirke menneskenes tanker, at friste og lokke dem, altid at virke i „menneskehjerterne“ (2 Nephi 18:20). Nephi beskriver nedslående denne metode: „Han hvisker dem i øret, indtil han har fanget dem i sine grufulde lænker, hvorfra man ikke kan undslippe“ (2 Nephi 28:22).

Men Satans magt er ikke uindskrænket. Joseph Smith har belært om at Satan ingen magt har over os, med mindre vi giver ham den. (Se *Profeten Joseph Smiths Lærdomme*, s. 216). Nephi forklarede at folks retfærdighed berøver Satan sin magt, „thi han har ingen magt over folkets hjerter, for de lever i retfærdighed“ (1 Nephi 22:26).

Mellem de yderste grænser for Satans magt til at tilfangetage og hans fuldstændige magtesløshed har han et stort spektrum af evner til at lokke eller friste. Som et åndeligt væsen arbejder han i sin åndelige bolig og hans modvægt er Guds Ånd. På den måde bevares handfriheden, og vi kan vælge mellem godt og ondt. Som Lehi belærte om: „Mennesket kan ikke selv handle, uden at det bliver tilskyndet af det ene eller det andet“ (2 Nephi 2:16). Hvis Satan lokker os til at gøre noget ondt, så kan Helligånden lede os til det gode (Mosiah 3:19). Handfrihed kræver at hverken Helligånden eller den onde har magt til at tage herredømmet over et menneske imod den pågældendes vilje. Enhver af disse kræfter er åndelige og arbejder direkte med menneskets tanker – eller hjerte, således som skrifterne kalder det – indtil vedkommende efter sin egen vilje vælger at adlyde den ene og ignorere den anden. Balancemagten skifter derpå og mennesket begynder at bevæge sig opad mod evigt liv eller nedad mod ødelæggelse og elendighed. Et menneske der har valgt at blive døbt og modtage Helligåndens gave har skiftet balancen meget til fordel for Guds indflydelse, hvormod et menneske hvis ugydelighed har bevirket at hans samvittighed er „brændemærket“, som Paulus siger (1 Tim. 4:2), underlægger sig måske fuldt ud Satans indflydelse. Herrens Ånd vil måske så høre op med at virke på et sådant menneske. (Se 1 Nephi 7:14). Satan har stor magt til at lokke og friste. Som ældste Joseph Fielding Smith sagde: „Vi bør hele tiden være på vagt for at modstå Satans tilnærmelser . . . Han har magt til at indgyde os tanker og hviske til os med udtalte indtryk, for at lokke os til at tilfredsstille vore lyst- eller lidenskab, og han spiller på forskellige andre måder på vore svagheder og ønsker“ (*Answers to Gospel Questions*, samlet af Joseph Fielding Smith, jun., 5 bind, 3:81. *Deseret Book Co., Salt Lake City, 1957–66*). De fristelser vi udsættes for, kommer ofte i form af en hvisken og tilskyndelser i vore hjerter og sind.

Spørgsmålet om hvorvidt Satan kan læse vore tanker er ikke så

nemt at besvare. I en erklæring i Lære og Pagter siger Herren til Oliver Cowdery: „Ingen uden Gud kender dine tanker og dit hjertes hensigter“ (L&P 6:16).

Der er nogen der mener at dette betyder at Gud er det eneste væsen som kan kende andres tanker. De henter støtte i Moses 4:6 i Den kostelige Perle, hvor der står at Satan ikke kendte Guds tanker. Andre mener at Herren i L&P 6:16 (og 24) kan henvise til menneskenes manglende evner til at kende hinandens tanker, og at det der står i Moses 4:6 ikke siger noget om Satans evne til at kende menneskets tanker.

Spørgsmålet drejer sig således ikke om hvorvidt Satan direkte kan læse vore hjertes tanker og hensigter eller ej.

Men hvad svaret i den sidste ende

end er, så er det muligt at Satan i det mindste kan finde frem til vores modtagelighed overfor en bestemt fristelse, gennem vore ord og handlinger som afslører vore tanker. Det er som Frelseren sagde at „et træ kan kendes på dets frugter og „hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med“ (Luk. 6:45-46). Satan kan lige så vel som andre mennesker se vore frugter – og vi kan være forvisset om at han ikke vil være sen til at udnytte de svagheder vi udviser.

Spørgsmålet om hvorvidt Satan kan læse vore tanker er ret interessant. Men i den sidste ende gør det formodentlig ikke megen forskel hvilke muligheder Satan synes at have. Vi er blevet lovet at vi ikke vil blive fristet over evne til at modstå (se 1 Kor. 10:13). Vi vil altid kunne

vælge at modstå enhver fristelse, hvis vi ønsker det.

Præsident Kimball har skrevet at alle mennesker bliver fristet. „Forskellen mellem den fordærvede og den retfærdige er almindelighed, at den ene gav efter, og den anden var i stand til at modstå“ (Spencer W. Kimball, Tilgivelsens Mirakel, s. 82).

Hvis vi har et ønske om at kende Gud af hele vort hjerte, af hele vor sjæl, sind og styrke, så kan vi fjerne Satans magt over os – hvilket er magten til at gøre os elendige. Kampen om menneskesjælene kæmpes i ethvert hjerte og vi har hver især magten til at sejre. Når vi forsøger at følge Frelseren bør vi bestræbe os på at have så rene tanker at det ikke gør megen forskel hvem der kan læse dem. □

1. Vi tror på Gud, den evige Fader, på hans Søn Jesus Kristus og på Helligånden.

2. Vi tror, at menneskene vil blive straffet for deres egne synder og ikke for Adams overtrædelse.

Elizabeth Martinsen

3. Vi tror, at hele menneskeheden, gennem Kristi forsoning, er frelst ved at adlyde evne og forordninger.

4. Vi tror, at evangeliet er grundlæggende og forordninger.

1) Tro på Herren Jesus Kristus
2) Omvendelse, 3) Døbning i vandet til syndernes
4) Håndspåbyggelse af Guds åndens gave.

5. Vi tror, at en mand kan kende Gud ved profeti og håndspåbyggelse af sådanne, som har myndighed dertil, for at prædike evangeliet og tjene i dets forordninger.

Trosartiklerne til familieaftener

Vi havde længe haft problemer med at tilrettelægge åndelige, berigende familieaftener for vores små børn der er 2, 3 og 5 år. Så foreslog min mand at vi byggede vores ugentlige lektie over trosartiklerne. Han tegnede et skilt med et billede der skildrede den første trosartikel og hjalp børnene til at „læse“ den – vi gennemgik den hver aften før familiebønnen. I løbet af en uge havde de

lært den udenad – selv den 2 årige. Således blev familieaftenerne den måned bygget på de begreber denne trosartikel handler om. Hver måned lærer vi en ny trosartikel. På den måde lykkes det os meget nemt at tilrettelægge vore familieaftener en måned i forvejen og børnene nyder virkelig at lære trosartiklerne udenad, samt at lære om evangeliets principper.

12. Vi tror, at vi må være over for konger, præsidenter og øvrighedspersoner og holde lovene.

Vær en medlems-missionær

Lindsay R. Curtis

„To gange har jeg forsøgt at nærme mig mine venner for at de kunne få missionærlektier, men blev afvist!” sagde den 16-årige Marie. „Jeg blev flov da de sagde at de ikke var interesserede i at lære noget om vores kirke.”

Marie er en tiltrækkende, intelligent gymnasieelev. Hun går til seminar og kommer fra en oprigtig missionærnsindet familie. Jeg kan godt forstå hendes skuffelse, når hun ønsker at gøre som profeten siger, og synes at hun støder sine gode venner fra sig når hun forsøger at gøre det.

Der er ingen tvivl om at en vellykket missionæroplevelse vil lønne sig, men hvordan kan vi undgå de ubehagelige? Vi kan måske ikke få 100% succes, men lad os prøve et par andre måder.

Robin var kun 19 år da hun blev optaget i De forenede Staters flåde og kom til at arbejde på østkysten. Hun boede på værelse med en SDH-pige som hun hurtigt kom til at synes godt om. „Jeg beundrede den måde hun levede på, hendes høje idealer og standarder. Hun stod for alt det jeg ønskede mig i livet. Jeg ville så gerne være i samme kompagni som hende og dem der havde samme standarder som hun. Jeg ønskede og længtes efter at blive inviteret til de aktiviteter hendes ungdomsgruppe gik til, men der var aldrig nogen der gav mig en chance.”

Et par måneder senere blev Robin forflyttet til vestkysten i en anden af flådens afdelinger. Det lyder helt

usædvanligt, men den næste pige hun kom til at bo på værelse sammen med viste sig også at være en SDH-pige. Da de talte sammen den første aften stod det hurtigt klart at denne gruppe sidste dages hellige havde lige så travlt som de andre havde haft. Forskellen var bare at Robin omgæendet blev inviteret med af sin nye værelseskammerat, så hun kunne deltage i alle disse ting.

I løbet af et par uger begyndte Robin at få missionærlektier og blev døbt. Hun blev den bedste medlemsmissionær i området og bragte hele tiden kammerater med til kirken, så de kunne undersøge den. Så snart Robin blev afmønstret fra flåden blev hun kaldet som fuldtidsmissionær.

Der er et andet tilfælde om en ældste der arbejder i vores mission, og han har fortalt denne beretning om sin omvendelse:

„Det første år jeg gik i gymnasiet lagde jeg mærke til en lille gruppe af mine skolekammerater som så ud til at have et stærkt fællesskab med hinanden. De opførte sig anderledes end de andre elever. De talte et pænt sprog. De havde høje standarder, og de så oven i købet anderledes ud. De brugte ikke narkotika og de hverken røg eller drak. Jeg beundrede dem og forsøgte at lære dem bedre at kende.

De havde det altid så dejligt sammen, de holdt fester, baller og andre sammenkomster. Der var en som sagde til mig at de tilhørte SDH-kirken, men det var mig lige meget. Jeg ønskede stadig at til-

høre deres gruppe.

Jeg prøvede så meget som jeg nu turde at antyde at jeg kunne tænke mig at være med til deres sammenkomster, men de tog ingen notits af disse antydninger. Endelig da vi gik i de sidste klasser samlede jeg mod til mig og spurgte dem lige ud om jeg kunne være med til nogle af deres sammenkomster, selv om jeg ikke var medlem af deres kirke.

I løbet af et par uger blev jeg døbt i deres kirke, og her er jer, ca. halvandet år senere, på mission for vores kirke. Når jeg ser hvor vanskeligt det er at få folk til at omvende sig i missionsmarken, undrer det mig at mine skolekammerater syntes det var så vanskeligt at invitere mig til deres sammenkomster.”

Da jeg som biskop interviewede de unge mennesker i vores ward spurgte jeg dem hver især: „Går du ud med nogen som ikke er medlem af vores kirke?”

Susan sagde: „Jeg går ud med Bill. Vi kender hinanden mægtigt godt. Vi er gode venner”

„Kender du ham godt nok til at invitere ham med til vores wardstuderfest?” spurgte jeg.

Susan tog Bill med til vores fest og vores wardmissionærer gjorde resten. Bill sidder nu i biskoprådet i Houston, Texas, efter at han har udført en mission for kirken. Og Bills og Susans oplevelse er blevet gentaget ud over hele kirken. Giver det jer nogle ideer? Hvor mange af jeres venner kunne tænke sig at være med

til jeres sammenkomster, jeres baller, jeres udflugter? Hvor mange tror I kunne tænke sig at være med til alle de morsomme stunder I har? Synes I ikke det er en nem måde at præsentere dem for Jesu Kristi evangelium på, og en måde som ikke fornærmér nogen? I de fleste tilfælde kan I lade missionærerne tilbyde dem lektierne og undervise dem.

Jeg kan huske da min hustru og jeg bad vore sønner og døtre i teenagealderen acceptere en udfordring, hvilket de gjorde. De skulle bede oprigtigt om at Herren ville hjælpe dem til at finde et menneske som de skulle hjælpe at komme ind i kirken. Der blev ikke sat nogen tidsbegrænsning. De skulle bare bede, søge og vente til Ånden talte til dem, indtil de havde fundet dette særlige menneske som ville acceptere invitationen til at følges med dem til en aktivitet i kirken eller lytte til vore missionærers budskab.

Vi lovede dem at de helt sikkert ville vide når de havde mødt et sådant menneske, for det ville være som om Herren pegede på den pågældende. De skulle også bede om at få at vide hvad de skulle sige til vedkommende når dette skete.

En af sønnerne kom hjem to uger senere og fortalte at han helt bestemt var blevet inspireret til at henvende sig til en ung mand som sad ved siden af ham på universitetet. Han fortalte ham om kirken og blev afvist. Han blev naturligvis skuffet og betvivlede at vort projekt var noget værd.

„Holdt du virkelig af ham?“ spurgte jeg, „eller forsøgte du bare at have statistikken? Havde du kærlighed i dit hjerte og i dine øjne da du henvendte dig til ham? Lyttede du til Ånden, så den kunne hjælpe dig under din henvendelse?“

„Lad mig prøve igen,“ bad vores søn. „Lad mig faste og bede for sagen. Så vil jeg prøve igen.“

Efter at have fastet og bedt var det stadig hans indtryk at det var denne unge mand han skulle fortælle om kirken. Han henvendte sig til ham endnu engang, denne gang med stor kærlighed i sit hjerte, i sine øjne og i sin sjæl. Den unge mand sagde ja til at mødes med vores søn og missionærerne for at lære om kirken.

Det var ikke kun den unge mand

der blev døbt, men hans passive hustru blev påny aktiv og deres tre børn får nu den velsignelse at blive opdraget i et SDH-hjem.

Selv en ung mand som en af vore døtre kom sammen med (det blev senere hendes mand) accepterede udfordringen til at bede og søge et menneske som ville acceptere missionærernes budskab. Han blev ledt hen til en ven han havde kendt hele sit liv, men aldrig henvendt sig til angående vores kirke. Indenfor en måned blev denne mand døbt og medlem af kirken.

Alle henvender sig på forskellige måder, på en måde som svarer til den enkeltes personlighed og som er bekendt for ham eller hende. Selv om det menneske vi taler med måske ikke tilslutter sig kirken lige nu, vil han eller hun måske acceptere budskabet senere. Vi er overbevist om at nogle af disse mennesker vil tilslutte sig kirken på et eller andet tidspunkt i deres liv.

Hvad enten vi vil acceptere denne kendsgerning eller ej, så er vi anderledes end verden, hvis vi efterlever det vi tror. Lad mig fortælle om to af vore missionærer.

Det var ved at være fyraften og regnen så ud til aldrig at ville holde op. Til trods for regnen blev de to missionærer ved med at banke på døren. Men lad faderen i et af disse hjem fortælle hvad der skete den aften:

„Jeg var kommet træet og sulten hjem den aften, og mit eneste ønske var at få lov til at være i fred. Lad mig også tilføje at jeg ikke bryder mig om mennesker der sælger ved dørene.

Jeg havde netop sat mig til middagstbordet da det bankede på døren. Jeg ved ikke hvad jeg forventede at se udenfor døren, men jeg havde ikke til hensigt at vise særlig glæde ved at blive forstyrret på netop det tidspunkt.

Måske blev jeg i første omgang for forbiføret til at blive vred, for af en eller anden grund smækkede jeg ikke døren i for næsen af dem. I døråbningen stod to unge mænd, der smilede fra det ene øre til det andet, og de strålede bogstaveligt talt mens de sagde at de havde et særligt budskab til mig og min familie. Jeg ved stadig ikke hvad der fik mig til at invitere dem indenfor, undtagen at der var noget særligt ved dem. De udstrålede så-

dan nogle særlige karaktertræk som jeg aldrig før har oplevet.

Jeg kan fortælle jer at da jeg inviterede dem indenfor i vort hjem, så inviterede jeg også de største velsignelser min familie og jeg nogen sinde har modtaget i vort liv. Jo, vi blev alle sammen døbt i SDH-kirken.“

I L&P 88:67 siges det til os: „Der som I kun har øje for min ære skal jeres hele legeme blive opfyldt med lys.“ Vi er anderledes når vi lever på den måde Frelseren lærte os. Vort legeme vil være fyldt med lys og folk vil kunne se det.

En dag kom en mand ind på missionshjemmet og spurgte om han kunne få noget mere at vide om vores kirke. „Jeg sad i en flyvemaskine ved siden af en af jeres medlemmer,“ sagde han, „og jeg tror aldrig nogen sinde jeg bliver den samme igen. Han fortalte mig om sin familie og den kærlighed der herskede imellem dem. Hans ansigt strålede næsten da han talte.

Denne mand var langt mere verdenslig end de fleste mænd man møder på gaden. Jeg ved jeg kommer til at ændre mit liv drastisk, men jeg ønsker at få del i det den mand havde. Min familie betyder så meget for mig,“ sagde han.

Hvis vi efterlever vores tro, kan vort eksempel virke som et effektivt missionærredskab for os og for kirken, specielt for dem der søger „en ypperligere vej“ (Ether 12:11). Der er mange mennesker der beundrer vores levevis og vore adfærdsstandarder. De ønsker at de selv og deres familier også kan leve på den måde.

I L&P 123:12 står der at „der findes endnu mange på jorden blandt alle sekter, . . . som holdes borte fra sandheden blot derved, at de ikke ved, hvor de kan finde den“. Hvordan kan vi så hjælpe dem med at finde den? Hvordan kan vi blive effektive medlemsmissionærer?

Måske er jeres bedste metode bare at I skal være jer selv når I er bedst. Vær venlig og meddel som. Inviter mennesker omkring jer som ikke er medlemmer af vores kirke til den morskab og de glæder, som de måske i al hemmelighed ønsker de også havde.

Så vil I i stedet for at miste venner, udvikle venskaber der vil holde hele dette liv og i livet som kommer. □

Til erindring om far og mor

Præsident David O. McKay
og søster Emma Ray Riggs McKay

David L. McKay

Hvem kan nogen sinde glemme præsident David O. McKay og hans hengivne hustru, Emma Ray? Der er så meget at huske, for han virkede i Det øverste Præsidentskab og De tolv Kvorum i over 63 år – længere end nogen anden generalautoritet i denne uddeling. Og gennem alle disse år var hun ved hans side og tog del i alt hvad han udførte.

For mine søskende og mig var det naturligvis andet og mere end bare præsident og søster McKay. De var vores far og mor. Et af fars mest mindeværdige mottoer var: „Ingen succes andre steder kan erstatte fiasko i hjemmet.“ De gjorde begge vort hjem til en succes gennem kærlighed og lykke og efterlevelse af evangeliet. Vi kunne ikke have været mere vel-signet.

David O. McKay blev født i Huntsville i Utah, den 8. sep. 1873. Det stod tidligt klart at han havde et stort ønske om at lære, dengang han red ud med post i La Plata, en mineby der ligger nord for Huntsville. Mens han red lærte han uddrag fra litteraturen udenad – det viste sig at han senere i sit liv brugte meget af dette til at illustrere sine taler. Han holdt især meget af Shakespeare og citerede ham

ofte i daglig tale. Jeg kan huske en gang i Stokholm hvor en journalist bad ham om et interview. Han svarede med et citat fra *Othello*: „Tal om mig som jeg er; uden at pynte eller være ildesindet.“ (5. akt, 2. scene).

Han holdt også meget af den skotske digter, Robert Burns. Da vi var i Skotland var det en fornøjelse at besøge Burns' hytte sammen med ham og se den begejstring hyttens vogter lagde for dagen da han hørte min far citere digteren.

Som barn gik David O. i skole i Huntsville, hvorpå han gik på Weber Stake Academy i Ogden i Utah. Efter at have undervist i skolen i Huntsville tog han til Salt Lake City for at gå på Utah universitetet. Det var i Salt Lake han mødte Emma Ray Riggs, værtindens lille, smukke datter.

Ray, som hun blev kaldt var født i Salt Lake City den 23. juni 1877. Hendes far sagde at hun blev kaldt en solstråle, og det viste sig at navnet kom til at passe på hende. Mens hun voksede op var hun en stille, smuk, beslutsom og opfindsom pige. En af hendes lærere ved Utah universitetet sagde til hende at hun var genert og at hun aldrig ville få succes i selskabslivet. Umiddelbart efter dette var de begge til et aftenselskab. Det begynd-

te meget trist, indtil Ray gik hen til klaveret og spillede nogle populære sange, hvilket fik de unge mennesker til at synge og derpå lege nogle lege. Aftenen blev en stor succes. Senere kom læreren hen til hende og undskyldte fordi han i den grad havde nedvurderet hendes personlighed. Fru Riggs lejede hytter ud som lå bag ved hendes hus. En dag Ray og hendes mor stod og så ud af vinduet kom nogle af hendes nye lejere netop sammen med deres mor. Det var to unge studenter som søgte optagelse på universitetet. David O. og Thomas E. McKay, hans bror. Fru Riggs sagde: „Her er to unge mænd som vil være gode ægtemænd til et par heldige piger. Se hvor hensynsfulde de er overfor deres mor.“

Ray svarede: „Jeg kan bedst lide den mørke.“ (Det var David O.).

Første gang de var ude sammen var til det sidste bal før min far tog på mission. Han skrev i sin dagbog at han inviterede „frøken Riggs“ til Huntsville: „Jeg tog til Ogden for at møde fru White og frøken Riggs . . . og vi tog hjemmefra kl. 18 . . . Der var afskedsgilde om aftenen. Der var mange af mine venner til stede og vi havde en dejlig tid sammen.“ Senere kaldte han hende Ray:

„Søndag den 1. august. Var i søndagsskole og til møde. Red over til South Hills om aftenen. Bjergene fik et meget smukt lilla skær da solen gik ned bag dem. Søndag aften gik jeg tur med Ray. Vi fortalte hinanden hemmeligheder. En aften jeg aldrig vil glemme!“

Min mor fortalte os senere: „Vi holdt hinanden i hånden hele vejen.“

Da Ray fik at vide at David O. ville komme hjem fra sin mission i Skotland var hun på Antelope øen som ligger i den store saltsø – på den tid var det en rigtig ø – hvor hun besøgte sine kusiner, familien White, der havde en kvægfarm der. Passagerbåden der regelmæssigt sejlede til hovedlandet, sejlede ikke således at hun kunne nå at møde David O., til tiden, derfor gik hun og hendes kusine, Belle, ombord i en gammel robåd med

sejl, og så roede de to over søen og nåede i rette tid til at være i Salt Lake ved hans ankomst.

Efter sin mission underviste David O. på Weber Stake Academy, som han blev leder af i 1902. I mellemtiden havde Ray taget sin eksamen fra Utah universitetet og fik tilbud om to lærerstillinger – en i Salt Lake City og en anden ved Madison skolen i Odgen, der lå i Lester Park på den anden side af Weber Academy. Hun havde sit hjem, familie og venner i Salt Lake City, og der var hun en grund til at hun ikke skulle blive der. Hun valgte Odgen.

Ray og David mødtes ofte i parken mellem de to skoler. Det var her han bad hende gifte sig med ham. Hun svarede: „Er du sikker på at jeg er den rette?“

„Helt sikker,“ sagde han.

De blev gift den 2. januar 1901, og var det første par i dette århundrede der blev viet i Salt Lake Templet.

De lejede et hus i Odgen og det var her deres første barn blev født. Da barnet var to uger gammel og der ikke længere var brug for en sygeplejerske, kyssede David O. Ray farvel og tog afsted for at gå til søndagsskolens stavsbestyrelsesmøde. Ray kunne ikke tro at den mand hun elskede så højt ville efterlade hende alene til at passe den lille og klare opvasken! Hun begyndte at græde. Så tænkte hun på sin mor der plejede at sige: „Du skal ikke græde før det gør ondt,“ og „græd ikke over spildt mælk.“

Som lille pige sagde Ray: „Hvis jeg ikke må græde før det gør ondt og heller ikke må græde bagefter, hvornår må jeg så?“

„Du skal slet ikke græde,“ lød svaret.

Ray kom i tanker om dette og sagde til sig selv at hun ikke skulle være fjollet. Den gang besluttede hun lige på stedet at hun aldrig ville blive ked af det når David O. tog afsted for at arbejde for kirken. Det var godt at hun traf den beslutning, for hun havde et liv foran sig med en mand der kom i kirkens tjeneste.

Far havde mange ansvarsopgaver

ved Weber Stake Academy. Moench bygningen som var akademiets eneste bygning, var overfyldt. Jeg husker at jeg legede med papirkurven i min fars kontor, der lå mellem bygningens to hoveddøre. Skolebestyrelsen, der allerede havde lånt i deres huse for at bygge Moench bygningen, kunne simpelthen ikke skaffe penge til yderligere udvidelse. Derfor fik skoleleder McKay sin lærerstab til at hjælpe sig, og han indsamlede egenhændigt bidragene. Jeg husker hvor glad han var en aften da han kom hjem, og kunne bekendtgøre at Samuel Newhouse, en ikke-mormon, netop havde givet ham 5000 dollars. Det var en stor sum på den tid. Annekset blev bygget. Der blev plads til flere klasselokaler såvel som sløjdløkke og fysiklokale.

McKay besluttede tidligt i sin karriere som skolebestyrer at skolen måtte have et orkester, derfor organiserede han et som han selv dirigerede. En dag gik en musiker, Ernest Nichols, forbi skolen mens orkesteret øvede. De umusikalske lyde der strømmede

ud af vinduerne var for meget for ham, så han gik indenfor og sagde til skolelederen at de nok manglede en orkesterleder. Bror Nichols blev antaget på stedet. Han var min orkesterleder på skolen fra 1915 til 1919.

Så blev far bedt om at være assistent til Thomas B. Evans i Weber stavs søndagsskolebestyrelse. Han fik ansvaret for undervisningen og indførte lektieoversigter, forberedelsesmøder og ensartede lektier. Så kørte han rundt i hestevogn for at besøge søndagsskoler forskellige steder i staven, og han tog min mor, med mig i sine arme, med sig.

Den 9. april 1906 var vi i Salt Lake City til generalkonference og vores familie spiste frokost hos nogle venner. Der var telefon til David O. og han blev bedt om med det samme at møde på De tolv Råds kontor. Da far tog afsted troede han at han skulle kaldes til en stilling i kirkens uddannelsesbestyrelse. På vejen mødte han ældste George Albert Smith, som fulgte ham hen til kvorumspræsidenten, Francis M. Lymans kontor.

Et fotografi af ældste og søster McKay fra 1903, sammen med deres ældste søn, David Lawrence, der den gang var 2 år.

„Nå så du er David O. McKay,“ sagde præsident Lyman. „Ser du, David O. McKay, Herren ønsker at du skal være medlem af De tolv apostles Kvorum.“ Far blev så lamslået at han ikke kunne sige et ord. „Nå, har du ikke noget at sige til det?“ spurgte præsident Lyman.

Far sagde: „Jeg er hverken værdig eller i stand til at modtage en sådan kaldelse.“

„Ikke værdig? Ikke værdig? Hvad har du da gjort?“

Far forklarede at han ikke havde gjort noget umoralsk i den forstand som præsident Lyman forstod det. Han mente bare ikke at han var god nok eller i stand til at udfylde en så stor kaldelse.

„Nå, men tror du da ikke på at Herren kan sætte dig i stand til det?“

„Jo, den tro har jeg da.“

„Det er godt, så lad være med at sige noget om dette før dit navn bliver fremlagt til konferencen i eftermiddag.“

Så far fortalte det ikke til nogen. Min mor hørte ikke et ord om denne kaldelse før hun sad ved konference-mødet og de tolv navne blev fremlagt til afstemning. Så hørte Ray: „... George F. Richards, Orson F. Whithney, David O. McKay,“ og hun begyndte at græde. Far hørte en bag sig sige: „Der er en af dem. Se hans hustru græder.“

Min far blev i stillingen som leder for Weber Academy indtil annekset til skolen var bygget færdigt. Han førte et fortravlet liv mellem sit skolearbejde og møderne i Salt Lake City. Han måtte ofte løbe hen ad gaden for at nå toget som kørte mellem Ogden og Salt Lake City. Engang kom en ubekendt dame i en bil ham til undsætning. En anden gang anræbte han en dreng der kom ridende og red på hesten hen til banegården. En af eleverne så dem og i studenternes årsavis var der en karikatur af skolelederen McKay til hest med en dreng med et stort smil bag sig.

Selv efter at David O. McKay havde opgivet sit skolearbejde, holdt hans arbejde i kvorummet ham borte fra hjemmet en stor del af tiden. Den

gang tog det længere tid at komme til St. George i det sydlige Utah end at rejse til Sydafrika i dag. En dag efter et længere fravær roste far min mor ved middagsbordet. Hun takkede ham og min fire-årige søster, Lou Jean, sagde: „Kom igen en anden gang.“

Det var således min mor der havde det største ansvar for børnenes opdragelse. Det var mor der lærte os alle at bede ved sengekanten og at stole på vor Fader i Himlen. Det var mor der fortalte os at vi ikke måtte spille basketball om søndagen. Hun var en storartet kammerat. Der var ingen generationskløft mellem os. Hun gik med os i biografen, hun nød klownenumrene lige så meget som vi gjorde, og til sidst overbeviste hun far om at der var en god del humor i filmene. Hun læste gode bøger for os, fortalte historier og sang for os om aftenen. Hun elskede også at spille selskabsspil, og far morede sig ofte også med det sammen med os om aftenen.

Mor tillod aldrig at vi skændtes og vi måtte ikke hæve vore stemmer. I

Et familiebillede taget i Liverpool i England, mens præsident McKay var præsident for den europæiske mission. I forgrunden ses deres søn Robert. Bagved forældrene står fra venstre, Emma Rae, Lou Jean og Edward.

den retning viste hun os et godt eksempel, for hun råbte aldrig op eller kaldte på os indefra når hun ønskede at vi skulle komme ind.

Mor nøjedes ikke med at sige at vi ikke måtte skændes. Hun og far havde aldrig en uoverensstemmelse mens børnene hørte på det. Jeg bemærkede noget som kunne være blevet en uoverensstemmelse engang da jeg så en annonce om tilbud på et abonnement på to ugeblade, som jeg mægtig gerne ville tegne. Jeg spurgte min mor om jeg kunne tegne dette abonnement og troede at hun sagde ja, men hun sagde: „Spørg din far.“ Det gjorde jeg og han sagde nej. Mor så på mig, men hun sagde ikke noget. Jeg ved ikke hvad der skete mellem dem, men et par dage senere sagde min far: „Lawrence, du spurgte om du kunne tegne abonnement på de to ugeblade. Der er helt i orden.“

Mor var selvpofrende, således som næsten alle mødre er det. På en tur til Storbritannien i 1952 sammen med min far, min hustru Mildred og mig viste hun dette under sin første tale i Glasgow. Hun sagde, „Mildred her er repræsentant for primarys hovedbestyrelse. Lawrence repræsenterer søndagsskolen, men jeg tager mig bare af min mand.“ Hun var helt oprigtig og forsamlingen elskede det. Ja, hun tog sig altid af ham. Hjemme blev måltiderne serveret til tiden, far, der kom hjem fra møder i Salt Lake City, kom ofte for sent til middagen. Så sagde min mor til os: „I kan godt begynde at spise. Jeg venter på far. Han kan ikke lide at spise alene.“

Et andet af hendes ofre gjaldt musik. Mor var musiker. Hendes mor underviste i klaverspil og havde lært hende begyndelsestrinene, derpå havde hun gået et halvt år på Cincinnati musikonservatorium i Ohio. Det var nemt for hende at transponere en melodi ned fra én dur til en anden og hun var dygtig til at akkompagnere andre.

Jeg spillede violin, Llewelyn, min lillebror, spillede klarinet. Vi tre havde mange dejlige aftener hvor vi spillede trioler sammen. Så begyndte

Præsident McKay nød at være sammen med sin familie. Denne kanetur fandt sted på familiens gård i Huntsville, Utah, sidst i 1950'erne.

min lillesøster, Lou Jean, at blive dygtig til at spille klaver, og så erstattede hun min mor. Der var ingen af os der tænkte på at bede min mor spille, og ingen af os har nogen sinde tænkt på hvor stort, personligt offer det var for hende at lade Lou Jean få denne oplevelse. Hun glædede sig som mor ved at se sine børn fornøje sig og lære.

Jeg husker at jeg sagde til min mor at jeg gerne ville lære tysk. „Lad os begynde med det samme,“ sagde hun. Jeg sad i køkkenet og kæmpede med en begynderbog i tysk, mens hun hjalp mig med udtalelser og oversættelser alt imens hun lavede mad.

Og grammatikken! Enhver sætning vi sagde skulle være korrekt. Da hun var oppe i firserne besøgte jeg en dag hende og far. Min mor sad og sov i en stol mens jeg sad og talte med far, som sad i sin lænestol ved siden af. Pludselig rettede min mor sig op og sagde: „Lawrence, du lavede en

grammatisk fejl.“ Min far lo og sagde: „Der er ikke noget der kan vække din mor som en grammatisk fejl!“ Når min mor disciplinerede os skete det med ros og smil. Hun slog os aldrig eller skældte ud, men hun sørgede altid for at vi adlød når hun talte. Engang sagde hun: „Trusler er det mest virkningsløse og skadelige af alle de uvirksomme metoder der findes til at opdrage børn . . . En mor bør sjældent give løfter, men når hun gør det skal hun strengt overholde dem.“

Far havde den samme indstilling til disciplinering. Engang jeg var ved at dressere en hoppe vi netop havde købt, sagde han: „Sig aldrig til et dyr eller et barn at de skal gøre noget som de ikke kan, og bed dem aldrig gøre noget uden at du sørger for at de gør det.“ Han slog os aldrig, men vi adlød ham altid. Han gentog aldrig en befaling eller et krav. Når det en gang var sagt, så var det nok.

Engang kørte vi til Huntsville i hestevogn. Llewelyn og jeg sad bag i vognen og legede. Det var farligt, for det var nemt for et barn at falde ned under baghjulet.

Far bad os holde op med at lege, men vi blev ved. Det næste jeg husker var at jeg gik på vejen og så hestevognen forsvinde længere og længere op ad bakken mens jeg gik langt bagefter. Jeg begyndte at løbe mod Huntsville. Heldigvis havde min far standset hestevognen og sad og ventede på mig på bakketoppen. Resten af vejen sad Llewelyn og jeg helt stille.

Da jeg var otte år tog min far familien med til Ocean Park i Californien. Jeg blev skuffet da jeg første gang så Stillehavet. Det var lavvande og det lignede bare en stor sø. Om natten boede vi i en lejlighed et lille stykke fra kysten. Jeg stod tidligt op om morgenen for endnu engang at se havet. Nu hvor jeg selv er far kan jeg

godt forestille mig hvor forfærdet min mor dengang var da hun opdagede at jeg var gået. Jeg var bange for at jeg ville skælde min søn ud hvis han gik over en motorvej uden at fortælle mig hvor han var taget hen. Som jeg stod der på stranden og så ud over de store bølger der kom ind med tidevandet, blev jeg pludselig opmærksom på at min far stod ved siden af mig. Alt hvad han sagde var: „Er det ikke smukt?“

Det var hans måde at undervise i mildhed og kærlighed. Noget af det min far lærte mig som har gjort stærkt indtryk på mig var engang da vi kørte gennem Ogden-dalen. Han sagde til mig: „Lawrence, jeg træffer aldrig en beslutning uden at spørge mig selv: ‚Hvordan vil jeg forklare dette for Frelseren når jeg møder ham?‘“

Far holdt meget af dyr og tog meget hensyn til dem. Llewelyn havde kaniner. Engang var vi allesammen taget hjemmefra til Huntsville, og da vi havde kørt en eller to kilometer spurgte min far Llewelyn om han havde fodret sine kaniner. Han sagde nej, han havde glemte det. Vi vendte om og kørte tilbage så han kunne fodre kaninerne. Det blik Llewelyn fik fra sine søskende var straf nok.

Da far var præsident for den europæiske mission, indførte han visse ændringer i missioneringen i den del af verden. En af ændringerne var måden hvorpå han imødegik den fjendtlighed som skabtes på grund af nogle sladrehistorier om mormonerne. I mange af aviserne stod nogle højst mærkværdige historier. Folk troede virkelig på disse historier og aviserne ville ikke trykke de indsigelser ældsterne sendte dem. I stedet for at skrive til redaktørerne, skrev far til bladens ejere og udgivere. Han appellerede til den britiske retfærdighedssans. Sladrehistorierne blev for en stor del standst. En anden ændring var mottoet: Ethvert medlem er en missionær. Han pålagde ikke alene fuldtidsmissionærerne arbejde, men også medlemmerne, og det gav en ny begejstring i missionen.

En tredje ændring var anmodning

til medlemmerne om at blive hvor de var. Mange af dem regnede med at emigrere til Amerika. Han bad dem indtrængende om at blive og styrke kirken i deres eget land. En mand der senere blev stavspræsident har fortalt mig at min far lovede ham at han ville få velstand hvis han blev hvor han var. Han har altid været taknemmelig fordi han blev i England.

Den fjerde ændring var et nyt byggeprogram. Kirken ejede ikke en eneste bygning i Storbritannien da min far ankom, men han indførte et program der gjorde det muligt at bygge kirker. Nu er der kirkebygninger overalt på de Britiske øer og i Europa.

Min far fik mange vigtige, åndelige åbenbaringer i sit liv. En af dem fik han efter en ulykke der fandt sted en dag forårsdag i Ogden. Ogdenfloden var gået over sine bredder og havde undergravet den gamle stålbro ved indgangen til Ogden-dalen. Min onkel, Thomas E., var kørt ned fra Huntsville og havde efterladt sin bil på den anden side af broen hvorpå han havde krydset broen og var gået ind til Ogden. Han blev hos os natter over, og den næste morgen tilbød min far at køre ham tilbage over broen i vores gamle Ford T model.

Mens de kørte hen ad vejen fik min far en fornemmelse af at han skulle standse, men han gjorde det ikke. Pludselig blev de ramt af et reb der var spændt tværs over vejen, som ramte køleren, kørte videre over vindspejlet og ramte min far over munden, hvorved hans kæbe brækkede og de fleste af hans tænder blev revet ud.

Onkel Thomas E. kørte ham hjem igen. Jeg kan huske det forfærdelige syn da min far stod over vasken og spyttede tænder, blod og benstumper ud. Omsider lod han sin bror køre ham til hospitalet. Her kom biskop Edward A. Olson og gav ham en velsignelse, hvor han lovede ham at han ikke ville få nogen som helst smerter. Præsident Heber J. Grant kom så snart han havde hørt om ulykken, og i en anden velsignelse lovede han ham at han ikke ville få et ar efter skaden. Selv om præsident Grant, lige

da han så min far, havde tænkt: „Nå ja, han kan da tillægge sig et skæg.“

Far havde slet ingen smerter mens han kom sig, og da han igen kunne gå til et møde med De tolv Råd, sagde præsident Grant: „David, jeg kan slet ikke se et ar herfra.“

Min far sagde: „Det er fordi der ingen er, præsident Grant.“

Følgende er to tilfældige uddrag fra min fars dagbøger: „Søndag den 2. januar 1955: Vores 54. bryllupsdag! 54 år i lykke og harmoni!“

Tirsdag den 2. september 1958: „Mor Ray syntes det var bedst ikke at tage med til lufthavnen, så vi sagde farvel derhjemme. Det er den første officielle rejse jeg er på siden april 1951 hvor min elskede ikke ledsager mig . . . Flyet startede præcist kl. 20:40. Jeg savner min elskede til at trykke min armer, som tegn på hvor spændt hun altid er når et fly letter.“

Mor var hans stadige ledsager og deres kærlighed var gensidig. Da min far blev valgt til at være rådgiver til præsident Grant i oktober 1934, skrev vi og ønskede ham tillykke. Han svarede at han ønskede at hans familie ville indse at vores mor ligeså vel fortjente enhver ære der tilfaldt ham. Og så skrev far:

„Det er ganske rigtigt sagt at ‚en kvinde ofte former sin mands eller en brors eller en søns karriere.‘ En mand får succes og modtager offentlige æresbevisninger, og sandheden er at en stille, lille kvinde har gjort alt dette muligt – som ved sin takt og opmuntninger har hjulpet ham til at gøre sit bedste, som har haft tro på ham når hans egen tro har svigtet, som har opmuntret ham og sin aldrig svigtende forsikring om at ‚du kan, du skal, du vil‘.

Jeg behøver ikke at fortælle jer børn, hvor godt denne hyldest passer på jeres mor . . .“

Emma Ray McKay var alt det for sin mand og sine børn som en hustru og mor skal være. Hun døde i november 1970, 10 måneder efter fars død.

Jeg kunne tænke mig at afslutte disse mindeudtryk med en beretning om en stor velsignelse min far fik i forbindelse med indvielsen af Oa-

kland templet i 1964, da han havde været præsident for kirken i 13 år, og havde et meget dårligt helbred. Han havde tilrettelagt bygningen og finansieringen af templet og havde udnævnt præsident O. Leslie Stone fra Oakland staven i Berkeley som formand for finanskomiteen. Han var med til det første spadestik i 1962. Komiteen stod i forbindelse med ham under opførelsen. Han glædede sig til at templet blev færdigt og skulle indvies.

Så kom slaget. Min far blev ramt af et slagtilfælde. Vi fik ham på hospitalet i Salt Lake City og omsider blev han udskrevet og tog hjem til sin lejlighed i kirkens Hotel Utah som ligger ved siden af kirkens administrationsbygning.

Men hvilken forandring han havde undergået! Han var svag og kunne næsten ikke stå. Hans tungfærdighed var borte. Når vi spiste sammen med ham og min mor i lejligheden var det ikke længere den levende og vittige samtale som vi havde i gamle dage. Han hadede at tale, fordi vi næsten aldrig kunne forstå ham første gang og måtte bede ham gentage hvad han sagde. Det var pinligt for ham og han kommunikerede efterhånden med os i meget korte sætninger. Kun få mennesker uden for familien og generalautoriteterne var klar over de alvorlige eftervirkninger af sygdommen. Hans sind var ikke angrebet, men det var hans talecenter. Han ledede det første møde for Det øverste Præsidentskab i sit kontor i lejligheden. Jeg læste hans tale til præstedømmemødet ved general-konferencen og min bror Robert læste hans åbnings- og slutningstaler. Vi begyndte begge at blive nervøse for at han kom til at bede en af os læse indvielsesbønnen for Oakland templet, for man havde sat den 17. november 1964 som datoen for denne begivenhed. „Har han bedt dig, Bob?“

„Nej, har han bedt dig?“

„Nej.“

En dag spurgte fars førsterådgiver, præsident Hugh B. Brown: „Lawrence, har din far sagt noget om hvem der skal indvie Oaklandtemplet?“

Præsident og søster McKay i Tyskland mens han var præsident for den europæiske mission.

„Nej, det har han ikke, præsident Brown.“

Vi nærmede os november og der var stadig ingen der var blevet bedt om det. Det stod efterhånden klart at far havde planlagt at deltage i indvi-

elsen, og lægerne sagde at han ville kunne gøre det hvis min bror, dr. Edward McKay, ville tage med ham. Præsident Stone tog imod os i Oakland lufthavnen og kørte os til motellet hvor min far sov uforstyrret,

Præsident og søster McKay på deres guldbryllupsdag. Parret huskes for deres store gensidige kærlighed gennem 69 års ægteskab.

mens hans tre sønner skiftedes til at våge omhyggeligt over ham natten igennem. Den næste morgen kom præsident Brown til døren og sagde: „Præsident McKay, har du noget budskab til mig?“

„Nej, præsident Brown.“

Vi kørte med præsident Stone til templet, hvor min far i en kørestol blev kørt ind i forsamlingshallen. Den morgen bad han præsident Stone lede møderne, og vi lyttede interesseret til hvert punkt på programmet.

Så forbløffede præsident Stone os alle ved at bekendtgøre: „Og nu skal vi alle have den glæde at høre fra præsident McKay.“

Min hustru, Mildred og jeg så tvivlende på hinanden. Min far blev hjulpet hen til talerstolen som han greb om mens han stod der. Så begyndte han at tale. Hans tale lød klart og tydeligt som den havde gjort ti år tidligere. Mildred vendte sig om imod mig med tårerne løbende ned ad kinderne og hviskede: „Lawrence, vi er vidne til et mirakel.“ Jeg nikkede samstemmende. Medlemmerne af De tolv Råd sad og græd. Min far gjorde sin tale færdig og, mens han endnu stod op, indviede han bygningen.

Da mødet var ovre spurgte jeg dr. J. Louis Schricker: „Kan han klare det

igen i eftermiddag?“

Dr. Schricker svarede: „Lawrence, det ligger ikke i vore hænder. Hvis jeg ikke havde været her og selv set det, ville jeg ikke have troet det.“

Min far gentog indvielsen samme eftermiddag og den næste morgen og eftermiddag. Hele denne begivenhed viste hvad der kan ske når Herren besvarer en mand der kender sin pligt, fortsætter med at udføre den og stoler på at hans Frelser sørger for at han kan gøre det, når han inderligt beder om det.

Det er mit vidnesbyrd, at han var Herrens profet. □

1830: Væsentligt år i tidernes fylde

Richard L. Bushman

Somme tider kalder vi de største af tidens begivenheder for vendepunkter.

I den profetiske historie blev 1830 et sådant vendepunkt, det blev tærsklen til tidernes fylde. Fra det år begynder al historie indtil da at flyde sammen mod kulminationen – Kristi andet komme. Det var et tidspunkt som profeterne ikke alene forudså, men også glædede sig til.

I årene før og lige efter 1830 undergik De forenede Stater store kulturelle og politiske ændringer. En historiker har fundet omfattende politiske beviser på at De forenede Stater undergik større forandringer mellem 1790 og 1820, bogstavelig talt indenfor alt hvad der kan måles i livet, end på noget andet tidspunkt i landets historie. Derfor kan vi i det mindste lægge mærke til begivenhedernes kurs og danne os vores personlige mening om Herrens del i forberedelserne til evangeliets genoprettelse i 1830.

Herren oprejste mænd, som skulle skrive De forenede Staters forfatning, det dokument der indeholdt både det demokratiske stød til frihed og det nødvendige fundament til at skabe orden (se L&P 101:77, 80). Under forfatningens velgørende beskyttelse trivedes mange former for frihed – bl. a. friheden til at dyrke Gud. Sidste dages hellige har prøvet grænserne til denne frihed lige til bristepunktet, hvor de ironisk nok til sidst måtte flygte fra de beboede områder i De forenede Stater. Men hvilke store og samlede kulturelle og politiske ændringer der skete før den tid, for at

berede vejen til evangeliets genoprettelse? Hvordan blev Amerikas jord beredt, så kirken kunne slå rødder og få næring?

Ændringer i samfundet

Folkeemigrationer. Mens de gamle systemer i Europa og andre steder ryttedes af politiske revolutioner, var det en anden revolution der ændrede det amerikanske samfund. Selv om det ikke var en revolution med skyderi og uroligheder, var den ikke desto mindre betydningsfuld. Det var i højere grad befolkningstilvæksten der forårsagede ændringerne end undertrykkelse og elendighed. Lige fra 1790, da forbundsregeringen foretog den første optælling, og til 1830, tredobledes befolkningen i De forenede Stater – fra 3,9 mill. til 12,9 mill. Hvis en sådan vækst havde fundet sted indenfor fastsatte grænser, kunne den have ødelagt samfundets indretninger. Men dette var ikke tilfældet, og forandringen fik derfor en anden dyb og meget udbredt virkning.

Langs kysten fra Massachusetts til South Carolina øgedes befolkningen ret beskedent – kun 1,65 gange – mellem 1790 og 1830. Den store vækst fandt sted ved grænserne til dette koloniserede kystområde, i Maine og Georgia, mod nord og syd, og i nye stater i Appalacherbjergene. Langs disse grænser øgedes befolkningen 5,9 gange. Profeten Josephs bedstebar, Asael Smith, deltog i befolkningstilvæksten i Vermont hvor indbyggertallet steg fra 85.000 til 281.000, på

det tidspunkt hans familie flyttede fra Topsfield i Massachusetts, til Tunbridge i Vermont, i 1791.

Tilgængelige kirker. Kirkerne flyttede sammen med emigranterne som var med til at oprette og orientere om dem i deres nye omgivelser. Seks år efter at Asael kom til Tunbridge underskrev han og to af hans sønner foreningsvedtægterne til den Universelle Sammenslutning. Andre nybyggere traf lignende foranstaltninger med den nationalistiske, presbyterianske, episkopale, reformerte kirke og kvækerne. Nybyggerne slog sig sammen og antog en præst. Når der ikke var nogen til stede som kunne prædike, stillede en af deres egne sig op og prædikede fra talerstolen, eller også læste de for hinanden. De amerikanske kirker mødte grænsevidelsernes udfordring. I virkeligheden var der måske flere kirker pr. amerikaner efter befolkningen havde trukket sig tilbage bag Appalacherbjergene end der var før. Det er regnet ud at der i 1750 var en kirke for hver 706 indbyggere. Efterhånden som befolkningstallet voksede og flyttede efter revolutionen, blev antallet af kirker først mindre, således at der i år 1800 var 1122 indbyggere pr. kirke. Men trosretningerne mobiliserede sig og i 1820 var der en kirke for hver 626 indbyggere.

Særskilte menigheder slog sig sammen. Der skete en betydelig ændring som påvirkede amerikanernes åndelige tilværelse. I en lille by i New England, som f. eks. Topsfield hvor Asael Smith voksede op, var der karakteristisk nok kun én kirke i 1700-tallet. Folk organiserede forskellige menigheder i amtet og ansatte deres egne præster, men hver kirke var en frimønstersbevægelse med selvstyre, og præsterne kom sammen for at drøfte lærdomme og spørgsmål om disciplin. Her og der i New England afholdt den engelske kirke eller baptisterne eller kvækerne møder. Men det var kun udenfor Rhode Island. I Topsfield betalte alle skat for at støtte frimønsterspræsten, med mindre de havde papir på at de var fritaget. Kirken var nærmest en gren af regeringen. Mod syd var det den engelske kirke som havde en lignende position. Efterhånden som samfundet lidt efter lidt udvikledes i grænseområderne, ændredes alt dette imidlertid.

Fra 1830 begynder al historie indtil da at flyde sammen mod kulminationen – Kristi andet komme.

Omkring 1790 brød Asael Smith ud af sin slægts tro i frimenighedsbevægelsen for at være med i sammenslutningen. I 1820 valgte familien Smith i Palmyra mellem baptisterne, metodisterne, presbyterianerne, vennesammenslutningen og episkopalernes spredte møder. Deres børn blev ikke automatisk optaget i en traditionel kirke. Nogle naboer og familiemedlemmer gik til et møde og andre til et andet. Profeten Josephs mor Lucy Smith, havde en dybt religiøs oplevelse i Randolph, Vermont i 1803 og søgte at få råd angående religion, men der var han ingen præst hun følte trang til at henvende sig til. Efter at repræsentanter for forskellige religioner havde kontakttet hende, overtalte hun til sidst en præst at døbe hende, uden at forlange at hun tilsluttede sig nogen kirke.

Frivillige sammenslutninger. Valgfriheden var kendetegnende for næsten alt i det 19. århundredes samfund. Asaels Smiths forfædre havde boet i Topsfield i fire generationer. Asael selv flyttede otte gange med sin familie, før de bosatte sig i St. Lawrence County, New York hvor han døde. Selv for mennesker som ikke måtte beslutte sig til hvor de skulle flytte hen og hvornår, indeholdt livet en lang række beslutninger. Efter år 1790 måtte 1800-tallets enkle familie-, kirke- og bysamfund konkurrere med en masse andre organisationer, som reklamerede for at få deltagere og disses loyalitet. I år 1750 var der kun organiseret 20 frivillige sammenslutninger i Massachusetts – som f. eks. velgørenhedsforeninger, skoler, handelsforeninger, politiske og borgerlige grupper til fremstød. I 1770'erne var der 24. Men i 1790'erne øgedes antallet pludselig til 180 og det blev ved med at øges. I 1800 var

der dannet 236 frivillige sammenslutninger, i 1810 var der 511 og i 1820 var der 553.

Adgang til information. I de samme år begyndte der også at tilflyde byerne informationer som aldrig før. I 1760 var der kun fem aviser i Massachusetts, allesammen i Boston. Men i 1820 var der 53, som gik ud til 23 byer. I 1850 havde alle byer i enhver størrelse sin egen avis, som bragte artikler optaget fra aviser over hele landet. Derudover udkom mange forskellige ugeblade, fagblade og tidsskrifter i forskellige regioner eller på landsbasis. Gennem det forbedrede postsystem udgik mellem 50 og 70 forskellige tidsskrifter til landsbyernes postkontorer hver måned. Folk som engang havde været afhængige af at få oplysninger fra indflydelsesrige borgere i byen, var nu ikke længere afhængige af dem, men havde andre nyhedskilder, som hver især fremlydede verden fra deres eget synspunkt. Familien, naboerne og samfundet mistede en stor af kontrollen over folks meninger og personlige identitet. Den enkelte tilsluttede sig nu det som han eller hun selv valgte, læste hvad der tiltrak dem og efterlignede menneske som var langt borte, såvel som dem der boede i nærheden.

Et brud på religiøse overleveringer. I denne forvirring steg og faldt institutionernes betydning. De bedste informationskilder viser at den største trosretning i 1750'ernes Amerika var frimenighedskirken. Den engelske kirke (episkopalkirken) kom ind som nr. 2, derpå kvækerne, presbyterianerne, luteranerne og baptisterne i den nævnte orden. Men i 1850 skete der en ændring i dette. Den største kirke i 1850 var den romersk-katolske, som næsten ikke fandtes i 1750. Det var til dels den irske immigration der var skyld i denne kirkes vækst. Den største protestantiske trosretning i 1850 var metodisterne, som slet ikke eksisterede i 1750. I 1850 havde de 13.280 menigheder, mens kongregationalisterne kun kunne rapportere 1706. Joseph Smith blev berørt af metodisternes indflydelse, idet han begyndte „at hælde til metodisterne“ (Joseph Smiths Skrivelser, 2:8), lige før han fik sin første åbenbaring. Efter metodisterne kom baptisterne, som i 1750 kun havde bestået

Hvilke store og samlede kulturelle politiske ændringer skete der for at berede vejen til evangeliets genoprettelse?

af en lille gruppe medlemmer med afvigende meninger, i alle kolonierne bortset fra Rhode Island.

Udviklingen af nogle få trosretninger, lige fra de mest upåagtede til de mest fremherskende, betød at hundredetusinder af amerikanere forlod deres fædrende tro og valgte sig en ny kirke. Traditionerne der havde styret tilværelsen i mange generationer, mistede deres indflydelse, og folk flyttede frivilligt. I 1820'erne og 1830'erne var der to bysamfund der fangede ånden i den nye tidsalder – Det populære Selskab (litteratur, foredrag, koncerter) og diskussionsklubber. Det populære Selskab stod i en stærk kontrast til kirken. I stedet for at der stod et menneske foran forsamlingen og gav instruktioner ud fra en kendt og fastsat lære, var der en række forskellige talere som holdt foredrag i byen om en masse forskellige emner, set ud fra forskellige synspunkter. Diskussionsklubben gik et skridt videre. De tog ikke stilling, men stillede blot spørgsmål. Den unge Joseph Smith deltog uformelt sammen med trykkerlærlinge i sådanne møder i Palmyra. *Resultater af samfundsåendringer.* I det halve århundrede efter amerikanerne i 1776 havde fået politisk frihed, gjorde de sig mere eller mindre fri af de påtvungne traditionelle meninger.

Emmigrationen af mennesker fra den gamle verden, en masse forskellige kirker de kunne tilslutte sig samt frivillige sammenslutninger og en livlig diskussion om modstridende værdier og trosretninger tvang den enkelte til at vælge i en sådan grad som man ikke havde kendt til 100 år før.

Tænk på hvilke bekymringer det kunne afstedkomme hos et ungt

menneske der ikke havde andet ønske end at blive frelst. Hvad kunne han tro på? „Midt i denne ordstrid og meningsudveksling sagde jeg ofte til mig selv: Hvad kan man gøre? Hvilket af alle disse samfund er det rigtige, eller er de allesammen forkerte? Om et af dem er rigtig, hvilket er det da? Og hvorledes kan jeg finde ud af det?“ (Joseph Smiths Skrivelser, 2:10).

Folk kunne frit stille spørgsmål. Det betød ikke at de fik svar. Nedbrydningen af det gamle system satte folk i stand til at vælge, men højdepunktet kunne ikke være en ubegrænset forstørrelse af formålsløs frihed. Gud må have haft en særlig hensigt da han styrede begivenhederne mod de sidste dage. Højdepunktet ved den liberaliserende kraft som gennemsyrede historien op imod år

1830, var sandhedens gengivelse. Tiderne nåede sin fylde da mænd og kvinder blev fri for den tidligere undertrykkelse, opdagede og antog åbenbaringen fra Himlen. □

Richard L. Bushman er professor i historie ved Delaware universitetet.

Hvorfor udsætte at tabe sig

Garth Fisher

Ændring i kosten er måske ikke den mest effektive måde at tabe sig på

Da Sharon vågnede var det både med håb og ængstelse – håb fordi hun skulle påbegynde en ny kostplan og ængstelse fordi dette formodentlig var forsøg nr. 1000 på at tabe sig. Men denne gang skulle det lykkes. Ikke flere undskyldninger, ikke flere skuffelser og ikke flere fejltagelser. Denne gang skulle hun tabe i vægt og derpå holde den. Sharon havde prøvet at tabe sig i

over 25 år, men det var aldrig lykkedes hende for alvor at tabe sig. Hun husker at hun, da hun begyndte i gymnasiet, var rund og veltilfreds og vejede 61 kg. Da hun trådte op på vægten råbte sygeplejersken hvad hun vejede, så alle og enhver kunne høre det. Hun blev flov over at hun vejede så meget og kunne ikke forstå hvorfor hun vejede så meget mere end de andre piger. Hun vidste bare

at hun ikke ønskede at være anderledes end dem, så hun købte sig en kalorietabel og prøvede forskellige kostplaner. Det var altid det samme. Hun tabte en lille smule, tog en lille smule på, men kunne aldrig holde vægten nede. Hun fortsatte sin diæt og følte sig mere og mere elendig. Efterhånden som hun blev ældre opdagede hun at hun ikke kunne holde en diæt i mere end et par uger, hvorpå

hun atter tog på i vægt. Jo mere hun tog på i vægt, desto mere tænkte hun på hvad hun spiste og det blev til en ond cirkel.

Da Sharon tænkte på alt dette besluttede hun sig pludselig til at holde op med disse kure. Når alt kom til alt var hun jo aldrig blevet tyndere af det. I de 25 år hun havde været på slankekure havde hun bare følt sig elendig. Når hun havde været yderliggående i sine slankekure havde hun desuden sat sit helbred på spil og ødelagt sine normale følelser for mad. Hun kunne faktisk læse i sin dagbog at det ikke havde været nær så stort et problem at være tyk som at være på slanketur.

Men Sharon blev overrasket over hvor svært det var at holde op med at tænke på hvad hun spiste. Hun havde skiftevis sultet sig og stoppet sig med mad i så lang tid at hendes legeme ikke vidste hvordan det skulle reagere på regelmæssige måltider. Men da hun lidt efter lidt i løbet af et par uger havde opdraget sig selv til ikke længere at være på slanketur, begyndte hun at få et normalt forhold til mad. Hun havde ikke længere de samme skyldfølelser som hun efterhånden havde udviklet, og hun begyndte at få mere selvtillid. Hun begyndte også at motionere. Hun havde mange gange før forsøgt at motionere, uden held.

Da hun et par måneder havde afholdt sig fra slanketure begyndte der at ske noget meget interessant: hun begyndte at tabe sig. Hendes tøj sad ikke længere så stramt og hendes venner begyndte at lægge mærke til at hun havde tabt sig. Det interessante var at hun tabte over 22 kg det første år og blev ved med at tabe sig. Skønt hun ikke forstod hvad årsagen var til denne mirakuløse ændring, var forandringen ikke desto mindre sket. (Se Patton under henvisningerne).

Termostat-teorien

På baggrund af lignende oplevelser hos mange som har forsøgt slanketure, kunne vi meget vel spørge: „Hvad er det ved slanketure der gør at det er så svært at tabe sig?“ En ny teori med hensyn til vægtkontrol – termostat-teorien – synes at være

svaret på dette og andre spørgsmål. I mange år har recepten med fedme ganske enkelt været at indtage mindre mad ved hjælp af en slanketur eller at anvende mere energi ved at motionere. Selv om dette lyder fornuftigt nok, har det faktisk vist sig ikke at virke særlig godt i forbindelse med vægtkontrol på længere sigt. Den gamle teori om at når der kommer energi ind skal der også energi ud, er bygget på den vildfarelse at legemet er lige glad med hvor meget fedt det oplagrer, at vægttab er noget rent matematisk. Eftersom fedt indeholder 3500 kalorier pr. halve kg, siges det i teorien, så vil man tabe et halvt kg fedt på 35 dage hvis man nedsætter sit kalorieforbrug med 100 om dagen. I virkeligheden er det således at folk har en tendens til at stå på den samme vægt i længere tid næsten uanset hvilken mad de spiser og hvilke fysiske aktiviteter de har. Derfor er det meget vanskeligt at tabe sig på den måde som det siges her.

Hvis vægttab bare var et spørgsmål om indtagelse af et vist antal kalorier, ville det være ganske enkelt at tabe sig blot ved at springe morgenmaden over og spise normalt resten af dagen. Hvis man foretog større ændringer i sine spisevaner kunne man forventet at der skete endnu større ændringer i vægten. Hvis man f. eks. nedsatte sit kalorieforbrug fra 3000 til 1000 kalorier om dagen så skulle man kunne tabe 8 kg den første måned og mere end 90 kg på et år. Selv om man i begyndelsen ville tabe sig som det her er nævnt (hvilket ville betyde at man tabte lige så meget af musklerne og af vand som af fedt) så ville legemsvægten have en tendens til at stabilisere sig efter det nyere og lavere forbrug.

Med hensyn til termostat-teorien, så har hypothalamus i hjernen faktisk en mekanisme som regulerer vægten. Dette sker ved en sammenligning mellem legemets aktuelle fedtindhold og en slags inden standard, eller man kunne kalde det en termostat. Hvis et legemes fedtindhold falder under det termostaten står på, vil legemet reagere ved at øge appetitten. Hvis mennesket ikke reagerer ved at indtage mere mad, vil legemet ganske enkelt tilpasse sig og beskytte det fedt det har oplagret. Dette sker ved at tilpasse stofskiftet,

så legemet kan bevare det oplagrede fedt. På den måde lærer legemet under en afmagringskur at forbrænde kalorierne langsommere. Således vil fordelene ved et lavt kalorieforbrug udjævnes efter nogle uger. Når den der holder en diæt genoptager normale spisevaner, vil han eller hun tage hurtigere på i vægt end nogen sinde før, fordi legemet har fået et langsommere stofskifte. Legemet kan ændre stofskiftets tempo fra så meget som 15 til 25 procent, hvilket kan betyde en væsentlig faktor for evnen til at forbrænde fedt over længere tid.

Legemets evne til at forbrænde fedt nedsættes under en afmagringskur tildels fordi musklerne svinder ind. Næsten halvdelen af det man taber sig under en afmagringskur er muskler. Hvis man f. eks. taber 9 kg under en kur, kan 3 kg af det være muskler. Eftersom det meste fedt forbrændes i muskelvæv, vil tabet i musklerne nedsætte legemets evne til at slippe af med fedtet i fedtcellerne.

Et langsommere stofskifte og tab af muskelvæv vil også betyde udmattelse, hvilket kan være årsag til at legemet forsøger at oplagre energi. Mange fede mennesker er i hvert tilfælde mindre aktive end deres kammerater som vejer normalt.

Og endelig betyder afmagringskuren en ændring i enzymerne, hvilket hjælper legemet til at oplagre fedt. Undersøgelser har vist at fedtspaltende enzymer – et fedtoplagrende enzym – forøges dramatisk når vi skærer ned på kalorierne. Således bliver legemet bedre til at oplagre fedt end det var før.

På baggrund af disse kendsgerninger er det let at se hvorfor Sharon ikke havde held med sine slanketure. Det fundamentale problem var at selv om hun i begyndelsen tabte sig, så forblev hendes legemes termostat uændret. Og hendes legeme gjorde alt hvad det kunne for at kompensere for hendes slanketur ved at holde på den sædvanlige fedtlag.

Motion: Hemmeligheden ved vægttab

Termostat-teorien i forbindelse med vægttab bygger på den tanke at vi for at tabe i vægt må skruer ned for legemets termostat. Og den mest ef-

fektive måde at gøre dette på er ganske enkelt motion. Der er nogle misforståelser med hensyn til motion, som har fået folk til at undgå motion i flere år:

1. Den første er at folk bliver mere sultne, hvilket modarbejder anstrengelserne for at tabe sig. Alligevel har undersøgelser tydeligt vist at moderat motionering i virkeligheden ned-sætter frem for at stimulere appetitten. En undersøgelse som Peter Wood og hans kolleger på Stanford universitetet har foretaget, har vist at folk der kun løber nogle få kilometer om ugen spiser meget mindre end passive mennesker.

2. Den anden myte er at man forbrænder så få kalorier under motionering at det umuligt kan betyde noget for at tabe sig.

I virkeligheden forbrænder man forholdsvis få kalorier under motionering. Men der er stadig adskillige grunde der taler for motion, hvilket vi somme tider overser.

Den første er at motionering af ukendte grunde sætter legemets termostat ned. Reparatorer der rejser rundt vejer f. eks. mindre i deres arbejdsperiode end de gør når de ikke arbejder. Og dyr som lever i naturen har en tendens til at være slankere end dyr i bur.

Interessant nok er det dem, der løber mest og har det største kalorieforbrug, der taber mest legemsfedt. Når termostaten en gang er nedsat vil leg-

emet arbejde på at bevare fedtet på det lave niveau, på samme måde som det forsøger at bevare fedtet på et højere niveau når termostaten står højt. Eksperimenter har f. eks. vist at forsøgspersoner der blev tvangsfodret til deres legemsvægt var tyve til tredive procent over termostaten, hurtigt vendte tilbage til normalvægten når tvangsfodringen ophørte. Dette skete fordi appetitten aftog og stofskiftet øgedes drastisk.

Så, når du først har nedsat din termostat, vil legemets naturlige mekanisme være dig en hjælp, og ikke en fjende, med hensyn til at bevare din normale vægt.

Andre fordele ved motion er følgende:

1. Vægttab gennem motionering vil i reglen resultere i at man bevarer eller øger sin muskeltæthed, det sted hvor det meste fedt forbrændes. Vægttab som følge af motionering synes måske at gå langsommere, fordi musklerne i begyndelsen skal opbygges lige så hurtigt som fedtet tabes. Men det er tabet af fedt og ikke vægten i sig selv som de fleste der går på afmagringskur virkelig ønsker. Dette forbedrede forhold mellem muskler og fedt er naturligvis en fordel på længere sigt, eftersom muskler kræver flere kalorier end fedt for at bevares.

2. Motionering ændrer enzymerne i musklerne, så der sker en mere effektiv forbrænding af fedt. Under-

søgelse af langdistanceløbere har vist at de enzymer der forbrænder ilt i høj grad øges som følge af moderat, iltforbrugende motion. Sådanne ændringer gør det meget lettere at tabe fedtlagre, fordi det øger musklerne evne til at forbrænde fedt. Fordele ved motion er bl. a. at det modererer insulinets reaktion og udløser et kemisk stof der kaldes endorfin, som får os til at føle os godt tilpas. Således er motionering tilsyneladende et væsentligt led i at holde sin vægt.

Hvilken motion er bedst?

Det er vigtigt hvilken motion man anvender for at holde sin vægt. Øvel-

ser som går ud på at rejse sig hurtigt op fra siddende stilling og skubbe sig op kan stramme musklerne, men det er kun de iltforbrugende øvelser der tærer på legemets fedt. Iltforbrugende øvelser som f. eks. at cykle, svømme, gå og løbe, er en art af gentagne rytmiske øvelser for store muskler. Og de skaber de ændringer som gør legemet til en effektiv mekanisme der forbruger de fedtsyrer der udløses fra fedtvævene. Sådanne øvelser er gode fordi musklerne derved mere effektivt forbrænder fedt under øvelsen.

For at iltforbrugende øvelser kan være effektive skal de gøres i et moderat tempo eftersom voldsomme aktiviteter, som f. eks. basketball, får

legemet til at forbrænde sukker uden at det har længere virkning på fedtsyrerne. Du kan blive klar over om du arbejder i det rette tempo ved hjælp af taleprøven. Motioneringen skal være kraftig nok til at gøre dig forpustet, men du må ikke være mere forpustet end at du kan føre en samtale.

Det er også vigtigt at du får motion mindst fem dage om ugen. Undersøgelser har vist at tre dage om ugen har en vis virkning på vejtrækningen. Men fire dage ser ud til at være grænsen for væsentligt vægttab, mens seks eller syv dage om ugen synes at være det ideelle. Når folk begynder et motioneringsprogram, bør de motionere ca tyve minutter om dagen, indtil legemet har vænnet sig til sin nye arbejdsbyrde. På dette tidspunkt bør motioneringen forlænges med fem minutter om ugen indtil man kan klare 45 minutter til en time. Hvis man motionerer en time pr dag i et moderat tempo, vil man forbrænde 300 kalorier om dagen, hvilket synes at være det ideelle for at holde sin vægt. Sørg for at begynde på et moderat plan og gå langsomt fremad, specielt hvis vægtproblemet er stort eller har været længe. Ældre mennesker og folk der har særlige problemer med helbredet bør lade sig undersøge af en læge før de overhovedet begynder at motionere. Hvis man

går for hurtigt fremad med sin motionering kan det være skadeligt for en der hidtil har været passiv eller overvægtig.

Skær ned på sukker og fedt

Hvis restriktioner i kosten virkelig stimulerer legemets forsvar og hjælper det til at bevare fedtet, hvilken kost er så bedst? For over 25 år siden viste en undersøgelse at rotter kunne blive overordentlig fede hvis man øgede fedtet i deres kost fra 5 til 50 %. Andre undersøgelser har vist at den såkaldte „supermarkeds-kost“ (jordnøddesmør, marmelade, slik, spegepølse, kakaomælk osv.) hvilket er kost der smager sødt, er rigt på sukker og fedt, og har et lavt fiberindhold, gør rotter fede selv om de ikke har vist usædvanlige tegn på at ville tage på i vægt mens de spiste rottemad. Hvis disse rotter vendte tilbage til dagligt kun at spise rottemad, fik de deres normale vægt igen. Det samme har man observeret på mennesker som flytter til nye omgivelser hvor de havde let adgang til fed og sød mad.

Et af vore største problemer kunne således være at alt for mange af os spiser den typiske „supermarkeds-kost“ dagligt.

Hvis vi holdt op med at spise så meget fedt og sukker ville det være en tydelig hjælp for os til at holde vores vægt.

En anden fordel ved at nedsætte sit sukker- og fedtforbrug er at i automatisk ville indtage forskellige kulhydrater fra grøntsager, korn og frugt. Disse fødevarer har ikke alene et meget lavere kaloriemåltid, men de indeholder også mange vitaminer og mineraler som er nødvendige for helbredet. Hvis vi i stedet spiser mad med flere forskellige kulhydrater vil vi også kunne spise til vi er mætte. Således kan vi undgå de forandringer som er forbundet med afmagringskure, hvilket betyder at legemet konserverer energi og oplagrer fedt, selv om man til stadighed indtager forholdsvis få kalorier. I en undersøgelse for nylig har man sammenlignet den typiske kost med en kost som er rig på flere forskellige kulhydrater, og den viste at den der spiser kost med flere forskellige kul-

hydrater kun spiser halvt så mange kalorier som den der spiser den typiske kost.

Herrens påbud til os om at spise mindre kød, spise frugt og grøntsager, hver til sin tid, og at spise hvede (korn) for at opretholde livet (L&P 89), stemmer helt overens med de nye ideer man har om vægtkontrol. □

Garth Fisher, der virker som læge og professor i fysiologi ved Brigham Young universitetet, har otte børn. Han underviser for tiden seniorklassen i sit værd i Provo, Utah.

Henvvisninger

- Bray, G. A. „The Myth of Diet in the Management of Obesity.“ *American Journal of Clinical Nutrition*, 23 (1970): 1141-48.
- Brozek, J., et. al. „Densitometric Analysis of Body Composition: Revision of Some Quantitative Assumption.“ *Annals of the New York Academy of Science*, 110, (1963): 113-40.
- Girandola, R. N. „Body Composition Changes in Women: Effects of High and Low Exercise Intensity.“ *Archives of Physical Medicine and Rehabilitation*, 37 (1976): 297-300.
- Gwinup, G., Chelvaam, R. og Steinberg, T. „Thickness of Subcutaneous Fat and Activity of Underlying Muscles.“ *Annals of Internal Medicine*, 74 (1971): 408-11.
- Holloszy, J. O. „Biochemical Adaptations to Exercise: Aerobic Metabolism.“ *Exercise and Sports Sciences Reviews*, 1. bind, Academic Press, 1973.
- Katch, F. I., et. al. „Effects of Physical Training on the Body Composition and Diet of Females.“ *Research Quarterly*, 40 (1969): 99.
- Keesey, Richard E. „A Setpoint Analysis of the Regulation of Body Weight.“ In Stunkard, A. J., *Obesity*, Saunders: New York, 1980, s. 144-6j.
- Mole, P. A. og Holloszy, J. O. „Exercise Induced Increase in the Capacity of Skeletal Muscle to Oxidize Palmitate.“ *Proceedings of the Society for Experimental Biology and Medicine*, 134 (1970): 789-92.
- Patton, Sharon Greene. „I Quit Dieting and Lost Weight.“ *Family Circle*, 16. nov. 1982.

Det rigtige sted på det rigtige tidspunkt

Kirsten Christensen

Spændingen og forventningen var næsten mere end jeg kunne bære da jeg sammen med 77 andre amerikanske studenter gik ombord i flyet der skulle til Frankfurt. Vi skulle til Nürnberg hvor vi skulle være en måned. Vi skulle gå på en tysk gymnastikhøjskole og rejse rundt i Tyskland. Men det mest

spændende var nok bevidstheden om at 78 tyske familier var lige så nervøse og spændte som vi var, mens de ivrigt ventede vores ankomst. Jeg ønskede desperat at flyveturen fra New York til Frankfurt kunne gøres på mindre end 8 timer.

Jeg banede mig vej ned til den bagreste ende af flyet, med min håndba-

gane højt hævet for at undgå sammenstød, og jeg fandt min siddeplads på næstsidste række. Jeg stoppede hurtigt min bagage i rummet over sæderne og dumpede ned i sædet med et suk. Jeg opdagede at jeg var kommet til at sidde ved siden af en indtagende dame fra Pittsburgh, i Pennsylvania, som var flyttet fra

Tyskland 18 år tidligere. Hun skulle til München for at besøge sin familie. Vi talte dels på tysk dels på engelsk, indtil middagen blev serveret.

Da vi spiste spurgte jeg hende hvad tyskerne drikker til deres måltider. „Øl eller vin,“ svarede hun omgående.

„Åh,“ sagde jeg. „Jeg drikker slet ikke alkohol.“

„Det vil du lære når du først er der,“ sagde hun og lo.

„Men det er imod min religion,“ svarede jeg.

„Er du mormon?“

„Ja, jeg er. Kender du nogen mormoner?“ spurgte jeg i håb om at hun ville indlede en samtale.

„Jo, der kom engang nogle unge mænd og besøgte os.“

„Missionærer?“ spurgte jeg.

„De havde hvide skjorter på og mørkt tøj.“

„Ja, det har været missionærer,“ forsikrede jeg hende.

„De var meget venlige,“ sagde hun.

„Hvad ved du om dem?“

„Jo, de betaler selv deres mission og de må ikke gå med piger. Er det rigtigt?“

„Jo, det er rigtigt,“ svarede jeg.

Det varede ikke længe før hun stillede mig spørgsmål og jeg var helt oplust af at besvare dem. Vores talerkener blev fjernet og lyset blev dæmpet og de begyndte at vise en film på lærredet. Ingen af os syntes at anse at vi gik glip af den, og vi fortsatte vores oprigtige samtale.

Vi kom meget hurtigt ind på at tale om tiende, evigt ægteskab, ordnansen for de døde, visdomsordet og andre af evangeliets principper. Hun betvivlede ikke det jeg fortalte hende. Hun nikkede bare. Da jeg var færdig med et emne stillede hun spørgsmål om et andet.

Hendes spørgsmål førte uundgåeligt til Mormons Bog. Jeg gik i gang med at fortælle hende om nephiterne og lamanerne, og forklarede med stolthed hvilken rolle Moroni spillede med hensyn til Mormons Bog. Alt dette førte til Joseph Smiths historie. Jeg følte mig helt varm indvendig i bevidstheden om at jeg kunne dele sandheden med hende.

Efter en timestid eller mere var jeg færdig med at besvare hendes spørgsmål og det virkede ikke som hun havde andre på dette tidspunkt. Jeg lænede mig tilbage et øjeblik, helt overvældet over hvad der netop var sket. Jeg takkede i stilhed min Fader i Himlen fordi han lod mig sidde på dette sæde på dette tidspunkt, og specielt fordi han havde hjulpet mig til at vide hvad jeg skulle sige. Jeg havde ikke lyst til bare at slutte der, så jeg tilbød damen en Mormons Bog, helt sikker på at hun ville tage imod den. Men det gjorde hun ikke, hun sagde ganske enkelt: „Nej, ellers tak.“ Det varede et øjeblik før hendes svar sivede ind men da det gjorde blev jeg sønderknust. Hun fortsatte: „Jeg har meget svært ved at læse engelsk og vil ikke kunne forstå ret meget af den.“

Jeg rakte glædestrålende op efter min håndtaske, trak en blå bog frem og gav hende den. „Das Buch Mormon“ stod der. „Her er den på tysk,“ sagde jeg, og prøvede på ikke at lyde så sejrstolset som jeg følte mig. Hun blev tilsyneladende overrasket og sagde tak og bladede bogen igennem. „Ja, og der er et særligt løfte til læse-

ren,“ udbrød jeg og slog op og pegede på Moroni 10:3-5.

Efter et øjebliks stilhed sagde hun: „Jeg vil læse lidt i den og så kan du få den igen før vi forlader flyet.“

„Nej, den er til dig, du skal beholde den,“ svarede jeg hurtigt. „Jeg har min egen.“ Hendes øjne strålede, hun takkede mig og begyndte at læse. Et øjeblik efter gav hun mig sin adresse, så jeg kunne sende missionærer til hende.

Med en taknemmelighedsbøn åbnede jeg min mindebog og begyndte at skrive om den oplevelse som jeg dårligt kunne tro jeg havde haft. For jeg vidste af det var flyveturen overstået. Da jeg sagde farvel til min ven, takkede hun mig igen.

Da jeg kom hjem fra Tyskland sendte jeg hendes adresse til Pittsburgh missionen i Pennsylvania. Jeg har ikke hørt om hun har tilsluttet sig kirken, men jeg føler mig overbevist om at hun en dag vil.

Kort tid efter min rejse skulle jeg forberede en tale, og stødte på L&P 100:4-8. Selv om dette oprindeligt blev sagt til Joseph Smith og Sidney Rigdon, følger jeg det som om det også er skrevet til mig. Det har hjulpet mig til at indse hvor vigtigt det er at vi er der hvor vi skal være, gør hvad vi skal gøre og lytter til vor Fader i Himlen gennem Helligånden.

„Derfor har jeg, Herren, ladet jer komme til dette sted; thi således var det mig behageligt til mange sjæles frelse.“

Derfor, sandelig siger jeg jer: Op-løft røsten for folket og udtal de tanker, som jeg giver jer i hjertet, så skal I ikke blive beskæmmet for menneskene.

Thi det skal blive givet jer i den samme stund og i det samme øjeblik, hvad I skal sige.

Dog befaler jeg jer, at hvad som helst I forkynder i mit navn, det skal I forkynde med alvor i hjertet og ydmyghed i ånden.

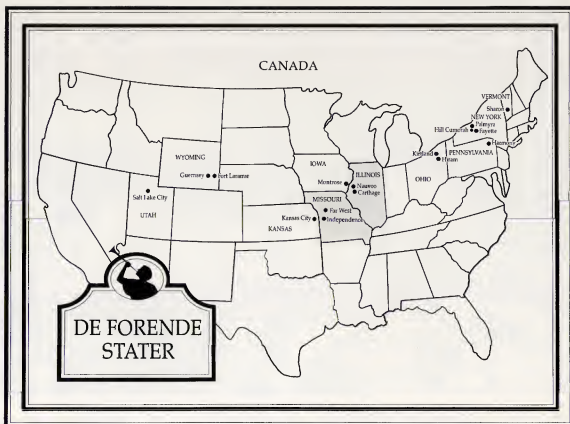
Og jeg giver jer den forjættelse, at om I gør dette, skal den Helligånd blive udgydt for at bevidne alt, hvad I siger.“

Jeg kan næsten ikke vente til jeg finder det næste rigtige sted på det næste rigtige tidspunkt, hvor og hvornår det end er vor himmelske Fader har brug for mig. □

Som det ser ud i dag

En tur med fotografiapparat til kirkens historiske steder i Missouri og Illinois

I anden del af vores tur med kameraet til kirkens historiske steder, skal vi denne måned se på nogle steder i Missouri og Illinois. Fotografet af Eldon K. Linschoten

Independence, Missouri, set fra luften. Joseph Smith indviede her en tempelgrund på 1,2 ha, den 3. aug. 1831. Biskop Edward Partridge købte 25,2 ha tempelgrund for ca 1000 kr. den 19. dec. På dette billede ses tempelgrunden til venstre for den kuppelformede bygning, der er den reorganiserede Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Helliges auditorium. Lige ovenfor auditoriet ligger

sidste dages helliges besøgscenter, derpå parkeringspladsen foran sidste dages helliges stavscenter og selve stavscenteret med missionshjemmet, og ovenover ligger den gamle kirke hvor der nu er missionskontor. På selve tempelgrunden ligger Kristi kirkes kirkebygning, indrammet i hvidt, og derpå tempelgrunden.

Nauvoo set fra luften, med tempelgrunden i nederste højre hjørne. Halvfjerdsernes bygning ligger øverst til venstre.

Denne store reproduction af et maleri som viser Frelseren der kalder sine apostle, er udstillet i Nauvoos besøgscenter.

Østsiden af tempelgrunden i Nauvoo, set fra luften. Grunden er udgravet.

I denne bygning havde *Times and Seasons* til huse, og her udgav kirken i årene mellem 1839 og 1846 en avis ved dette navn samt

Mormons Bog, Lære og Pagter, en salmebog og forskellige andre bøger.

Nauvoo House, som vedligeholdes af den reorganiserede Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, ses her i forgrunden. Det på

stelfarvede hus til venstre i midten er hovedbygningen, hvor profeten Joseph Smith boede de sidste 10 måneder af sit liv.

I 1929 blev der foretaget en udgravning af tempelgrunden i Independence, hvorved denne store kalksten blev afdækket ved det sted som man formoder skulle være templets nordøstlige hjørne. Der er indgraveret „1831“ i den. Det er Kristi kirke der ejer tempelgrunden.

Visitors Center i Independence, indviet i 1971 på en del af tempelgrunden.

Denne uforarbejdede sten hvorpå der står „SECT 1831“, hvilket betyder „templets sydøstlige hjørne“, er også udgravet på tempelgrunden.

I 1838 samledes de hellige fra Missouri Caldwell County i Far West. Profeten indviede denne græsmark til tempelgrund, og i L&P 118 får De Tolv instruktioner om herfra at drage ud på deres missioner til England. Selv om de hellige af pøbelhobe blev uddrevet af denne stat, vendte de trofaste apostle tilbage til dette sted hvor de påbegyndte deres rejse over havet. Billedet her er templets sydvestlige hjørnesten.

Monumentet fra 1862 der blev rejst til minde om Kansas Citys første skolebygning. Det var de sidste dage hellige der opstillede de første bjælkemure den 2. aug. 1831.

De hellige som var uddrevet af Jackson County forlod Missouri ved at lade sig fæрге over Missouri-floden. De forlod stedet ved Independence landingspladsen eller fra andre nærliggende færgelhavne. Parley P. Pratt skrev at begivenheden var „ubeskrivelig“, med de hundredvis af mennesker der rejste afsted om vinteren.

Udsigt over Montrose i Iowa, over Missippifloden
fra Nauvoos færgehavn. Det var her pionererne
krydsede den frosne flod i vinteren 1946.

Der blev holdt møder to gange hver søndag i denne
lund vest for Nauvootemplet. Joseph Smith kunne
fra de åbne vinduer i Edward Hunters hvide hus
„deltage“ i møderne mens han skjulte sig.

MORMON HUMOR

■ Det lille vardskor øvede på „Mester, se vejret truer“. Basserne slæbte sig afsted på den samme tone, tenorerne sagde ikke en lyd, alterne prøvede sig frem for at finde de rette toner, soprannerne skælvede. Koret kæmpede sig igennem denne musikalske storm og nåede til sætningen: „Da vort skib hvert minut kan gå under i bølgernes kolde dyb,“ da kordirigenten standsede, sukkede og sagde: „Kære venner, jeg synes vi lyder lidt søsye.“

*Joan Oviatt, Barstow, Californien,
Fredonia, Arizona*

■ En søndag under nadvermødet lagde min svigerinde mærke til at hendes lille femårige datter, Nikki, blev temmelig nervøs og anspændt under afslutningssalmen. Jo nærmere vardssekretæren nåede hendes række jo mere ihærdigt forsøgte hun at synge med på salmen. Da sekretæren passerede vores række for at tælle de tilstedeværende, vendte hun sig om mod sin mor og sagde: „Jeg kan ikke lide den mand!“ Da hendes mor spurgte hvorfor svarede hun: „Han går hver eneste søndag ned gennem rækkerne og ser om man synger med. Så går han tilbage igen og skriver navnene ned. Det er ikke retfærdigt for sådan små børn som mig kender ikke ordene!“

Clarene Forster, Delta, Utah

■ Tiden nærmede sig hvor min treårige datter skulle begynde i primary solstråleklasse. Jeg forsøgte at forberede hende på det ved at fortælle hende hvor sjovt hun ville få det i primary og hvor stor hun ville blive når hun var en solstrålepige. Jeg spurgte hende hvad hun syntes om det, for at se hvor begejstret hun var for at blive solstråle, hvilket jeg havde arbejdet på, og sagde jeg: „Sharla, hvad skal du være i primary nu, som du aldrig før har været?“

Og så svarede hun dybt alvorligt og oprigtigt: „Jeg skal være stille.“

Kay Patterson, Kuna, Idaho

■ En dag hvor min hustru underholdt sig med vores treårige med at

klippe papirfigurer ud og lime dem på pap, lod vores treårige, Yanko, fortælle hvem det var – „lillebror,“, „mor,“, „far,“ osv. Det ringede på døren og det viste sig at være postbudet med et anbefalet brev. Min hustru skrev under for brevet og gik tilbage for at lege med børnene. Et par minutter senere ringede det på døren igen. Det var postbudet. Der var noget galt. Han kunne ikke rigtig acceptere at der stod „mor“ som underskrift.

Mikel Karschti, New Brunswick, Canada

■ Til en familieaktivitet for nylig var vi samlet for at se filmen *Bibelen i TV*. Vi forsøgte at anvende alle de undervisningsmuligheder vi kunne for at programmet kunne blive mere meningsfyldt for vore tre små børn. Da vi kom til det sted hvor Lot og hans hustru forlader Sodoma, understregede jeg den befaling Lots familie fik om ikke at se tilbage, og bad børnene lægge mærke til hvad der skete en som var ulydig mod Herren. Da Lots hustru var ulydig og blev til en saltstøtte, syntes jeg at illustrationen ikke kunne være bedre. Vores femårige Ryan var stadig i tvivl om hvad der var sket. Han spurgte forvirret: „Hvad var der sket hvis også Lot havde vendt sig om? Var han blevet forvandlet til peber?“

*Alan W. Grose,
St. Clair Shores, Michigan*

■ Min mand var korleder i et stort ward, og vores lille treårige barnebarn, Michelle, var hans ven og bedstefar.

En søndag sad jeg på den bageste række sammen med hende mens min mand dirigerede til indlednings-salmen. Da han var færdig og endnu stod med armene i vejret, havde Michelle stillet sig op på den bageste bænk for bedre at kunne se, og så sagde hun højt og klart, så min mand kunne høre det: „Det var virkelig godt, bedstefar!“

Alle rækkerne med folk hørte dette spontane kærlighedsudbrud og de lo alle sammen af det kære barns ros til en bedstefar.

Dora King, Raymond, Alberta, Canada

■ Til et faste- og vidnesbyrds møde for nylig blev jeg mindet om hvor meget det kan tage på kræfterne at have et nyfødt barn. En ung far spadserede stolt op foran forsamlingen for at give sit lille barn et navn og en velsignelse. Før han nåede helt op vendte han forvirret omkring og gik tilbage gennem gangen – for at hente barnet.

Janice K. Aubrey, Salt Lake City, Utah

■ En af dem der var med på vores SDH-tur havde brækket armen. En anden havde forbindelse om øjet. Selv om de ikke var i stand til at deltage i programmet havde de besluttet sig til at de i det mindste kunne være gode missionærer blandt hotellets gæster. De nærmede sig ivrigt en mand for at stille det gyldne spørgsmål, men da han så hvordan de var kommet til skade svarede han: „Nej tak, ikke hvis I mormoner ikke har mere beskyttelse.“

Brad Wilcox, Provo, Utah

■ Vores lille fireårige datter legede far, mor og børn en dag med sin lillebror på to år. Han forsøgte uskyldigt at spille rollen som hendes lydige ægtemand. Jeg blev forbavsset og spurgte hende hvorfor hun havde taget sig en så ung mand. „Jo,“ svarede hun med et lille suk, „han var den eneste mormon jeg kunne finde.“

*Larry og Edna Chandler,
Falls Church, Virginia*

■ For et par år siden tog jeg et par undersøgere med til nadvermødet. Jeg forklarede min ven hvad der skete efterhånden. Da biskoppen bekendtgjorde at forskellige var blevet kaldet til stillinger, sagde han at søster Jamison skulle være den nye repræsentant i fængslet. (Vi går ud og giver hjælpeforeningslektioner til kvinder i Santa Rita fængslet). Min veninde stirrede forbløffet på mig og før jeg kunne få tid til at forklare, gispede hun: „Har I også har jeres eget fængsel?“

Jeanie Ridgewell, Livermore, Californien

*„Jeg er opstandelsen
og livet; den,
som tror på mig,
skal leve,
om han end dør.“*

(Joh. 11:25)